

DIMITRI ROSTOVSKI

Lühikesed Jutustamised püha inimeste elust : September

Kuresaare : Saaremaa Püha Nikolai Vennalik Selts
1884

Trükise digitaalkoopia ehk e-raamatu tellimine (eBooks on Demand (EOD)) –miljonid raamatud vaid hiireklõpsu kaugusel rohkem kui kümnes Euroopa riigis!

Täname Teid, et valisite EOD!

Euroopa raamatukogudes säilitatakse miljoneid 15.–20. sajandi raamatuid. Kõik need raamatud on nüüd kättesaadavad e-raamatuna — vaid hiireklõpsu kaugusel 24 tundi ööpäevas, 7 päeva nädalas. Tehke otsing mõne EOD võrgustikuga liitunud raamatukogu elektronkataloogis ja tellige raamatust digitaalkoopia ehk e-raamat kogu maailmast. Soovitud raamat digiteeritakse ja tehakse Teile kättesaadavaks digitaalkoopiana ehk e-raamatuna.

Miks e-raamat?

- ⇒ Saate kasutada standardtarkvara digitaalkoopia lugemiseks arvutiekraanil, suurendada pilti või navigeerida läbi terve raamatu.
- ⇒ Saate välja trükkida üksikuid lehekülgi või kogu raamatu.
- ⇒ Saate kasutada üksikterminite täistekstotsingut nii ühe faili kui failikomplekti (isikliku e-raamatukogu) piires.
- ⇒ Saate kopeerida pilte ja tekstiosi teistesse rakendustesse, näiteks tekstitötlusprogrammidesse.

Tingimused

EOD teenust kasutades nõustute Te tingimustega, mille on kehtestanud raamatut omav raamatukogu. EOD võimaldab juurdepääsu digiteeritud dokumentidele rangelt isiklikel, mittekommertseesmärkidel. Kui soovite digitaalkoopiat muuks otstarbeks, palun võtke ühendust raamatukoguga.

- ⇒ Tingimused inglise keeles: <http://books2ebooks.eu/odm/html/utl/en/agb.html>
- ⇒ Tingimused saksa keeles: <http://books2ebooks.eu/odm/html/utl/et/agb.html>

Rohkem e-raamatuid

Seda teenust pakub juba tosin raamatukogu enam kui kümnes Euroopa riigis.

Lisainfo aadressil: <http://books2ebooks.eu>

Pühikeled

Iutustamised

püha inimeste elust.

September.

Wene keelest ümberpandud.

Wäljaantud

Saarema Püha Nikolai Wennialiko seltsi kuluga.

Kuresaare linnas.

Trükkitud „Kuresaare Nädalilehe“ kirjadega.

Указомъ изъ Рижской Духовной Консисторіи отъ 16-го Іюня
1883 года, за № 3059, печатать разрѣшается.

Членъ Консисторіи, Протоіерей А. Щелкуновъ.

Секретарь С. Пантеровскій.

Столочальникъ Червинскій.

Дозволено перзурою. — Дерптъ, 22-го Февраля 1884 года.

Gesfõne.

Qige usu kogudus pühitseb iga pääwa Issanda Jeesuse Kristuse, kõige puhtama Jumala Oma ehk püha inimeste elu ja tegude mälestuse pidamisega. Oma palmete ning laulude sees pöörab Kristikogudus ennast ühtewiisi wanaseäduse prohwetite ja patriarhide ning risti usu püha inimeste ning kannatajate, kui oma elawa liikmete ja uskjate eestseisjate poole. Sgaüks, kes kõige hoolega neid iga pääwasid Kristikoguduse mälestuste pidamisi tähele paneb, enesele sest häid õpetuse märkisiid ja uut ramu raskes elu käigis wõttes, wõib sest suurt hinge kasu saada.

Pühade pidamised on juba wanast ajast säätud, aga püha inimeste wälestuse pühitsemine hakkas esimestel risti usu aastasajadel. Pühade pidamised on see tarwis säätud, et meile Jumala hea tegusiid meele tuletada ja see läbi meie südames armastust ning tänu kõige hea andide Jagaja wastu äratada. Pärast maailma loomist pühitjes Issand seitsmendamat pääwa hingamise pääwas, ning käsu õpetuses mis Moosesele sai antud, käskis Ta seitsmendamat nädala pääwa

meeles pidada ning seda Enesele pühitseda. Juuda rahwal oli see pääw meie laupääw, meil ristirahwal — pühapäaw. Jumala käsu järele jäädis Mooses ka teised pühad: Paasa püha, Issraeli rahwa peastmise mälestuseks Egiptuse orjusest. Relipühi püha seaduse andmise mälestuseks; Lehtmajade püha Issraeli rahwa kõrbes reisimise mälestuseks.

Suured ja imeks panemise wäärt olid need head teud, mis Jumal oma ärawalitsetud rahwa wastu ülesnäitis, aga nemad olid ükspäinis kui tume wari nende asjade wastu, mis Issand pärast inimestele ilmutas, kui Ta oma ainu sündinud Poja ära andis, et ükski, kes Tema siise usub, ei pea hukka saama, waid et igawene elu temal peab olema. (Joann, 3. 16.)

Ise Jumala Poeg tuli Ma pääle, wöttis Enesele inimese ihu, päästis kannatamise ja surma läbi inimesed surma wangist lahti, ning andis neile igawest elu. Seft ajast, kui Lunastaja Ma pääle tuli, oma Roguduse jäädis ja ue seaduse andis, kautasid wana aja Juuda rahwa pühad oma tähenduse ära; nende asemele tulid risti usu pühad, mis ueseaduse sündinud asjade mälestuseks said säätud. Rõige suurem nende pühade seast on Paasa püha, mill seda mälestust peetakse, et Kristus on surma ärawõitnud ja surmüst ülestõusnud. Selle järele tulewad kaksteistkümnend suurt püha Issanda ning Jumala sünitaja auks: Kristuse sündimise ehk Jõulu püha, Issanda templi wimise püha ehk Künla pääw, Jumala ilmumise ehk Issanda Ristimise püha (kolme kuninga pääw,) Issanda Jerusalemma minemise ehk Palmi puude püha, Iss-

fanda taewaminemise püha ehk Suur risti
 pääw, Püha Waimu mahatulemise, Neli
 pügi, ehk Kolmainu Jumala püha, Issanda kalli
 risti Ulesleidmise ja Ulestõstmise
 püha, kõige pühama Jumala sünitaja Sündimise
 püha, Tema Templi wiimise, Kuuluta-
 mise ja Surma pühad.

Neil suurtel pühadel on iseäranis auline Jumala
 tunistus säätud. Iga risti inimese kohus on pühade
 ajal Jumala templis käija ning enast nende tööde ja
 rõõmu pidamiste eest hoida, mille juures tema wõib
 Jumalat ära unustada. Kui meie, neid päiwi pühit-
 sedes, Jumalat palume, püha kirja loeme, ja aru-
 tuse ning armu tegusid ligemistele teeme siis peame
 meie kõlblikul wiisil nende hea tegude mälestust, mis
 Issand meile on teinud. Uga suurt pattu teewad
 need, kes neil päiwil laisklewad, tühja ning pattu
 rõõmu pidawad, kes neid püha päiwi lija söömise, pras-
 simise ja lija joomise läbi teotawad, mill meie lu-
 nastuse töö mälestust peetakse.

Pärast Issanda taewaminemist hakkasid pühad
 Apostlid Tema käsu järele, kõige rahwadele Ewange-
 liumit (armu-õpetust) kuulutama. Selle eest said
 nemad, ning nende jäärelkäijad hirmsaste tagakiu-
 tud. Neid kiusasid ühte wiisi taga, küll Juuda rah-
 was, kes küll õige Jumala, see maailma Looja sisse
 uskusid, aga ei uskunud, et Jeesus Kristus on Ju-
 mala Poeg ning ammuft ajast oodatud maailma Lu-
 nastaja, ja ka pagana rahwas, kes wäärjumalaid kum-
 mardasid. Uga, Apostlid, wäga kõrgelt kinnitud, ei
 kartnud piinamisi ega surma, ning kuulutasid ikka jul-
 geste tõt. Jumala sõna lautas ennast ruttu lajale.

See ue õpetuse rutuline lajale lautamine tegi walitsejatele ja kuningatele hirmu, kes ifka suurema kangusega ristirahwast tagakiusama hakkasid, seepärast et ristirahwast ilma Jumalata ning riigi waenlased arwasiid olewad.

Rõige wägewam riik jell ajal oli Rooma riik, mille all ennamiste kõik maailm oli. Rooma keisrid, kes pagana usku olid, andsiid kanged käsud risti rahwa wastu wälja.

Uja lugude kirjade järele, on ligi kume kange tagakiusamist olnud: esimene oli keisri Keero walituse ajal 64.aastal, wiimne Dioklitiani walituse ajal 303. aast. (pär. Krist. sünd.) Rõigis Rooma riigi walituse maades wõeti ristirahwast finni, toodi kohtu ette, sunniti wärjumalaid kummardama ehk pagana usu seaduse järele ohwrit tooma; ning kui nemad jeda mitte ei tahtnud teha, ning ifka Issanda Jeesuse Kristuse nime tunistasid, siis anti neid hirmsa piinamiste alla: neid pekseti, kisti katki, põletati, anti kiskjade loomade kätte; lõhuti risti usu kirikud maha, põletati pühad raamatud ära, seletati ristirahwa elu wiisid ning nende Jumalateenistus koguni wõeriti ära, et nende wastu wiha, ja põlgdust tõsta. Ristiinimesed kannatasid kõik jeda tasase meele ning kindlusega ära, palusid oma waenlaste eest, püüdsid neile head teha ning läksid rõõmuga Jeesuse Kristuse nime pärast jurema. Sell raskel ajal wõtsid ristirahwas nõuks nende kannatamised ning surma pääwad üleskirjutada, kes oma elu usu pärast ära andsiid. Need jutustamised said ühest Kogudusest teise saadetud, ning igal pool, ristirahwas, kes wennaliku armastusega ühendud olid, pidasiid hingama läinud wendade mä-

lestust ja tänasid Issandat, kes neid oli aitnud, au-
 faste ajaliku elu teed lõpetada. Kannatajate surma
 pääwadel hakkasid uskjad nende haudade juures käima
 palwet tegemas ja iga aastast mälestust pidamas.
 Ristirahwas ei pidanud neid päiwi mitte leinamise
 ja kurbduse pääwadeks; kannatajate surma päiwi ni-
 metasid nemad nende sündimise pääwadeks, see on
 maailma elu waewast ärapeäsemiseks ja ueste sündi-
 miseks taewa elule. Täine nimetab püha Ristiko-
 gudus surma äraminemiseks ajalikust elust igawesse
 elusse.

Kui kolmsada aastad said mööda läinud, siis lõp-
 pid hirmsad tagakuusamised ära, seepärast, et ise Rooma
 keiser, Konstantin, risti usku vastu wõttis; aga selle
 asemel hakkasid teisi sugu segadused ja kardetawad
 asjad Ristikoguduse rahu rikkuma. Mitmesugused wa-
 leõpetajad seletasid wõeriti ristiusu õpetust ja tegid
 oma waleõpetustega uskjate seas segadusi, waleõpetusi
 hakkati ristirahwa seas laialelautama; nende pärast
 tõusid need tagakuusamised. Uga Issand kaitstis Oma
 Kogudust ning läkitas temale palju püha mehi, kes
 tarkust ja waimu wäge täis ollid ning kõikujaid õpe-
 tasid ja kinnitasid, kõigile heategude eesmärki andsid
 ning alati walmis olid püha usu eest oma elu ära-
 andma. Nemad seletasid suu sõna ning kirja läbi
 Jumala säädust ning, Pühast Waimust juhatud, pa-
 nid kõige maapealiste Sinoodite pääl dogmatid ehk
 usu pää õpetused lühidelt üles, mis Digeusu Kogu-
 dus pühaste ja ilma muudmata täna pääwani on
 alles hoidnud. Palju püha mehi teenisid Issandat,
 rasket ülfikut kõrbe elu elades, armastuse pärast Ju-
 mala vastu, selle maailma au ja rikkust põlgades;

palju nende seas asutasid floostrid, pannid munkade elu seadused üles, kuulutasid ristiusku paganatele. Püha Ristifogudus peab püha auustamisega nende kõikide Issanda ustavate sulaste: Apostlite, kannatajate, õigete, wana seaduse prohweetide ja patriarhide mälestust, see läbi püha Apostli Pauluse käsku täites, kes ütleb: mõtelge oma juhatajate pääle, kes teile Jumala sõna on rääkinud, pange tähele nende elu wiisi otja ja käige nende usu järel. (Ebr. 13, 7.) Pääle seda pühitseb püha Ristifogudus mõned pääwad inglite auuks, kes on inimeste eestseisjad ja kaitsjad; peab läänliku mälestust nende kiriku ning riigi sündinud asjade pärast, mis läbi Issand Oma armu on meile näitnud; pühitseb kõige pühama Jumala Oma kujudel ilmumise ja nendest sündinud imetähtede mälestust ning ka püha inimeste mädanemata ihude ilmumise ja nende ühest kohast teise wiimise mälestust.

Meie juba ütlesime, et wana aja ristirahwal wiis oli, püha kannatajate ehk martrite kannatamisjed kirja panna. Mõned nende seas on ajaraamatute kirjutajad jutustanud; said ka püha meeste elu lugud pitkalt üles pandud. Kümnenamal aastasajal forjas õnnis Simeon Metawrastus, Kreeka keisri Konstantini, see purpuris-sündinud, käsu järele, kõik need jutustamisjed ja kirjad püha inimeste elust kokku, ning fäädis neid kuu pääwade järele terve aasta pääle. Kui Wenemaa rahwas risti usku wastu wõtsid, siis said ka mõned jutustamisjed püha inimeste elust Wenemaal Kreeka keelest Slawoni keelde ümber pandud. Petferski lawra (floostri) mungad: Nestor, Simeon, Polikarpus, hakkasid Wenemaa püha inimeste elu lu-

gusid ülespanema. Sedasama hakkati ka teistes koh-
tades tegema, ning tänine saavad mitmes floostris
wanad kae kirjad alles hoitud, kus sees püha ini-
meste elu lugud on ülespandud. Mõned Wenemaa
Piiskopid ihaldasid jutustamised püha inimeste elust
kõfku korjata, kirjutasid Kreeka keeli Metawrastuse
raamatud wälja, et neid wene-slawoni keeles wälja
anda, „*õ i g e r a h w a l e t u l u s e k s l u g e m i -*
s e k s. Püha Dimitrius, Rostowi mitropolit, tegi
selle kasulikkn asja juures kaksümend aastad tööd,
ning andis 1704. aastal püha inimeste elu raama-
tud wälja, mis wene keeli Tscheti-Mineiks (Четин
Минеи) kutsutakse. Neid raamatud on 12 tükki, iga
kuu jaoks üks ning iga kuu pääwa kohta nende püha
inimeste elu lugud, kelle mälestust peetakse. Wäga
suurt rõõmu teeb see, et wenemaal need tulused raama-
tud palju lugejaid leidwad.

Järeltulewais kaheteistkümnes raamatus püüdsime
meie lühidelt Tscheti Minei sissu ülespanna, nõnda,
et ka lapsed seda mõiksid mõista. Loodame, et nende
raamatude lugemine saab lugejatele kasuks olema,
sest tema toob nende filmade ette kõrged usu ja Ju-
mala ning ligemise armastuse eesmärgid, näitab kui-
das ristiinimesed wahwaste ja kannatlikut piinami-
sed wastu mõtsid ning endid täieste Jumala mee-
walla alla heitsid. Aga üks eesmärk on parem, kui
suusõna õpetus: tema ühes õpetab ja annab julgust.

Püha inimeste elu lugude juure oleme meie ka
kõige suuremate Digeusu Roguduse pühade seletused
lisanud, see tarwis, et meie lugejad mõiksid aasta läbi
kiriku mälestuste pidamisi üks teise järele tähelepanna.

Meie waga isa Simeon Sambnik.

1. Septembris.

Waga Simeon Sambnik, kelle mälestust meie tema suure waewa nägemise ning waga elu pärast auustama, sündis Kilikia maal, Weike Naftas, neljandamal aasta ajal, pärast Kristuse sündimist. Tema wanemad olid ristiinimesed, aga, nagu peab arwama, waesed, seepärast, et naad temale lapse põlwes midagi ei õpetanud, ning tema hoidis oma isa karja.

Ükskord, ühel pühapääwal oli jant ilm, ning Simeoni ei kästud karja wälja ajada. Seepärast läks tema wanematega kiriku ning hakkas tähelepanemisega püha laulusid ja palwid kuulama. Keite rohkem käisid tema südamest läbi need Ewangeliumi sõnad: „Õnjad on need, kes waimus waesed on; õnjad on need, kellel nälg ja jänu on õiguse järele, õnjad on tasased.“ Kui kolmeteistkümnne aastane Simeon seda kuulis, siis pööras ta ennast ühe wana mehe poole, kes tema kõrwas seisis, ning küsis: „mis see tähendab?“ See wana mees, kes nagu näha wõis, üks hea ja jumalakartlik inimene oli, hakkas

temale Jumalast, armastusest Tema vastu, ning Tema käskudest rääkima. Wana mehe sõnad kukkusid hea maa pääle, ning siin sammus hakkas poisifene Simeon omas südames kangeste ihaldama Jumalat otsida ning teenida. Tema kummardas auupakklikult selle wana mehe poole ning ütles temale: „ma tänan sind selle tuluse õpetuse eest, sina oled mulle head õpetanud ning teed õnsuse poole näitnud.“ Need tundmised ning mõtted, mis Simeon sees nüüd tõusid, ning temale enne kogoni tundmata olid, tegid teda nenda rahutumaks, et ta selle päwal enam koju tagasi ei läinud, waid põgenes ühte tühja paika, kus ta üksi wõis seda järele mõtelda, mis ta kirikus ning waga wana mehe suust oli kuulnud. Säääl heitis ta silmili maha, ning filma weega palus Jumalat, et Ta teda juhataks ning õpetaks. Tema tegi kaua aega palwet, ning wiimaks uinus wäsimisest magama. Unes nägi tema, et ta ühe maja aluse tarwis maad kaewas ning üks hääl ütles tema vastu: „kaewa sügawamalt.“ Tema hakkas sügawamalt kaewama, ning kui tahtis wäsimuse pärast kaewamist maha jätta ning hingada, siis kuulis jälle neid sõnu: „kaewa weel sügawamalt.“ Siõnda sündis kolm korda. Wiimaks see hääl ütles: „kui sa tahad midagi ehitada, siis pead sa hoolega tööd tegema ja waewa nägema, ilma waewata ei wõi ükski töö edeneda.“ Need sõnad, mis Simeon unes kuulis said tema edespidiise elule otsesui teejuhiks. Tema hakkas hoolega Issanda sõna tundma õpima. Rahesateistkümnend aastat wana alles, laskis ta ennast ühes kloostriis mungaks pühitseda, ning hakkas sest ajast wäsimatta waewa nägema ja kõik sugu puudust kannatama. Tema mõt-

les ikka, et ta pisut Kristuse pärast waewa näab, Kes meie lunastamise pärast on kannatanud ja see pärast kandis ta kannatuse ning usuga, mitte üks-päinis kõik need hädad ära, mis Jumalast temale said saadetud, waid weel ise otsis waewa ning puudust ja waewas ennast alatise paastu ning palwega. Kloostri ülem pidi tihti teda niisuguse waewa ihaldamise eest tagasi hoidma, mis tema ramu oleks wõinud kogoni ära lõpetada. Rõige see juures mõtles Simeon ikka, et ta pisud waewa näab ja seepärast jättis ta wiimaaks oma pisikese urfiku (kellia) maha ning läks ühe mäe pääle, et sääl keigist mailma kärast kangel, alatilises palwes elada: aga kartes, et wäsimuse ning waewa sees temale ei oleks tahtmine tulnud mäe päält maha tulla, seepärast tegi ta selle asja koguni wõimatuks: ta pani ennast ahelatega ühe suure kivi külge kinni, mis sääl mäe pääl oli. Nõnda elas ta ühe tüki aega, wäsimatta palwet tehes ja kõik maailma asjad ära unustades, et kõik oma mõttet Jumala poole pöördä.

Seft asjast sai Antiokia piiskop, püha Meletius teada. Tema läks selle mäe pääle, kus Simeon elas, ning kui ta teda ahelate otsas kinni nägi olewad, siis ütles ta: mis see on? Inimene peab ise ennese üle walitseda mõistma. Mitte ahelatega, waid tahtmise ja mõistliku meelega peame meie endid nende asjade külge kinni siduma, mis meie oma kohuse arwame olewad." Simeon mõistis, et piiskop tõt rääkis, wõttis ahelad enese ümbert ära ning püidis ikka rohkem ja rohkem oma tahtmist kinni siduda, seda Jumala tahtmise alla heita ning tema üle waewa nägemise ja puuduse kannatamise läbi wõimust wõtta.

Pärast pani Simeon, püha waewanägemist ihaldades, ühe kõrge samba püsti, ehitas tema otsa ühe koguni piskese ursiku ning tegi sääl sees ühte puhku palwet, enamiste alati püsti seistes, nõnda et tema jalad wiimaks haawadega kaetud said. Ehk küll Jumal meilt seda ei nõua, et meie meelega hädasid otsiksime, waid tahab, et meie kannatuse ja usuga need hädad ärakannataksime, mis meile saadetakse, aga siiski õnnistab Jumal iga tegu, mis armastuse pärast Tema wastu tehakse. Tema näitab püha Simeonile Oma armu, kinnitas teda raske hädade sees ning andis temale tarkust ja meele walda imetegusid teha. Pühad isad, kes kõrbes elasid, said Simeonist kuulda ja tahtsid teada saada, mikspärast tema nõnda elab, mõteldes, et ehk uhkus on teda sundinud niisugust rasket elu elama, et see läbi teiste ees kuulsaks saada. Naad saadsid tema suure saadikud ning käskisid neid temale ütelda: „mikspärast sina ei käi teiste isade teed, waid oled ise enesele ühe teise tee walitsenud! Tule samba otsast maha ja ela nõnda, kui teised kõrbe elanikud elawad.“ Nende sama saadikutele andsid nemad weel seda käsku. „kui Simeon heaga maha ei tule, siis peab teda wägise seda tegema sundima, aga kui ta forraga sõna kuuleb, siis teda rahule jätta, tema sõna kuulmise pärast, mis näitab, et ta tões ja tasanduses Jumalat teenib.“ Saadikud täitsid seda, mis neid oli kästusid ning Simeon tahtis warssi samba otsast maha tulla. Aga nemad ütlesid temale: „ära tule, püha isa mitte maha; sinu sõnakuulmine näitab, et sa Jumalat teenid. Jää ikka samba otsa, ning aitku sind Jumal.“

Seepärast jäi Simeon ikka rasket elu samba ot-

fas elama, aga omas elus, mis ta Jumalale oli pühitsenud, ei unustanud ta ka armastuse säädust ligemiste vastu ära. Tema samba juure tuli igalt poolt palju rahvast, tema õpetas neile Issanda sõna, wõt-
 tis kõik rikkaid ja waeleid, wägewaid ja nõdru ühe suguse armastuse ning alandusega vastu, ja pidas ennast kõige wähemaks ja kõlwatumaks. Mõned tulid tema käest nõu küsima, mõned tröösti otsima, mõned töid tema juure tõbisid, et ta nende eest palwet teeks. Neile, kes tema polwete läbi olid terweks saanud, ei annud ta mitte luba teda auustada, waid käskis Jumalat tänada. Patustele kuulutas tema meeleparandamist, ning palju oli neid, kes tema sõna pärast meelt parandasid ja selle kindla nõuga tema juurest ära läksid, et paremat elu elama hakkata. Paganad, kes Simeoni läbi said risti usku pöördud, töid omad wäärjumalad samba juure ning säälsamas tema filma ees pekfid neid puruks. Tema kandis hoolt ka Kristikoguduse rahu eest: oma kirjades, mis ta walitsejatele ning koguduse wanematele saatis, noomis ta waleõpetusi ning seletas õigelt usku.

Simeon elas mittu kümend aastat samba otsas ning suri wäga wana ea sees (peale saja aastat) 460. aastal ära. Kui tema jünger Antonius tema jurmast Antiokia Patriarhile täada andis, siis tuli patriarh piiskopide ja suure hulga rahwaga püha mehe ihu säält ära wiima. Salmide ja lauluga wiifid nemad teda Antiokia linna, kus ta kiriku sai pandud. Säält teiste seas oli üks inimene, kes neljateistkümne aastase poisikesse põlwest oli tumm ja kurt olnud. Kui püha Simeoni ihu sai kiriku wiidud,

siis sai see õnnetu inimene korraga terveks, heitis põlvili maha ning hüidis: „sina Jumala sulane, oled meie heaks seie tulnud, sinu tulemine on mind terveks teinud!“ Mõni aasta pärast seda sai Antiokia linnas püha Simeoni Sambniku nime peale kirik ehitud ning tema mädanematta ihu senna sisse viidud. Aga selle mäe pääle, kus sammas seisis, sai Klooster ehitud, kelle peäl tänini Jumala õnnistus hingab. Palju on seal ime asju sündinud ning palju tõbisid terveks saanud.

Räägitakse, et püha Simeoni surma pääwal on teine tema jünger ja järel käija, Daniel, kes Musta mere ääres, Konstantinopoli linna ligidal elanud, ühe nägemise näinud. Tema näinud, et inglite koorid on püha Simeoni rõõmsat hinge taewa wiinud. Seda sama on ka püha Laurentius näinud, kes sell ajal Petanias on olnud.

Sellamal pääwal peetakse ka waga Marwa (Marta), püha Simeoni Sambniku, ema mälestust.

Püha kannataja neitsikene Wasfilisja.

3. Septembril.

Rõige kängem ristirahwa tagakiusamine oli Rooma keisri Dioklitiani walitsuse ajal, neljandama aasta saja algusel, pärast Kristuse sündimist. Dioklitian ei olnud ise küll mitte üks waga tige inimene risti rahwa wastu, ning oma walitsuse ajal ei annud

käsku ristirahvast taga kiufata: aga tema abi mehed, Galerius ja Maksimian, wihtasid neid, püüdsid Dioklitiani nende vastu kihutada ning nende süüks kõifugused kurjad teud ajada. Ükskord, öösel, hakkas Dioklitiani loss Nikomidia linnas häkitselt põlema. Armatakse, et Galerius oli ise tema põlema pannud, see tarwes, et midagi asja oleks leidnud ristirahwa süüks ajada; ning tõeste, tema tegi juttu wälja, et nagu ristirahwas oleksid selle lossi põlema pannud, ja sundis Dioklitiani kanged käsud ristirahwa vastu wälja andma. Sai käsku antud, ristirahwa templid maha kiskuda, pühad raamatud ärapõletada ning ristirahvast ennast kohtu alla anda, piinata ning surmata. See hirmus tagakiufamine tuuris kume aastat, ning äraarwamatta hulk ristirahvast sai hirmsa piinamiste läbi ärahuffatud; ei antud armu ei wana meestele, naesterahwale ega lastele. Nikomidia linnas sai waga piiskop Anwim (Antimus) mõega tera läbi ära surmatud. Tema mälestust peetakse kolmandamal Septembri kuu pääwal. Sellsamal pääwal peetakse ka püha kannataja neitsikese Wassilissa mälestust, kes ka Nikomidia linnas kannatas.

Wassilissa oli ühekja aastane neitsikene. Kui teda Nikomidia maa walitseja Aleksandri ette toodi, siis kuulutas ta ilma kartuseta, et ta Kristuse sisse usub. Aleksander püüdis teda meelitades usust ära pöörda ning wäärjumalaid kummardama sundida; aga piifene Wassilissa auustas kõige kõrgemat Jumalat ning kindlussega kostis maa walitsejale, et ta tahab ristiinimeseks jääda. Kõif pannid tema tarkust ja kindlust imeks, millega ta maa walitsejale kostis. Maa walitseja käsits teda peksta, lootes see läbi

teda usku ära salgama sundida, aga kangel wallu kannatades, tänas ta suure häälega Jumalat. Maawalitseja sai wihaseks ning lastis teda kangelmate piinamistega waewata. Püha neitsikene sai tule peäle rippuma pandud ning pärast põlewasse ahju heidetud. Aga siin näitas Issand oma noore kannatajale oma kõigewägewamat abi: tema jäi tule sees ilma wigata. Tema peäle lasti kiskjad metsalised, aga need ei puutunud temasse. Need Jumala wäe läbi sündinud imetähed pöörfid wiimaks maa walitseja südame Issanda poole. Tema sai mõistma, et Issand wõib kõik teha ning hüidis: „see on Jumala tegu!“ ning, Wasfiliisja jalge ette maha langedes, ütles tema wastu: „halasta minu peäle, ja taewa Kuninga ning Jumala ümardaja, ja anna mulle andeks, et ma sulle waewa tegin. Palu minu eest oma Jumalat, sest tänasest pääwast usun ka mina tema sisse.“ Püha kannataja neitsikene sai väga rõõmsaks, hakkas suure häälega Jumalat kiitma ning tänama see eest, et Ta maawalitsejate Oma armu oli näitnud. Sai piiskop senna kutsutud, et ta Aleksandrile ristiusku õpetaks, kes natukesse aja pärast ennast ristida lastis ja oma järele jäenud elu aja suures wagaduses elas. Kõik ristirahwas olid rõõmsad tema pöörmise pärast, ning kui ta ära suri, siis matsid naad teda auusaste maha.

Warfi pärast Aleksandri maha matmist suri ka Wasfiliisja ära. Ükskord, kui tema linnast wäljas olnud, ning kangel janu tundma hakkanud, on tema palwe järele, tema ligidal kivi seest wessi wälja jooksmata hakkanud, tema on seda wet joonud ning Jumalat tänades, hingama läinud.

Nikomidia ristirahwas on teda jelle ilmunud hal-
lika ligidale mahamatnud.

Püha, prohwet Mooses, Jumalanägia.

4. Septembris.

Täna peab Digeusu kogudus püha Moosese mä-
lestust. Tema oli suur prohwet, kellele Issand mitme
ilmutamise läbi Oma tahtmist täada andis. Tema
oli see kuulus mees, kes Ebrea rahwa Egiptusest wälja-
wiis ning, pärast neljakümne aastast reisimist, tootud
maa juure tõi. Mooses oli oma rahwa sääduse andja,
juhataja ning esimene ajalugude kirjutaja. Tema on
wiis raamatud kirjutanud, kus sees jutustakse: maa-
ilma loomisest, esimeste inimeste elust ning Ebrea
rahwa sündinud lugudest. Need raamatud on Bibliis.
Kõik Moosese elu on Apostel Paulus lühikeste sõ-
nadega ärajutustanud; Tema ütleb: „Usu läbi
hoiti Moosest tema wanematest kolm
kuud, kui ta sai sündinud, seepärast
et nemad nägid teda ilusa lapse ole-
wad, ega ei kartnud mitte kuninga
käsku. Usu läbi ei tahtnud Mooses,
kui ta suuremaks sai, et teda pidi
Barao tütre pojaks hüitama ja wõt-
tis ennemine Jumala rahwaga wae-
wanäha, kui üirikese aja pattu rõõ-
mu pidida. Usuläbi jättis tema Egiptu-

tuse maa maha ja ei kartnud mitte kuninga langet wiha, sest ta oli julge selle peäle, keda tema ei näinud, otse kui oleks tateda näinud. Usu läbi pidas tema paasa ja were äravalamise, et see, kes essite sündinud ära tappis, neisse ei pidanud puutama. Usu läbi läksid nemad Puna-sest merest läbi, otse kui kuiwa maad mööda, mis Egiptuse rahwas kahtsus teha ja uppus ära." (Ebr. 11, 23—29.)

Reist sõnadest näame meie, et Mooses sai Egiptuse kuninga tütrest üleskasvatud. Kuningas, Israeli rahwa paljaks saamist kartes, andis kasu wälja kõik Israeli rahwa poeglapsed, kes sündisid, äratappa. Kui Mooses sündis, siis ei tahtnud tema ema mitte kuninga kowa käsku täita ja hoidis teda kolm kuud warjul, aga pärast panni ta teda tõrwatud kornisisse, mis ta Niili jõkke lastis, Jumala eesmuire pääle lootes. Tema lootus ei läinud mitte tühja. Warao Egiptuse kuninga tütar, tuli suplema, leidis korni ja, ilusat lapsukest tema sees nähes, halastas tema pääle ning wõttis teda oma majasse. Seepärast sai Mooses Warao majas üles kasvatud. Aga rikkuses ja ellitamises elades, oli ta kurb oma rahwa waenamise pärast, ning pidi wiimaks Egiptuse maalt ära põgenema, seepärast, et üksford oma sugu inimese eest seistes, ühe Egiptuse mehe maha löi. Kawa aega hoidis ta ennast warjul Midjani kõrbes ning hoidis oma äia (naese isa) karja. Siin kuulis ta esimest korda Jehowa häält: Issand ilmus temale põlematta pöösas ja keskis Israeli rahwast

orja põlvest ära päästma minna. Imetegude pärast, mis Issand Moosesele ilmutas, kuulis ta Jehowa Jumala sõna, ning läks oma wenna Aaroniga Egiptuse maale Warao käest Israeli rahwa lahtilaskmist nõudma. Warao ei annud järele ja siis laskis Mooses hirmsad nuhtlused Egiptuse pääle tulla. Kange kaelne kuningas pani wastu, senni kui wiimne nuhtlus — Egiptuse esimeste poeglaste surmamine ingli läbi, kõik maa ja ka kuningliku koja nuttu ja ägamisega täitis. Siis panni Mooses kõik arami-nemise tarwis walmis, käskis Israeli rahwast Paasa talle tappa ning reisi rietes ja keppid käes, seda süia. Sest ajast sai see Paasa pühaste peetud, senni kui tema asemele ristiusu Paasa sai säätud, mis kõige inimese sugule, kes Kristuse tulemise ajani rumaluse pimeduses hulkus, antud sai, nõndasama kui Ebrea rahwas, Egiptusest tootud maale minnes, kõrbes hul-kus. Kui Egiptuse rahwas Ebrea rahwa said ära-lasknud, siis oli neil pärast sest kahju, ja nemad läksid neid taga ajama. Aga punane meri laskis imelikul wiisil Jumala ärawalitsetud rahwa enesest läbi minna ning neelas oma laenete sisse kõik Warao sõdawäe ära. Moosese sõsar tänas nüüd rõõmsa lau-luga Jumalat Ebrea rahwa ärapäätmise eest. Seda laulu lauldakse tänapäevani meie kirikutes: „Lau-
 „gem Issandale, sest Tema on wäga
 „auusaks saanud; hobojed ja nende
 „rüütlid on Tema merese heitnud;
 „minu rõõm ja laul on Jehowa ja Ta
 „on mulle ärapäätmiseks; see on mo
 „Jumal, ja ma tahan Teda auustada
 „Ta on minu isa Jumal, ja ma tahan

„Teda kõrgeks tõsta; Iest Tema on
„wäga uusaksfaanud.“ (2. Moos. 15, 1. 2.)

Relikümend aastat reisisid Iisraeli rahwas kõbes. Niisugune pikk teereis sai Iisraeli rahwa nuhtlusets nende uskmatte südamet ja kergemeelise nurimise pärast Issandast neile säätud. Aga ka selle nuhtluse ajal ei jätnud Issand Oma ärawalitsetud rahwast ilma Oma abita. Nende teereisi ajal laskis Jumal palju imeasju sündida. Kivi seest jookkis wesi wälja; toidus sadas manna näul taewast maha; waskmadu, mis kõrbes ridwa otsa sai pandud, kautas surma tooja kihwti wäe ära. Sinai mäe pääl oli Jehowa hääl kuulda ning sääl sai Mooses Jumalast käsud. Nistifogudus tuletat oma palwete sees tihti seda imeliku reisirimist meele: „Waatke, waatke, mina olen see sama Jumal, kes enne muiste kõrbes oma rahwale mannat maha saatis ja wet kaljust wälja walas, üksnes oma käe ja wäe läbi.“

Ukski nendest täie-ealistest inimestest, kes Egiptusest wälja läksid, peale Josuad Nuni poega ja Kalepit, ei saanud tootud maale. Ise Mooses nägi üks päinis kaugelt tema wiljakanjaid lagestikkusid, ning teekonna lõpetuse eel andis oma waimu Jumalale. Reljakümne aastase teereisi ajal säädis Mooses oma rahwa elu ühe hea korra peale: jagas rahwa 12. suguaruse, kirjutas neile säädused, walitjes preestrind ja leewitid ning säädis wäljaspidise Jumala teenistuse korra. Jumala tahtmise järele sai sääduse tell ehk liigutam tempel ehitud, kuhu sisse sai sääduse laegas pandud, kelle sees käsu lauad olid; nende pääle olid kume käsku kirjutud, mis ka meie waga meelega

tundma õpime. Aga Mooses andis mitte ükspäinis need küme käsku, Jumala käsu järele Iisraeli rahwale, waid kirjutas ka palju muid säädusi, mille läbi ta abielu rahwa ja koduse elu kumbed ette näitas. Need säädused said see tarwis antud, et Iisraeli rahwa seas õige Jumala teenistust ülespidada, neid paganatest eemal hoida ning Lunastaja wastuwõtmisele walmistada. Need säädused kannatasid pärast oma tähenduse ära ning Lunastaja tulemisest pidid teised säädused nende asemele tulema. Meie Issand Jeesus Kristus noomis Juuda rahwast see eest, et naad ükspäinis väljaspidised käsu õpetuse kumbed täitsid ning tema seestpidist tähendust ära unustasid.

Lunastaja ütles, et Tema on tulnud mitte käsku tühjaks tegema, waid täitma. Joannese Ewangeliium ütleb: Käsu õpetus on Moosese läbi antud, arm ja tõde on Jeesuse Kristuse läbi saanud (Joann. 1,17.) Jumala Poja Ma pääle tulemisest said prohwetite ette kuulutamised täidetud ning uus säädus, mis Apostlite läbi kõige maailmale sai kuulatud, astus wana sääduse käsu õpetuse asemele, mis ükspäinis Juuda rahwale oli antud. Kui Lunastaja wiimast korda oma jüngrittega wana sääduse Paasa sõi, siis säadis ta uue ohwri, käskis Oma ihu ja were sakramenti pruukida. Mooses säadis esimese Paasa Ebrea rahwa ära peästmise mälestuseks Egiptuse orjusest: teine ristiusu Paasa on patu ja surma orjusest päästmise mälestuseks säätud. Umbest Relipühil, mil Juuda rahwas selle Jumala ilmutamise mälestust pidasid, mis Ta Sinai mäe pääl oli annud, sai inimestele uus ilmutamine antud. Püha Waim

tuli Apostlite pääle ning nemad said ande mõeraid keeli rääkida, see on väge Jeesuse Kristuse õpetust kõige maailma rahwadele kuulutada. Nõnda sai õige usk kõige inimese sugu ning iga ühe inimese päris osaks, kes waga meelega teda wastu wõttab. Lunastaja maapäälse elu ajal ilmus Mooses Tabori mäe pääl, nägi sääl Kristuse muudmist ning see läbi nagu tunistas, et ristiusu õpetus õige on ning, et Jeesus Kristus see tootud Messias ja maailma Lunastaja on.

Diglased Safarias ja Elisabet.

5. Septembril

Diglased Safarias ja Elisabet olid Galkäia Joannese wannemad, keda ka Ristiaks Joanneseks hüütakse, seepärast et ta meie Issandat Jeesust Kristust Jordanis ristas. Safarias oli Juuda rahwa preester, tema naene Elisabet oli püha Anna, kõigepuhtama Neitsi Maria ema sõsar. Nemad mõlemad olid õiglased ja täitsid Jumala säädust, aga elasid waga wanaks ja neil ei olnud lapsi. See asi kurwastas neid waga. Juuda rahwa seas arwati seda mitte ükspäinisi suureks õnnetuseks, waid ka häbiks ja Issanda wiha märgiks, kui abieli rahwal lapsi ei olnud. Nemad palusid kangeste Jumalat, et Ta neile lapsi annaks; wiimaks näitas Issand neile Oma armu ning andis neile poja, kes üks suur prohwet

ning Jumala tahtmise kuulutaja oli. Tema sündimine sai Sakariale imelikul viisil ettekuulutatud.

Sakarias ja Elisabet elasid ühes Juudamaa linnas. See linn oli mägisel maal, ning tema sees elasid inimesed, kes ennamiste kõik templi ametis olid. Preestrid käisid sealt oma korra järele Jerusalema templis Jumala teenistust pidamas. Ükskord kui Sakarias oma korra järele Jumala teenistust pidas, siis läks ta templisse suitsutamise tarvis. Aga rahvas palus suitsutamise ajal wäljas. Häkitselt nägi Sakarias Jumala ingli suitsutamise altari paremal poolel seiswad. Sakarias, ehmatas ära, aga ingel ütles temale: „Ära karda, Sakarias, sest sinu palwe on kuulnud ja sinu naene Elisabet peab sulle poja ilmale toomaja sinapead temale nime panema Joannes; ja sulle peab rööm ja wäga hea meel olema, ja palju peawad tema sündimise pärast röömsad olema. Sest tema peab Issanda ees suur olema ja wiina ning wägewat joomaega ei pea tema mitte jooma, ja teda peab jo oma ema ihust Püha Waimuga täidetama ja tema peab palju Israeli lapsi Issanda nende Jumale poole põõrma, ja tema peab Tema eel käima Elia waimus ja wäes.“ (Luk. 1, 13—17.) Sakarias pani neid sõnu imeks ning, kahe wahel olles, ütles ingli wastu: „Kust pean ma seda tundma, sest ma olen wana ja mo naene on wäga elatanud?“ Ingel kostis: Ma olen

Kabriel, kes Jumala ees seisab ja mind on läkitud sulle rääkima ja neid häid sõnumid kuulutama; aga see eest, et sa minu sõnu pole uskunud, pead sa keeletumaks jääma selle päwani, kui see sünnib." Ingel kadus ära, ning Sakarias läks rahwa juure tagasi, kes seda imeks panni, et tema nõnda kaua templis oli. Tema ei saanud midagi ütelda, seepärast, et ta häkitselt tummaks jäi. Kõik rahwas sai seepärast aru, et ta ühte nägemist oli näinud. Kui Sakaria teenistuse pääwad otja lõpsid, siis läks ta jälle koju tagasi. Warsti pärast seda sai tema naene Elisabet käima pääle, ning kiitis ja tänas Jumalat, kes temale Dma armu oli näitnud.

Kuendamal kuul pärast seda sai seesama ingel Kaabriel Jumalast Naatsareti linna kõigepuhtama Neitsi Maria juure läkkitud, temale kuulutama, et tema peab meie Lunastaja Jeesuse Kristuse emaks saama. Ingel ütles temale ka Elisabetist, kes, nagu nägime, tema sugulane oli.

Pärast seda, kui ingel püha neitsi Maria juurest sai ära läinud, läks Maria warsti Juuda mägise maale Elisabeti juure. Kui ta Elisabetiga kokku sai, ja teda teretama hakkas, siis hüppas lapsokene Elisabeti ihus ja tema, Püha Waimu täis saades, ütles Mariale need samad sõnad, mis meie ühes kiriku palwe sees loeme ja laulame: õnistud oled sina naeste seas ja õnistud on sinu ihu sugu; ja kust see mule sünnib, et minu Issanda ema minu juure tuleb?" Neid sõnad

olid Elisabetile Pühast Waimust juhatud, sest tema ei wõtnud ingliski kuulutamiseft püha Meitsi Mariale teada. Maria kostis: "Minu hing auustab wäga Issandat, ja mo waim on wäga rõõmus Jumala minu Dnistegia pärast; sest Tema on waatnud oma ümardaja alanduse pääle ja sest ajast kiitwad mind õnsaks kõigepõlwerahwas; sest mulle on suuri asju teinud Wägew ja kellenimi püha on; ja Tema heldus kestab põlweft põlweninende üle, kested a kartwad (Luk. 1, 46—50).

Maria oli kolm kuud oma tädi (ema sõsara) juures, ning läks koju tagasi, aga Elisabet tõi warfi poja ilmale. Tema sõbrad ja sugulased olid rõõmsad temaga. Rahetsamal päawal pidi lapsukesele saama nimi antud. Kõik andsid nõu temale tema isa nimi panna, aga Elisabet ütles: ei mitte, tema nimi peab Joannes olema. „Aga so suguwõsas pole kedagi, kellel seesinane nimi on, ütlesid sugulased ning hakkasid Sakaria poole käega näitama, et teada saada, mis suguse nime tema oma pojale tahab anda. Sakarias wõttis ühe lauakese ja kirjutas tema peäle: „Joannes on tema nimi.“ Ja sedamaid pääsis tema keel lahti ja tema hakkas Jumalat kiitma ja prohwetiti wiisil lapsukesele elust ettekuulutama ning ütles: „Sind, lapsuke, peab kõigekõrgema prohwetiks hüitama; sest sa pead Issanda pale eel käima, Tema teed walmis-

tama, et õnnistuse tundmist anda Tema rahwale nendepattude andeks- andmiseks, meie Jumala südameliku halastuse läbi, misga meid on tulnud kaitsma see, kes tõuseb kõrgest; paistma neile, kes istwad pimeduses ja surma warjus, et meie jalad õiete rahu tee peäle saata (Luk. 1, 76—79.) Joannes saab ka eelkäiaks nimetud, seepärast et ta Kristuse eel käis. — Kõik, kes Juuda mägisel maal elasid said Joannese sündimisest ning sest mis seal juures oli juhtunud, kuulda ning kõik, kes sest kuulsid, ütlesid: „mis sest lapsukesest peab saama?“

Mõne kuu pärast sündis Betlemas meie Lunastaja Jeesus Kristus. Juudamaal oli sell ajal Roomlaste walitsuse all, ning tema üle walitses tige ja halastamatta kuningas, nimega Herodes, kes Roomlastest senna oli pandud. Tema sai Jeesuse sündimisest homiku maa tarkade käest kuulda, kes Jeesust Juuda rahwa kuningaks nimetasid. Herodes, tarkade sõnu kuuldes ja teades, et Jeesus kuninga Daweti sugust oli, hakkas kartma, et see lapsukene, suureks üleskaswades, tema käest kuningrigi ärawõtab. Seepärast wõttis ta ühe hirmsa kurja nõu ette, — käskis Betlemas ja tema ümberkaudu kõik poeglapsed äratappa, kes alamat kaheaastased olid. Nenda pidi siis ka lapsukene Joannes äratapetud saama, kes siis poolteist aastat wana oli.

Uks wana aja süna jutustamine kuulutab. et kui see hirmus lapsukeste tapmine hakkas, siis põgenes Elisabet oma pojaga mägedesse. Kui Herodese sõamehed Safaria majasse tulid, siis ei

leidnud nemad seal kedagi. Sakarias oli sell ajal Jerusalema templis Jumala teenistust pidama. Kui söamehed Sakaria maja olid läbi otsinud ning mitte midagi leidnud, siis läksid nad Betlema ümberkaudu lapsukest otsima. Uhe mäe päält nägi Elisabet neid ning suures hirmus kirjendas: „Jumala mägi, võta ema lapsukesega vastu!“ ja mägi läks lõhki ja andis neile waju paika.

Söamehed tulid kuninga juure ja kuulutasid, et nemad mitte lapsukest ei ole leidnud. Kuningas saatis söamehed Sakaria juure lapsukesest järele pärima. Sakarias kostis, et tema juba mittu päewa templis Jumala teenistust peab ning ei tea mitte kus tema poeg on. Aga Herodes ei jäänud sest Sakarias kostmisest mitte rahule, saadis teistford söamehed tema juure ning käsks teda äratappa, kui ta mitte last wälja ei anna. Kui söamehed templi tulid, siis ütlesid nad Sakaria vastu; „kuhu oled sa oma poja pannud? Anna teda meie kätte, aga kui sa mitte ei anna, siis tapame meie sind ära.“ Sakarias kostis „teie tapata minu ihu, aga minu hinge wõtab Issand Oma kätte.“ Siis kargasid söamehed tema kallale ning tapsid teda ära templi ja altari wahel.

Selle wahel leidis Elisabet lapsukesega enesele mäe koopa sees warju paiga. Tema oli wäga wana ja seepärast oli tal raske enesele toidust muretsema. Wana suu sõna jutustamine ütleb, et Issanda armu läbi, ilmus selle koopa ligidale hallikas ning tema pääle kaswas wiigi puu, mis wilja täis oli. Kui ema ning laps hakkasid süja tahtma, siis laskis see puu ennast maha ning toitis neid oma wiljaga, aga pärast tõusis ta jälle kõrgelse. Aga Elisabet ei

elanud mitte kaua koopas: tema suri jenna neljakümmemal päeval pärast Sakaria surma ära ning lapsukene Joannes jäi üksi kõrbe elama. Aga Jumala arm hoidis teda jääl, tema kasvas suureks, sai kangeks waimus ja elas kõrbes selle pääwani, kui ta ennast Israeli rahwale ilmutas. Tema ime-likust elust saab teises kohas jutustatud.

Rõigepühama Jumalasiünnitaja sündimine ja Issanda esiwanemad Joakim ja Anna.

8. ja 9. Septembril.

Rõigepühama Jumalasiünnitaja sündimise püha pühitseme meie 8. Septembri kuu päeval. See on üks neist kaheteistkümnest suurtest pühadest.

Püha Neitsi Maria sündis Kalilea maal, Naatsareti linnas diglastest ja jumalafartlikkuiust wane-
matest Joakimist ja Annast. Meie nimetame neid Issanda esiwanemateks ning pühitseme nende mälestust 9. Septembri kuu päeval. Püha Joakim oli wana aja Israeli kuninga ning prohwetit Daweti sugust, kellele Jumal mitme saja aasta eest oli too-
tanud, et tema sugust saab maailma Lunastaja sündima.

Joakim ja Anna olid väga head inimesed, andsid igal pühal waeste ning templi kasuks rohkestest andeid ja üleüldse täitsid hoolega Issanda käskusid. Aga

kõigeparemaks nende õige elu tunistuseks on see, et Jumal neid püha Neitsi Maria, Jumala Ema, waimaiks tegi, kes on ülem kui Kerubid ja keigest pühadest keige püham. Tema sündimine, nagu Ristija Joanese sündimine sai ingli läbi ette kuulatud. See sündis nõnda: Zuba wiiskümend aastat elafid Joakim ja Anna abielus, ning neil ei olnud lapsi. Nõnda sama, kui Sakarias ja Elisabet, olid naad selle asja pärast kurwad. Uskord ühel suurel pühal tuli Joakim templi Jumalale ohwrit tooma. Suunda rahwas töid Jumalale ohwriks mitmesugused anded ning sellpäwal oli templis väga palju rahwast. Ulempreester ning teised inimesed hakkasid Joakimi noomima, nimetasid teda patuseks, seepärast, et Jumal pole teda lastega õnnistanud, ja ütlesid teda mitte wäärt olevad Jumala annet tooma. Joakim sai nende sõnade pärast kogoni kurwaks, ning läks templit ära. Sell ajal, kui kõik suure püha pärast rõõmsad olid, oli Joakim trööstimatta kurb, ning ei tahtnud koju tagasi minna, waid läks ühte tühja paiga, kus tema lojuste karjad söömas olid. Säälnuttis ta kaua aega ja hakkas wiimaks kangeste Jumalat paluma. Neid ära arwamata hea tegusid meeletuletades, mis Jumal Israeli rahwa wastu oli üles näitnud, sai ta natuke trööstetud, ning hakkas kindlaste Issanda pääle lootma. Kui ta nõnda sai palunud, siis tootas ta nelikümend pääwa paastuda ja kõige see aja kõrbes elada. Ta ütles: „Olgu ilma weefi mulle toiduks ja kõrbe majaks, jenni kui Issand, Israeli Jumal, Oma armu saab mulle näitnud.

Selle aja sees sai tema naene Anna sest kuulda,

mis Joakimiga templis oli sündinud ning nähes et mees koju tagasi ei tule, hakkas ta ka libedaste nutma ja leinama. Rõnda pidas ta suurt kurbdust mittu pääwa. Uksford istus ta oma rohu ajas ühe suure puu all. Kurbduses õhkas ta raskeste ning tõstis filmad ülese. Puu okste wahel nägi ta linnu pesa pisikeste linnu poegadega. See tegi tema kurbduse weel suuremaks. „Mina olen wist kõigepatussem inimene Ma pääl, hüidis tema, ning see pärast ei ole Jumal mind õnnistanud laste emaks saada. Kõik meelitawad oma lapsi, aga mina olen sest rõõmust ilma jäätud. Ka taewa-alustel lindudel, ja maapäälistel loomadel on omad pojad, ka Maa annab wilja Taewa Issa auuks.“ Ring filma weega hakkas ta Jumalat paluma. Häktselt nägi ta ennese ees Jumala inglit, kes tema wastu ütles: „Anna! Anna! sinu palwe on kuulnud, sinu õhkamised on Issanda ette tulnud, Tema on sinu filma wet näinud. Sa pead ühe õnnistud tütre ilmale tooma. Tema läbi saawad kõik maapealsed sugu arud õnnistud ning antakse lunastus kõige maailmale: Sina pead temale nime panema Maria.“ Pärast neid sõnu läks ingel tema juurest ära. Anna sai suurt rõõmu täis, tootas oma tütre Jumalale pühitseda ning ruttas Jerusalemma, et sääl templis Issandat tänada.

Sellamal tunnil ilmus ingel ka Joakimile kõrbes ning ütles tema wastu: Joakim! Jumal on sinu palwet kuulda wõtnud ja sulle Oma armu ilmutanud. Sinu naene saab tütre ilmale tooma ja Tema sündimise pärast saab kõik maailm rõõmus olema. Aga selle näituseks, et minu sõna tõsi on, mine Jerusalemma Issanda templi, sääl, Kuld wä-

rawate juures, saad ja oma naese leidma, kellele see sama asi juba kuulatud on."

Joakim imetelles ning oli rõõmus, selle kuulutamise pärast ja kiitis Jumalat; pärast seda läks ta Jerusalemma, ning, ingli sõna järele, leidis jäl oma naese, kes temale kõik üles rääkis. Kui naad Jerusalemmas said Jumalat palunud, siis läksid naad jälle koju tagasi.

Anna sünnitas tõeste tütre, püha neitsi Maria, ilmale. Joakim tõi rohkid ohwrid Jumalale ning kõik kiitsid ja auustasid Jumalat selle armu eest, mis Tema Joakimi ning Annale näitis. Oma püha tüdarta hoidsid Issanda esiwanemad kui silma terafest, ning, mitte ükspäinis armastasid teda kui tüdarta, waid ka auustasid, seda meeles pidades, mis ingel temast ütles. Kui Maria kolme aastaks sai, siis tõi wanemad teda templi ning pühitsetid, oma tootuse järele, Jumalale. Püha Neitsi Maria templi wiimise püha pühitsetakse 21. Novembri kuu päawal. Warsti pärast seda suri Joakim ära, kaheksakümend aastat wana. Siis jättis tema lesk naene, Anna, Naatsaretti linna maha, ning hakkas Jerusalemmas oma tütre ligidal elama ja iga päaw oma surmani käis templis palwet tegemas. Tema suri kaks aastat pärast Joakimi ära, 79 aastat wana.

Igal Jumala teenistusel auustakse püha Neitsit Mariat, kes wäärt oli meie Lunastaja Jeesuse Kristuse Omaks saada, ning tuletakse ka tema wanemid, Joakimi ning Annat, meele keda Issanda esiwanemateks nimetakse.

Waga Josef (Jossiw) Woloflamskist.

9. Septembril.

Waga Josef, Woloflamski kloostri asutaja, sündis Woloflamski ligidal, 1440. aastal, suurt sugu wanematest, Joannist ja Mariast, kelle liignimi oli Sanin. Kui ta seitsme aastaseks sai, siis pandi teda kooli, Issanda risti ülestõstmise kloostri, mis Woloflamskis oli, ning tema hakkas maast madalast munga elu armastama. Wanemad ei seisnud selle vastu, et ta mungaks tahtis saada. Tema elas mõne aja püha Sawwa kloostris ja pärast läks Borowski kloostri, mis waga Pahwnutius hilja aja eest oli asutanud. Kui püha Pahwnutius teda sai läbi katsunud ning leidnud, et ta puhtast südamest tahab mungaks heita, siis pühitsetes ta teda mungaks ning andis temale nime Josef; tema endine nimi oli Joannes (Joann).

Rasket munga elu elades, ei unustanud Josef seda ära, mis tema kohus oli oma wäga wana isa vastu, kes warsti pärast seda senna samasse kloostri elama tuli. Isa oli wäga wana, nõder ning kidev; Josef wõttis teda oma urfiku (kellia) ning wiisteistkümmend aastat muretses tema eest ja talitas teda suure hoole ja armastusega. Tema ise söötis teda, tõstis woodist ülesse, luges temale Püha kirja ning püidis igawiisi isa wiimsid kurbi aastaid oma pojalikult armastusega lõbusamaks teha. „Mis pean ma sulle, mo pojake tasuma?“ ütles isa temale enne surma, — „ainus Jumal wõib sulle seda kätte tasuda; mitte mina sulle, waid sina oled mulle isaks hinge ja ihu tarmitustes.“

Juba seitseteistkümnend aastat oli Jofep Borowski kloostriis elanud, kui püha wanake Bahwnutius oma surma tunni ligi tulemist ära tundis teda, kui kõlblikku meest, enese asemele teiste wendade üle walitsema pani. Pärast waga Bahwnutiuse surma sai Jofep ka kloostri ülemaks. Aga natuke aja pärast hakkasid teised wennad tema wastu. Tema tahtis kloostriis kangemat ühes elamise jäädused üleswõtta, aga see ei olnud mitte teiste munkade meele pärast. Siis põgenes waga Jofep salaja kloostriist ära ning käis ühe jumalakartliku mehe Gerassimusega, mitmed kloostriid läbi, et täiemalt nende kloostrite jäädusi tunda saada, kus mungad ühes koos elasid. Tema ei annud kellegile täada, et ta kloostri ülem oli, waid näitas ennast igal pool wana mehe Gerassimuse alandliku ning sõnakuuleliku jüngri olemat; hea meelega wõttis kloostrites raskeid tööd enese pääle, mis teda sunniti tegema ning heitis ennast täieste kõikide alla. Rõnda käis ta kõige kuuljamad Wenemaa kloostriid läbi ning, oma waimuliku testamendi sees, mis ta enne surma kirjutas, pani omad mõtted nendest üles.

Aga Borowski kloostriis ei täadnud keegi, kus waga Jofep oli jäänud, ning kui ta wiimaks senna tagasi tuli, siis wõtsid mungad teda suure rõõmuga wastu. Aga ka nüüd ei tahtnud mungad uute kloostri jääduste alla heita, mis Jofep üleswõtta tahtis, see pärast wõttis Jofep nõuks koguni jäält kloostriist ära minna ja ühe teise kloostri asutada. Seitse kloostri wenda, kes temaga ühes nõus olid, läksid ühes temaga ning tulid Woloklamski.

Woloklamski ümberkaudu olid inimesed juba ammu waga Jofepi heategudest ning waimulikust tarkusest

kuulnud. Woloklamski würst sai väga röömsaks tema tulemise pärast ning andis temale luba tema metsades kloostri ehitamise tarwis koha otsida. Josepi meelepärast oli üks koht paksum metsas ning, piiskopi õnnistamisega, hakkas ta, 1479. aastal, jääl kirikut, Jumala Oma surma mälestuseks, ehitama. Ise würst ning tema nõuandjad aitafid ehitust alustada, ning warfi said kirik ning mõned kelliad munkade elamise urfikud walmis. Nüüd hakkafid inimesed Josepi kloostri ümber elama ning lühikese aja sees korjas sinna suur hulk munkafid.

Ümberkaudsed talu rahwas olid väga röömsad kloostri ehitamise pärast, ning warfi nägi kõik see maa koht temafi palju head. Ehk küll mungad ise puudust kannatafifid ning enamiste oma töö waewast elafifid, aga kõige see juures aitafifid neid, kellel puudus oli. Mida rikkamaks klooster sai, jeda rohkem ta rahwale head tegi, Talu rahwas harjusifid kõigifit nurkadest Josepi juures käima, tema kääst abi, nõu ning õpetust otsimas. Tema wõttis kõiki armastusega wastu, pani nende hädad tähele, finnitas neid Jumala sõnaga ning aitis neid nii palju, kui wõimalik oli. Mälja ajal täitis Woloklamski kloostri ülem neid, kellel puudus oli, kindlaste Jumala armu pääle lootes, kes mitte neid maha ei jätta, kes Tema pääle lootwad; ning tõeste, Jumal ei jätnud teda Oma abita: igalt poolt toodi kloostri rohkeid andeid. Aga kõige rohkem tõi Josep waimuliku kasu kõige inimestele, kes jääl ümberkaudu elafifid. Mlati oli tema teiste kloostri wendadele eesmärgiks suures alanduses, kasiinuses ja wäsimatta palwe tegemises; ning mitmed tema järelkäijate seast said tema lunastliku juhatamise

all suure wagaduse siise ja kuulsaks oma püha elu poolest. Suurt sugu inimesed ning würstid walit-
sesid teda oma waimulikuks isaks (käisid tema juures
patutunistusel); ning tema suusõna ja oma kirjade
läbi mainitses neid waeste pääle armu heita, oma
teendrite wastu lahked olla, tuletas neile Issanda
käsku armastusest ligemise wastu meele, kuulutas
neile sest hirmsast kohtust, miska kõwa südamega ja
kurja inimeste pääle saab kohut mõistetud. Kloostri
ülem, (igumen), oli alati töös, tegi rasket tööd ühe
wõrra teiste kloostri wendadega, oli terwed ööd läbi
palwes, õpetas wendi oma jutlustega, kirjutas wai-
mulikku raamatud ümber.

Waga Josef oli juba wäga wana, kui ta ka ki-
riku asjad talitamises osa wõtma sai kutsutud. Juba
ammu oli Nowgorodi linnas üks wale õpetus tõusnud,
Juutliku wale õpetuse nime all. Need wale õpetajad
ütlesid, et Moosese käsu õpetus see ainus Jumalik
säädus on, et Kristus weel sündima saab ja seepärast
heitfid sakramendid, püha inimeste auustamise ja õpe-
tuse furnute ülestõusmisest ära. Sinood, mis Mosk-
was oli, mõistis selle wale õpetuse hukka, aga sellegi
pärast jõudis ta ennast wälja lautada, ning tuli
awalikuks, et ise Moskwa mitropolit, Sossimas, sa-
laja tema eest seisid. Üks asi andis selle wale õpe-
tusele uut wäge.

1491. aastal lõppes Baasa püha ette armamine,
seitsmendama tuhanda aasta pääle pärast maailma
loomist otja. Rahwa seas sai jut laiale lautud, et
sell aastal tuleb maailma ots ja wiimne hirmus ko-
hus, ning kõik ootfid suure hirmuga seda. Aga kui
aasta sai mööda läinud, siis hakkasid wale õpetajad

weel suurema julgusega õiget usku laimama ja oma õpetust laiale lautama. Nemad rääkisid awalikult, et ei saa ei kohut, ei surnute ülestõusmist, ega tulewat elu olema. Nowgorodi linna piiskop, Gennadius, saatis ühe ringkirja wälja, kus sees ta seda ära seletas, mis see tähendab, et Paasa püha ette arwamise kirjad on otsa lõpnud, ning näitas, et see Juutliku wale õpetus midagi ei kesta. Aga see wale jõudis ikka rohkem ja rohkem figineda. Siis sai jälle nõuks wõetud Moskwas Sinood kokku kutsuda, et uue Paasa püha ette arwamise kirja kirjutada ning Juutliku õpetuse walskust näidata. Sää! juures palusid Suur würst Joann III. ja ülem piiskop Gennadius waga Josefita ka sest asjast osja wõtta. Josef, kes Jumala sõna ning usu õpetuse tundmises kuulus oli, andis ühe raamatu wälja, kelle nimi Walgutaja oli, ning kus sees ta selle wale õpetuse ülestõusmise ja figinemise ära seletas ja tema walskust kõige selgema näituste läbi ilmutas. Oma kirjades Suure würstile ning piiskopidele palus ta neid kindlaste õige usu eest seista, ning andis Suure würstile nõu mitropolitit Sossima ammetist lahti teha. Tema nõu sai kuulda wõetud ning Sossimas pidi mitropolitit ameti maha jätma. Josef wõttis 1504 ja 1508 aastatel Sinooditest osja ja noomis wägewaste wale õpetajaid.

Oma wiimisel elu aastatel pidi Josef Wolo-
klamski würsti taga kuusamist kannatama, kelle nõud-
mised nende kange sääduste wastu olid, mis kloostri-
s olid üles wõetud, ning kannatas ka Nowgorodi piis-
kopi Serapioni poolt, keda würst Josepiti wastu kihu-
tas. Piiskop laskis ka Josepiti natukeseks ajaks kloostri
ülema (igumeni) ametist lahti, aga pärast sai mõistma,

et temal õigus oli. Suur würst, kes Josepit wäga auustas, seisis tema eest, ning tema sai warssi jälle kloostri ülema ammetise pandud ja oli mitmes juhtumises rahu tegijaks würstide wahel, kes üks teisega waenu pidasid.

Kui Josep oma surma tundi ette ära tundis, siis kirjutas ta oma kloostri tarwis ühe sääduse raamatu, mis tema waimuliku testamendi nime all täada on, ning, kus sees ta munkade elu korra ja nende kohuse üles pani. Wendade tahtmise järele, walitses ta enese asemele kloostri ülemaks ühe jumalakartliku wana mehe, nimega Danieli, aga ise andis kõik ennast palwe tarwis. Üheksamal Septembril, 1516. aastal, honiku Jumala teenistuse ajal, andis ta oma hinge Jumalale.

Smelikud haigete terweks saamised sündisid waga Josepi haua juures, ning 1578. aastal, arwas Dige usu kogudus teda pühade hulka. Tema mädanemata ihu magab Woloklamski kloostri pea kirikus, (Katedraal kirikus).

Issanda kalli ja elawaks tegewa risti üleestõstmine.

14. Septembril.

Issanda kalli risti auustamist peetakse Dige usu koguduses mittu korda aastas: suure paastu neljandalal nädalal, mis seepärast ka risti kumardamise nädalaks saab hüitud; 7. Mai kuu päawal, kui risti tähe taewa pääl ilnumist mälestakse; 1. Augustist

fenni kui 14. Septembri kuu pääwani peetakse risti ülestõstmise mälestust Jerusalemmas ning risti taewa pääl ilmumise mälestust keisri Konstantinile. Risti löödud Jeesuse Kristuse kannatamise ning surma mälestuseks on sell päawal paast jäätud.

Rehjandamal aasta saja algusel walitsesid Rooma riigi üle mittu keisrit, kes eneste wahel kõik need maad ära jagasid, mis Rooma riigi pärast olid. Italia maa ning Rooma linna üle walitses Maksentius. Tema oli üks tige ja oma kasu püüdjä inimene, seepärast palusid Rooma rahwas Konstantini tema vastu appi, kes sell ajal Gallia (Prantsuse) Britania (Inglise) ja Ispania maade üle walitses. 312. aastal korjas Konstantin sõa wäe koku ning läks Maksentiusse vastu sõtta. Konstantin oli sell ajal weel pagana usku, aga hakkas juba risti usust suurt lugu pidama, mis ta ka pärast vastu wõttis. Tema wiis sõa wäed Rooma linna ümber piirama, kus Maksentius oli, ning häkkitselt kesj pääwa ajal nägi tema ning kõik, kes tema ümber olid, hiilgawat risti taewa pääl, kelle pääle oli kirjutud: „S e l l e g a w õ i d a.“

Konstantin ning tema sõa mehed kohkusid ära, mõtteldes, selle ühe paha ette tähenduse olemat. Rist oli Rooma rahwal üks kõige kõlwatuma inimeste surma nuhtluse riist, seepärast arwasid sõa mehed selle tähe õnnetuse ning surma ette näituse olemad. Aga sell samal öösel oli Konstantinile uus nägemine unnes: Ise Jeesus Kristus ilmus temale, käskis rügemendi lippu risti tähega teha ning risti tähed ka sõa riistade, kiiwerite ja kilpide pääle teha, ja tootas temale waenlaste üle wõimust anda. Konstantin täitis seda, mis teda oli kästud, ning, kui sai Maksentiusse ära

wõitnud, siis läks ta Rooma linna. Tema andis ainu Issandale au selle wõidu eest, ning, kui pärast tema nikerdud kaju Rooma linnas üles pandi, siis käs kis ta tema kätte oda panna, mis risti wiisi oli tehtud ning päälkirja nõnda kirjutada: „selle sinatse lunastliku tähe läbi on see linn piinaja orjusest ära päästetud.“

Selle asja mälestuseks auustas se Dige usu Koguduses Issanda risti Jumaliku wäge, mis on kui ära wõitmise sõa riist, ning seepärast ka lauldas se: „L u = n a s t a , o h I s s a n d , o m a r a h w a s t j a õ n = n i s t a o m a p ä r i s o s j a ; a n n a w õ i t u m e i e õ i g e t u s k u K e i s r i l e t e m a w a e n l a s t e ü l e , j a k a i t s e o m a r i s t i g a o m a k o g u = d u s t .“

Konstantin nägi pärast seda weel kaks korda risti tähte. See fundis teda weel rohkem risti usku armastama, mis ta wiimaks ka wastu wõttis, seda rohkem weel seepärast, et tema ema, kuningana Elena, juba ristiniimene oli. Dige usu kogudus on nemad mõlemad pühade hulka arwanud, ning nimetab neid apostlite sarnasteks, seepärast, et nemad, kui apostlidki, risti usku wälja lautasid.

Püha Elena tahtis selle sama risti wiles otsida, selle pääle Dnnistegija oli naelatud. See tarwis läks ta Jerusalemma ning sääl, ühes patriarhi Makariusega, otsis Issanda risti; aga ükski ei täädnud, kus tema on. Wiimaks üks wäga wana Ebrea mees leidis selle koha üles, kus Kolgata mägi oli olnud. Aga, et Ebrea rahwal wiis oli, sääl samas surma nuhtluse kohas, nuhtluse riistad Ma sisse kaewada, seepärast wõis armata, et ka Kristuse rist sääl samas

Kolgata mää! maa sees oli. Kolgata mäele oli Rooma keisri, Abriani käsü pääle, wäär jumala tempel üles ehitud; kuningana Elena käsü selle templi maha kiskuda ning tõeste, tema alt Ma seest sai kolm risti leitud. See oli 6. Märtsi (Paastu) kuu päawal, 326. aastal. Nende ristide seast oli ühe pääl Õnnistegija risti löödud, aga teiste kahe pääl kaks rõõw-
 lid; aga kuidas wõis ära tunda, misjugune nende seast Issanda rist oli? See pääl kirja laud, mis Jeesuse risti pea kohal oli olnud, oli juba ammu ära wõetud. Sell korral juhtus, et ühte furnud, Kolgatast mööda, furnu ajale, kanti. Patriarh käsü furnu kandjad seisma jääda ning ristid üks teise järelle furnu juure wija. Kui Issanda rist furnud inimese külge puutus, siis tõusis ta warü elama. Rõik said rõõmsaks ning kumardasid elawakstegewat risti; aga, et senna arwamatta hulk rahwast oli kokku tulnud ning iga ühel raske oli elawaks tegema puu juure tulla, seepärast paluti patriarhi risti üles tõsta, et iga üks oleks wõinud teda nähagi saada. Patriarh läks ühe kõrge koha pääle ning sääl tõstis Õnnistegija risti ülesse. (Seepärast nimetakse ka seda püha Risti ülestõstmise pühaks.) Rõik rahwas palusid Jumalat, tema pääle waadates, ning waga südamega hüüdsid: „Issand heida armu.“ Kui mõned paganad seda ime asja (furnu üles aratamist) nägid, siis uskusid nad Issanda sisse ja lastsid endid ristida. — Sellesama koha pääle, kus rist sai ülesleitud, käsü kuningana Elena kiriku ehitada, meie Issanda Jeesuse Kristuse ülestõusmise auks. Selle kiriku sisse sai Issanda rist pandud. Aga ühe tükki temast ning naelad, mis Õnnistegija Kristuse

püha merega olid fastetud, wiis Elena Konstantinopoli linna. See tük elawakstegewast puust sai 1799. aastal Malta saarest Bene maale toodud ning nüüd on tema Peterburgi linnas.

614. aastal sündis Hosroi, Persia kuningas, Kreeka kuninga Wofaga, wöttis Jerusalemma linna tema kääst ära, lastis kirikud maha kiskuda ning wiis nende kõige kallimad asjad ja nende seas ka elawakstegewa Issanda risti Persia maale. Sõda tuuris kaua aega ka pärast Wofa surma, tema poja Irakliuse walitsuse ajal. Esite ei olnud Irakliusel õnne, aga pärast wõitis ta Hosroi ära, kes warsi pärast seda ära tapetud sai. Tema auujärje päria tegi Irakliusega rahu ning pidi wangid ja kõik asjad tagasi andma, mis tema isa neljateistkümnne aasta eest oli Jerusalemmast ära wiinud.

Kuningas Iraklius wiis suure auuga Issanda püha risti Jerusalemma tagasi. Patriarh Sakarias tuli suure hulga rahwaga, kellel palmi puu oksad käes olid, Olimääst saadik tema wastu. Kuningas oli kallis kuninglikkus riides, mis kulla ja kalli kividega oli ehitud ning kuninga kroon peas. Kui ta Jerusalemma ligi sai, siis tahtis ta ise risti kanda ning wöttis teda oma õlade pääle, aga kui ta ühest wärawast sisse Kolgata mäe poole pidi minema, siis sai rist häkkitselt nägemata jumaliku wäega finni peetud, ning ei olnud milgi kombel wõimalik teda edasi kanda. Kõik panid seda imeks, aga ükski ei täädnud mis see tähendab. Aga Patriarh Sakarias nägi häkkitselt Jumala inglit, hiilgawat kui wälku, wärawa pääl seiswad, kes ütles: „meie Issand pole mitte nõnda seda risti kannud, kuidas teie teda kannate.“ Siis

pööris patriarh, kes üksi oli inglit näinud, kuninga poole ja ütles tema vastu: „Kuningas! ei kõlba mitte kallid riides seda risti kanda, mis Õnnistegia, kes meie pärast waeleks sai, ja walu kannatas, alanduses ja teotuses Oma õlade pääl kandis.“ Warsi wõttis kuningas krooni oma peast maha ning kallid riided oma ümbert ära, panni waesed riided enese ümber ning wiis palja pea ning jalgadega ilma wae wata Issanda risti kiriku. Patriarh pani teda endise koha pääle ning kõik rahwas palus Jumalat ja hüidis: „Issand heida armu!“

Sest imelikust juhtumisest näeme meie, et meie peame alanduses Issanda head teud vastu wõtma ning üksnes temale oma tööde õnneliku lõpetuse eest auu andma ja mitte suurelised ning uhked olema.

Püha suurkannataja Nikitas (Nikita).

15. Septembril.

Neljandamal aasta sajalt pärast Kristuse sündimist, lautas risti usk ennast suure ruttuga laiale ja tuli fenni kui Donau jõe kallastene, kus sell ajal Gota rahwas elasid. Palju selle rahwa seast jätsid pagana usu maha ja nende hulgas ka üks rikas ja suurt sugu inimene, nimega Nikitas. Ise Kristuse õpetusega wal gustud olles, püüdis ta ka teisi walgustada ja oli suureks abiks risti usu wälja lautamiseks.

Sell ajal tõusis jäl maal isekeskis sõda rahwa seas. Kaks würsti, üks risti inimene, nimega Writigern ja teine pagan, nimega Utanarih, sõdisid walit-

fuse pärast, — tahtsid mõlemad kuningaks saada. Britigern sai ära võidetud; aga tema põgenes Kreeka maale, forjas sääl Kreeka kuninga abiga omale uue sõda wäe ja tuli jälle Donau jõe ääre tagasi: Tema rügementide ees kanti sõda lippusid, kelle pääl risti tähed olid. Tema sai võimust ning Utanarih pidi kuninga auujärje temale jätma.

Siis tuli üks rahuline aeg, mis risti usu kinnituseks väga kasuline oli. Piiskop Ulwilas, kes üks waga inimene oli ja Jumala teenistuse pärast suurt hoolt kandis, mõtles Gota rahwa tarwis kirja tähed wälja ja pani kiriku raamatud Gota keelde ümber. Nikitas püüdis ka kõigist jõust risti usku wälja lautada; oma sõna ning waga elu eesmärgi läbi, pööris ta palju paganad õige Jumala poole.

Uga rahu aeg ei tuuritud mitte kaua: warsti tuli see aeg, et risti rahwas pidid kannatamiste ja tagakiusamiste sees oma usu kindlust wälja näitma. Kui Utanarih ueste Britigerni oli ära võitnud, siis wõttis ta tema walitsuse maad tema käest ära ja hakkas kangeste risti rahwast taga kiusama. Nikitas kuulutas ikka endist wiisi Jumala sõna, ehk küll see eest piinamisi ja ka surma karta oli. Tema sai kinni wõetud; kange piinamiste läbi sunniti teda risti usku maha jätma; aga mingi sugused piinamised ei wõinud Nikita kindlust ära wõita. Tema jäi Jumalale truuks ja seepärast sai ära põletud. Tema ihule ei teinud tuli mitte wiga, aga Utanarih käskis teda matmata jätta.

Üks Nikita sõber, nimega Mariam, kes kuninga ähwerdamisi ei kartnud, läks õõsel oma sõbra ihu üles otsima, et teda maha matta. Dõ oli nenda pime,

ning ilm nenda sant, et ta kaua aega ei wõinud Nikita ihu üles leida. Aga häkkitselt sündis walgus ühe tähe näul, näitis Mariamile teed ning jäi Nikita ihu kohal seisma. Mariam wõttis suure kannataja ihu, mähkis teda linna sisse ja wiis oma sündimise paika, Kilikia maale. Issand auustas oma sulast, püha Nikitat, tema ihule wäge andes ime tegusid teha. Säälsed risti rahwas ehitasid ühe kiriku püha Nikita mälestuseks ja panid tema mädanematta ihu senna sisse.

Püha kõigestkiidetud ja juurekannataja neitsikese Schwimia kannatamised.

16. Septembris.

Keisri Dioklitiani walitsuse ajal tahtis üksford Halkidoni linna ülem kohtumõistja, nimega Priskus, pagana wäärjumala Marsi auuks suurt püha pidada. Tema saatis keisri nimel kanged käsud ümberkaudu linnadese, et nimetud pääwal pidi rahwas Halkidoni linna kokku tulema, walejumalat kumardama.

Säätud pääw tuli kätte. Suur hulk rahwast tuli Halkidoni linna kokku; mõned ajasid lambad, mõned härjad Marsile ohwraks; ning tõusis suur pidu kärra ohwerdamiste, laulmise ja õiskamistega. Aga ristirahwas, kes linnas olid, läksid warjule ning käisid ükspäinis ööse salaja koos palwet tegemas ja Jumala teenistust pidamas. Aga kohtumõistja käsu järele otsiti neid suure hoolega ülesse, ning

üksford leidsid tema sulased ühes majas 49 ristiinimest. Nende seas oli üks noor neitsikene, nimega Schwimia, suurt sugu ja jumlafartliku wanematte tütar. Kõik naad wõeti kinui ja wiidi kohtumõistjate, kes neilt wihaga küsis: mis pärast nemad mitte kuninga käsku ei täida?

„Meie oleme alati walmis kuninga ning sinu käsku täitma, kohtsid nemad, „kui aga teie käsud meie Jumala sääduse wastu ei ole. Aga kui teie sunnite meid niferdud kaju kumardama, siis ei wõi meie seda mitte täita, sest meie teenime ainuist õiget Jumalat.“ Priskus katsus neid küll sõnadega oma tahtmise poole pöörda, küll meelitas neid, neile kallid asju kinkida lubades ja ka ähwardas neid kangeste piinata lasta; aga nemad ei annud mitte järele. Nemad ütlesid: „meie ei taha sinu kingituse ega auu, ei kardada ka sinu piinamise. Rikkuse ja mailma auu oleme meie ammu Kristuse pärast mahajättnud ja meil on taewas igawene warandus, mis palju parem on, kui maapealne wara. Sinu kängid piinamisi meie ei kardada, waid weel ihaldame neid, et Issanda wägi meie sees awalikuks saaks.“

Kui kohtumõistja nägi, et nemad mitte järele ei anna, siis andis ta neid mitmesuguste piinamiste alla, mis kaksteist kymmend päewa tuurisid. Kõik piinamised kannatlikult ära kandes, kartsid ristiinimesed Schwimia pärast, kes nende seas oli, ning kes nõder ja noor neitsikene oli. Nemad ütlesid tema wastu: „wõitle, neitsikene, wahwaste taewa Peigemehe pärast, et Ta sind tarkade neitside sekka arwaks, kes Tema wastu läksid, ja sind oma pulma kotta wiiks.

Kui ristiinimesed hirmsad piinamised said ära-

kannatanud, siis wiidi neid kõiki jälle kohtumõistja ette; tema küsis: kas naad nüüd tahtwad jumalaid kumardada. Aga nemad kostsid temale: „Ara looda mitte meid õige tee päält ära pöörda. Ennemine saawad mäed tafaseks maaks ja taewas lähewad tähed paigast ära, kui meie õigest Jumalast ära taganeme. Kohtumõistja käskis neid ueste piinata. Siin nägi ta nende seas noort neitsikest, kes silmad ja käed taewa poole ülestõstis ja hüidis: „Ara jätta mind mitte maha, oh Issand Jeesus Kristus! Sinu päale loodan mina, kinnita mind, Sinu wäatimat ümar-dajat, et ülekohus minu päale mitte wõimust ei saaks.“ Piinaja hakkas mõtlema, et niisugust noort neitsikest on kerge lubamiste ja ähwardamistega ristiusust ära pöörda ning katsus mõlemaid see tarwis pruukida. Aga neitsikene kostis kindlaste: „Ara mõtle, et ma oma nõdruse pärast sinu sõnadest ennast petta lasen. Mina olen muidugi oma looduse poolest üks naeste rahwas, ihu poolest nõder ja elu aastate poolest noor, aga minu süda on kindlam kui sinul; usk kinnitab minu nõdrust ning tema läbi olen ma wägewam sinust ja mõistlikum sinu tarkadest, kes mitte ei taha õiget Jumalat tundma saada, waid hingetud wäärjumalaid kumardawad.

Kohtumõistja sai selle wastuse pärast wäga wihaseks, käskis steitsikese ühe ratta külge kinni siduda selle küljes suur hull nuge oli ja teda ümber ajada. Kõige piinamise aja palus neitsikene Jumalat, et Ta temale Oma Kõigewägewamat abi saadaks. Häkitselt jäi rattas iseenesest seisma, ja kui Ghwimia tema küljest lahti wõeti, siis said tema hawad silmapill terweks. See ime asi pani piinaja ükspäinisi imes-

telema, aga ei teinud teda mitte mõistlikumaks. Tema käskis ühe tulise ahju walmistada ja püha neitsikese senna sisse wiskata. Kaks sõamest Wiktor ja Soswen, kellele see käsk oli antud, nägid häkkitselt tule sees Jumala inglit, kes neid keelsid Schwimia külge puutumast. Sõamehed, kes sest imeasjast olid ära ehmatanud, ütlesid kohtumõistja wastu: „meie ei puutu mitte seda auusat neitsikest, sina wõid meid nuhelda, aga meie ei wiska teda mitte tule sisse, sest meie näame ühte imeasju, mis sinu filmad mitte ei nää, ning oleme walmis ennemine sinu wiha alla ennast andma, kui nende hiilgawa meeste wiha alla langeda, keda meie tule sees näame.“ Kohtumõistja sai wäga wihaseks, käskis need sõamehed wangi torni heita ning andis teistele käsku Schwimiat wõtta ja tule sisse wiskata. See sai täidetud; aga häkkitselt lõhnas tuli ahjust wälja ja põletas neid ära, aga püha neitsikene jäi tule sees ilma wigata ja kiitis Jumalat.

Kui kohtumõistja nägi, et keik piinamisjed midagi ei aita, siis käskis ta Schwimia mõneks ajaks wangi hoone wija ja kutsus Wiktori ja Sosweni enese ette. Tema arwas, et nad salaja risti usku peawad ja seepärast, kui neid tema juure toodi, käskis ta neid warsti wäärjumalaid kumardada. Aga nemad kostsid „senni ajani oleme meie ekstituse sees olnud, sest et meie õiget Jumalat ei tunnud ja oleme sinu wäärjumalaid kummardanud; aga nüüd teame meie, et on üksnes üks ainus õige Jumal ja Teda tahame meie teenida. Sinu käes on meie ihud, aga meie hinged wõtab Jumal wastu.“ Nõnda sigines ristiusk ka juba tagakiusamiste ajal. Jumal walgustas oma wäe, imeliku ilmutamiste läbi palju hingesid, kes

pagana usu pimeduses olid, ning kutsus neid eksituse sügavast Gnese juure. Palju pagana rahvast, kui martrite kannatust, nende kõikumatta usu kindlust ja imeasju nägid, mis Jumal nende pärast laskis sünda, pöörasid õige Jumala poole ja said truiks Kristuse sulasteks. Kohtumõistja, kes kahe sõamehe kostuse pärast kangeste vihastas, käskis neid kiskja metsaliste kätte ära süia anda.

Sell ajal olid Rooma rahval ja ka mitmel teisel rahval, kes Rooma walitsuse all olid, hirmsad halastamatta kombed, mille paljas meeletuletamine meie ihu wärisema panneb. Nemad kes õige usuga walgustud ei olnud, waid harjunud olid alatilist sõda pidama, werisid ohwrid tooma ja sõawangide ning horjadega halastamatta wiisil ümberkäima, keda nemad pea aegu inimesteks ei arwanudki, ei täädnud midagi sest tasanduse ja armastuse jäädusest, mis Jeesus Kristus meile andis. Hirmsad piinamised olid neile meelesjohutamiseks ning neil oli wiis kurjategiaid, kes surmale olid mõistetud, (mõni kord ka sõawangisid) metsaliste kätte ära süia anda. Suurtes linnades olid uhked ja ilmatu suured majad üles ehitud, ning senna käis kõik rahwas kokku, et nende õimetu inimeste kannatamisi päält wadata, kes niisuguse hirmsa surmale olid mõistetud. Niisuguse surma nuhtluse alla said tihti ristiinimesed heidetud. Ka nüidki võib weel Roomas ilmatu suuremaja, Koliseumu, waresid näha, mis suure hulga martrite werega on pühitsetud. Kui Wiktor ja Soswen surma paika läksid, siis palusid nad kõigest südamest Jumalat, et Ta neile nende endisid eksituse ja uskumatta põlwe pattud andeks annaks ja nende hinged

armulikult vastu võtaks; ning Jumal heitis nende pääle armu ja saatis neile rahuliku surma. Metsalised ei puutunud ka nende surnud ihusidki, mis ristirahvas pärast mahamatsid.

Teisel päeval kutsus kohtumõistja Chwimia ueste enese ette; aga, et ta sõnadega ei jõudnud tema kindlult kõigutada, seepärast katsus ta teda veel mitme piinamisega waewata. Aga Issand hoidis neitsikest, ning piinamised ei teinud temale midagi wiga. Siis mõisteti ka tema metsaliste söögiks wija. Kui püha neitsi jenna paika sai toodud, kus rahwas juba oli kokku tulnud tema surma päält waatama, siis palus ta Jumalat, et Ta tema kannatamistele otja teeks ja tema hinge ihaldud rajast läbi minna käsiks. Tema ütles: „Oh wägede Issand! Sina näitfid minu sees ühte ärawõitmatta wäge ja tugewat kät, ning noomisid piinajate nõdrust. Aga nüüd wõtta minu ohwer vastu, mis ma sulle rahuks pekstud südamest ja rõhutud waimust toon, ning saada mo hing rahu sisse hingama, sest Sina oled kiidetud igaweste.“

Sell ajal, kui tema palus, said metsalised, lõufoerad ja karud tema pääle wäljalastud, aga nemad ei karganud mitte tema kallale, waid lakkusid weel tema jalgu. Wiimaks tegi üks emane karu tema jalale ühe pisikese haawa; häkkiselt kuulis püha neitsikene taewast häält, ennast kutsuwad, ning siin samas andis oma hinge rahulikult Jumalale.

Korraga sündis hirmus torm ja maawärisemine ning kõik ruttasid hirmu pärast oma majadesse. Püha Chwemia wanemad wõtsid tema ihu ja matsid auu-
jaste linna ligidal maha, Jumalat tänades kes

temale oli Dma abi ning kannataja krooni saatnud. — Apostlite sarnane kuningas Konstantin, see Suur ehitas Halkidoni linnas ühe väga auisa kiriku suurekannataja neitfikese Chwemia mälestuseks.

Püha martrite Wera, Nadesda, Lübowi ja nende ema Sohwia kannatamised.

17. September.

Rooma keisri Adriani walitsuse ajal elas Rooma linnas üks leff ristiusu naene, nimega Sohwia. Temal oli kolm pisikest tüdruku, kellele tema kolm ristiusu heategude nime pani. Wera (usk), Nadesda (lootus) ja Lübow (armastus.) Sohwia ise täitis hoolega Issanda käskusid ning kaswatas ka tüdruki wagaduses. Tema õpetas neid Jumala tahtmist tundma, sundis tihti palwet tegama, Ewangeliummit ning apostlite raamatuid lugema ja sääl juures hoolega ka maja pidamise asju talitama. Tema püüdis kindlad waimu nende sisse istutada, mis ühe puhta ja õige elu juures tarwis on. Jumale tahtmise järele, pidid nad piinamiste sees oma usu kindlust wälja näitama.

Kui üks Rooma ülem nende eneste käest oli kuulda saanud, et need ristiusulised on, siis andis ta sest keisri Adrianile teada, kes ristirahwas kangeste tagakuwas. Tema saatis Sohwiale ütlema, et ta tahab teda ning tema tüdruki näha saada. Sell

tagakiusamiste ajal võisid nemad kergeste ära arvata, mis tarwis neid kutsutakse; ja nemad hakkasid kõik südamest Jumalat paluma. Nemad ütlesid: „Oh kõige wägewam Jumal, sündku meiega Sinu püha tahtmise järele! Ara jätta meid mitte maha, waid saada meile Oma kõige wägewamat abi et meie südamed öölaid piinajaid ei kardaks, et meie surma hirmu pärast Sinust meie Jumalast ära ei taganeks.“ Issand wõttis seda õiget ristiinimesse palwet kuulda; sest nemad ei palunud mitte endid hädaft päästa, waid palusid enestele jõudu seda ära kannatada. Jumal läkkitas waese lese naese ning tema nõdra lapsukestele Oma kõige wägewamat abi.

Pärast palwet läksid naad kõik ühes kuninga majasse, tegid risti tähte rinna ette ning ilma kartuseta astusid kuninga ette. Kuningas istus aujärje pääl ja tema ümber olid suured ülemad. Tema küsis Sohwiat tema sugu wõsast ning usust. Sohwia kostis lühidelt esimese küsimise pääle, aga palju rohkem rääkis sest, kes temale kõige ülem on, see on, Jeesuseft Kristuseft, nimetas ennast Tema ümardajaks ning kiitis Tema nime. „Minu nimi,“ ütles tema, „on auus seepärast, et mind risti inimeseks (Kristuse inimeseks) hüitakse.“

Kui Kuningas tema sõnad sai üle kuulnud, siis andis ta teda lastega ühe naese hooleks hoida, keda ta kolme pääwa pärast käskis neid enese ette tua. —

Kõik selle aja tegi Sohwia palwet ja kõneles tütardega Jumalikust asjadest ning püidis neid kannatamiste wastu walmistada. „Minu tütrekesed,“ ütles tema, nüid on teie kõige ülem tegu kätte tulnud. Argu olgu teil kahju ajalikku elu igawese elu eest

ära anda; ärgu olgu teil kahju oma noorust Kristuse auu eest ära anda; ärge kartke oma ihusid Kristuse pärast piinamistele anda. Meie Issand Jeesus Kristus on igavene termis ja ütlematta ilu ja lõpmata elu. Tema tahab teid hukkaminematta, taema ihuga ehitada. Ärge laske endid kuninga lubamisega petta, kui ta teile hakkab kingitusi, rikkust, auu ja maailma head pakuma. Kõik see saab kui suits, ära kaduma. Üksnes Jumala anded on igawesed. Ärge kartke kangeid piinamisi.

Mitte muidu pole Jumal neile ütelnud, kes Tema fiske usuvad: ennemine unustab ema oma lapse ära, kui Mina teid ära unustan. Tema ei taha teid, kes Tema nime pärast kannatate, mitte maha jätta, vaid tahab teid kinnitada ja toetada.

Oh mo lapsed! tuletage eneste meele, et mina olen waewaga teid ilmale toonud, ning rõõmustage minu wanadust kindla usu tunnistusega Kristuse fiske. Mulle saab sest rõõm ja auu olema, kui ma teid näen wahwaste Tema nime eest seiswad." Niisuguste sõnadega kinnitas ema oma tütrid, ning nemad kuulsid tema sõna armastusega ja walmistafid endid palwega püha kannatamise wastu.

Säätud päawal läksid nemad jälle kuninga ette. Kõige esite hakkas kuningas noorte neitsikestega kõnelema, mõteldes, et nemad oma nooruse ja nõdruse pärast wäga kergeste laskwad endid tema sõnadest petta.

"Lapsukesed," ütles ta nende wastu, mull on kahju teie noorust ja ilu ja seepärast annan mina, kui isa, teile nõu: kummardage kõige wägewamaid jumalaid. Kui teie minu sõna kuulete, siis tahan ma teid oma tütardeks wastu wõtta. Linna ülemate,

Kuninglikku kaja ülemate ja oma nõu andjate ees tahan ma teid oma tütardeks nimetada ja teie saate kõigist auustud ja kõrgeks peetud. Aga kui teie seda mitte ei taha, siis teete teie kurbdust oma wana emale ning peate libeda piinamiste läbi ärahukatud saama, niisuguse ea sees, mill teie oleksite pidanud elu ning kõik tema head oma rõõmuks pruukima. Kuulge minu sõna, mina annan teile head nõu, seepärast, et ma teid olen armastama hakkanud ning ei oleks tahtnud teie elu teilt wõtta, waid teid kui oma tütrid näha. Kolm tütarlast, kui ühest juust, kostsid: „Meie Isa on taewane Jumal, Tema hojab meie elu, ning Tema pärast on meie hinged, Tema armastust igatseme meie ja Tema lapsed tahame meie olla; Teda kumardada ja Tema käsud täita on meie ihaldamine; aga sinu jumalaid põlgame meie ning sinu ähwardamisi ei kardame meie, seepärast, et oleme walmis rõõmuga õige Jumala pärast surema.“

Kuningas pani niisugust kindlat kostust imeks, ning küsis Sohvia käest, mis tema tütarde nimed on ja kui wanad nemad on. Tema kostis: „Õsimese nimi on Wera ning tema on kaheteistkümne aastane; teine on Nadesda, kümne aastane, aga kolmas, kelle nimi on Lühow, on üksnes üheksa aastane.“ Kuningas pani weel rohkem nende kindlust imeks, ning katsus neid sõnadega õige Jumala poolt ära pöörda, wanemast tütrist päale hakkates. Aga kui ta nägi, et tütarlaps teda kuuldagi ei tahtnud, siis käskis ta teda armetumal wiisil peksta ja piinata; aga tema kannatas keif rahuga ära, nagu poleks ta walu tundudki.

Kõigil, kes sääl ümber seisis, oli hale meel tema

pärast; kuningas käs kis teda raud sõela pääle panna, mis tule pääl oli palawaks tehtud; aga Jumal, kes tema nõdrust nägi, tegi sääl imeasja: tema oli kaks tundi tulise raua pääl, ning ei saanud midagi wiga. Siis heideti teda katla sisse, mis keewa öli täis oli; aga ka sääl sees kiitis ta Jumalat.

Kui wihaseks saanud kuningas nägi, et tema piinamaised midagi ei aitnud, siis käs kis ta wiimaks neitsikese pea mõdegaga otsast ära raijuda. Kui kannataja neitsikene seda kuulis, siis ütles ta ema wastu: „Palu, emake, minu eest Jumalat; minu ots on kätte tulnud, ning mina saan warssi ihaldud raja juure tulema, saan oma Lunastajat ja Jumalat näha.“

Uga õdede wastu ütles tema: „Arge unustage, armsad õed, seda ära, et kui meie risti tähte tähendame, siis anname meie endid igaweste Jumala teenistuseks, ning jääge Demale truiks otsani.“ Siis andis ta õdedele ja emale suud, kes teda õnnistamisega siit ilmast ärasaatsid, ja läks surmale, tema pea raiuti otsast ära.

Siis hakkas kuningas teise õe wastu rääkima ja teda wäärjumalaid kumardama sundima, aga tema kostis kindlaste: „Eks ma selle õde ei ole, kelle pea ja lastsid otsast äraraijuda. Eks meie ole ühte usku ristitud ning ühest emast sündinud, kes meid on õpetanud ühte ainuist Jumalat tunistama ja Teda üksnes kumardama? Ara mõtle, kuningas, et ma kardan oma õe järele minna.“ Siis käs kis kuningas teda peksta ja armutumal wiisil piinata. Uga tema kannatas kõik kindlusega ära, Jumalat kiites ja oma ema pääle waadates, kes kõige see aja Jumalat palus, et Ta tütrele kannatust ja jõudu annaks.

Pärast seda käskis kuningas Nadesda teema tõrwa katla lasta; korraga sullas katel, kui waha ära; tema seest jooksis teem tõrw wälja, mis mitte neitsikesele waewa ei teinud, waid piinajaid põletas. Aga ka sest ei wõtnud kuningas märku; tema sai weel wihasemaks ja käskis püha neitsikese pea otsast ära raijuda. Nadesda pööris ennast ema poole ja ütles: „rahu olgu sulle, mo emake, tuleta mind meele“; aga õe wastu ütles ta: „ära jõe sina meist maha, waid tule ka meie järele, et meie kõik kolmekeste Püha Kolmainu Jumala ette wõiksime astuda.“ Pärast seda andis ta neile juud, wõttis ema käest õnnistamise wastu, hakkas õe surunud ihu ümber finni ning sai surnuks löödud.

Kolmas kõige pisem õde, Lühow, jäi weel järele. Kuningas püüdis teda meelitamiste ja libeda sõnadesega õige Jumala poolt ära pöörda, näitas temale ka tuliseks kootud ahju ning ähwardas teda senna sisse wisata, kui ta wäärjumalaid mitte ei kumarda. Aga püha neitsikene ei pannud tema sõnu tähelegi, kannatas wahwaste mitmesugused piinamised ära ja pärast läks ise tulisse ahju. Jumala armu läbi jäi ta sääl sees ilma wigata, aga tuli käis ahjust wälja, ning põletas neid, kes sääl ligidal seisisid. Tema tuli ahjust piinajate imekspanemiseks ja Jumala auuks ilma wigata wälja. Siis käskis kuningas ka tema pea otsast ärarajuda. Kui püha neitsikene seda käsku kuulis, siis hakkas ta Jumalat kiitma ja ütles: „Ma laulan ja kiidan Sinu nime, oh Issand, Jeesus Kristus, see eest, et Sa mind oled kõlblikuks teinud õdedega Sinu pärast kannatama ja surema.“ Oma palus ühte puhku Jumalat ja ütles tütre wastu:

„Mo armas kolmas lapsukene! kannata otsani; sina lähed õiget teed ning sulle walmistakse juba hukkaminematta krooni. Peigmees seisab ja ootab sind, ülewelt kõrgelt sinu hea wõitlemise pääle waadates. Kui sinu pea mõega läbi otsast maha kukub, siis wõttab Tema sinu hinge wastu ning saadab sind sinu õbedega igawese rahu sisse. Aga tuletage ka mind Daewa Isa kuningriikis meele, et Ta minu wastu armuline oleks ja mind igaweste laseks teiega oma auu sees ühes elada.

Sohwiat ei lasknud kuningas mitte piinata; ta wist mõistis, et mingisugused piinamised ei wõi selle naese usku kõigutada, kes niisuguse kindlusega oma laste kannatamist ja surma päält waatas. Kuningas andis temale luba tütarde ihud ära koristada.

Tema wiis neid linnast wälja, mattis maha ning ei lasknud mitte nende haua juurest ära. Kolmandamal päawal pärast seda suri ta ise ära. Ristiinimesed matsid teda tütarde ligidale maha.

Pühad kannatajad Trowimus, Sabbatius ja Dorimedant.

17. Septembril.

Antiohia linnas oli suur püha pagana wäärjumalate auks; paganad laulsid ja õiskasid, oma walejumalaid kiites; siis tulid senna kaks wõerast meest, kes õhkades suure heälega hüidsid: „Oh Jumal, kes Sa maailma oma sõnaga oled teinud ja inimese oma

näu järele loonud, waata taewast maha ja tõmba need inimesed waenlase kääst ära."

Kui paganad neid sõnu kuulsid, siis saiwad warssi aru, et need wõerad mehed ristiinimesed on, wõtsid neid kinni ja wiisid oma ülema kohtumõistja Heliodoruse ette. Kohtumõistja käs kis neid üks teisest ära lahutada, et neid üks hawal küsida, kutsus ühe nende seast enese juure ja küsis temalt tema nime, seisuse ja usu pärast.

Wõeras mees kostis: „Mitu nimi on Trowimus, mina olen ausa ja waba wanemate poeg aga olin patu ori jenni kui Kristuse ristmise läbi õige wabaduse pärijaks sain."

„Mis usku sa oled?" küsis jälle kohtumõistja.

„Mina juba ütlesin sulle, mis usku mina olen," kostis Trowimus, „aga kui sa tahad, et ma selgemine pean ütleva, siis kosta ma sulle teist korda: „mina olen ristiinimene, Kristuse sulane, ja olen walmis Kristuse nime pärast ennast ohwerdama."

Siin hakkas kohtumõistja seletama, et Kristuse usku tunistada on ära keeldud ning sundis teda jeda äraalgama. Aga tema sõnad olid ilma asjata. Siis käs kis ta Trowimust armutumal wiisil piinata ja peksta ja pärast tema ihu terawa raud riistadega katki kiskuda. Trowimus kannatas wahwaste selle piinamise ära, tajase heälega paludes: „Issand, aita oma julast."

Kohtumõistja kuulis neid sõnu, sõimas kannataja usku ning pillades ütles: „kus on siis, Trowimus, sinu Kristus?"

„Kristus on kõigi nendega, kes Teda appi hüidwad," kostis Trowimus. „Tema on ka minu juures."

Kas oleksin mina võinud piinamised, mis üle inimese jõu on, kannatlikult vastu võtta, kui Jumal mind poleks aitnud?"

Pärast kangelas piinamist viidi Trowimus wangi torni, ja kohtumõistja kutsus tema seltsimehe, kelle nimi oli Sabbatius, enese ette. Kui kohtumõistja teda tema seisusest, sündimise kohast ja usust küsis, siis kostis Sabbatius „minu seisus, kõlbudus, isa maa, rikkus ja auu on kõik ühe asja sees: mina usun Kristuse, Jumala Poia sisse, kelle eesmure läbi maailm seisab ja oma korra pääl hoidut saab.“ Kohtumõistja vihastas, lõi Sabbatiust vastu filmi ning käskis wäärjumalaid kumardada, aga Sabbatius oma kostusega noomis wäärjumalate tühjust. Siis hakati kohtumõistja käsu pääle teda kangeste waewama ning piinati senni kui ta waewajate kätte ära suri.

Kui kohtumõistja sai Trowimuse mõne aja wangi tornis pidanud ning ette ära nägi, et ta omast usust mitte ei sa ära taganema, siis wõtis ta nõuks Trowimuse Brigia maale, maa walitseja Dionissiuse ette saata, kes üks tige ja armuheitmata inimene oli. Kõik see teereis oli Trowimusele hirmsaks piinaks. Tema jalas olid raud saapad, mille sees terawad naelad olid ning tema käis jala sõameeste järel, kes hobuste seljas istusid ja teda ruttu enestega seltsis käima sundisid. Aga kange walu ei võinud Trowimuse kindlalt ära wõita, tema armastust Jumala vastu külmaks teha; ning kut teda Sinadi linna maawalitseja ette toodi, siis tunistas ta julgeste tema ees oma usku Kristuse sisse. — „Ilma asjata loodad sa Kristuse nime pääle, ütles Dionissius temale. See nimi on mitmed surma saatnud; aga kui sa tahad surmast

päseseda ja rahu sees elada, siis jäta tühi lootus maha ja kumarda jumalaid."

"Mina ei või milgi kombel surmast pääseda," kostis Trowimus. Kui sina mind ära ei surma, siis lõpetab loomuse säädust mo elu pävad ära; aga Ma pääl on ka niisugust surma, mis igawese elu sisse wiib, mis palju parem on kui seesinane ajalik elu, — ning seda igatsen mina kätte saada."

Siis käskis Dionissius Trowimust kangeste piinata ning ikka fundis teda, ometi sõnadegagi, Kristust ära salgama. Aga Trowimus ei kostnud temale midagi ja kannatas wahwaste hirmsad piinamised ära. Tema üksnes ühte puhku kordas ise eneses neid Daweti laulu sõnu: „kes õige, sell on palju õnnetust, aga Issand kiusub teda neist kõigist wälja.“ (Laul 34, 20).

Kui Dionissius neid sõnu kuulis, aga mitte ei mõistnud, siis ütles ta: „sina Trowimus eksid, — ükski ei tule sind piinamistest päästma, aga sa wõid ennast ise päästa, kui jumalaid kumardad.“

„Ilmaski ei taha ma õiget Jumalat ära salata," kostis Trowimus.

Siis sai Dionissius kanged wiha täis ja käskis teda kõige kangelal kombel piinata ja tulega tema haawu põletada. Aga ükski asi ei wõinud risti inimese kindlust ära wõita, tema kannatas imelikul kindlusega kõik piinamised ära ning sai pärast jälle wangi torni wiidud.

Sääl jamas linnas elas üks suurt sugu ja rikas inimene, senator, nimega Dorimedant. Tema oli risti inimene, aga, paganaid kartes, pidas oma usku salaja. Kui ta Trowimusest kuulda sai, siis hakkas

ta teda wangi hoones waatamas käima ja tõi temale kõik, mis tarwis oli ning sõdus tema haawad finni. Dromimuse wahwa kannatamine andis Dorimedantile head eesmärki, ning tema wõttis nõuks, mitte oma usku enam salaja pidada. Tuli üks pagana usu püha kätte, mill Dionisfius ja kõik suured linna ülemad kokku tulid püha pidama. Dorimedant ei läinud mitte seda püha pidama. Kui Dionisfius nägi, et teda teiste seas ei olnud, siis saadis ta teda kutsuma. Aga Dorimedant kostis saadikutele, et tema on risti inimene ning ei wõi mitte paganate püha pidama minna. Dionisfius saatis tema järele teist korda ning sai jellesamma kostuse. Siis käs kis Dionisfius teda wahi alla panna ning mõne oma sõbra läbi maenit- seda, et ta mitte omas nõus kange kaelne ei oleks. Aga mingi sugused maenitfused ei wõinud Dorime- danti järele andmisele pöörda.

Teisel pääwal kutsus Dionisfius teda kohtu ette, „Mis on sinuga sündinud?“ ütles ta temale.

„Miks pärast ei tulnud sa eile püha pidama?“

Miks oled sa kuninga käsu wastu panud ja ju- malate wastu põlgtust wälja näitnud? Ehk oled sa ära tüdinud sest, et sa kõigist austud said ja meie seas suure ameti peal olid?“

„Kes õiget Jumalat armastab, see ei waata mitte maailma suuruse ja au peale,“ kostis Dori- medant. „Mis kasu on mull suurest au nimest? Mis kasu on mull uhkeist ja kallist rietest, kui ma nendega pean tühja hingeta wäärjumalaid kummar-

dama? Kõik see on tühine ja ajalik, lahutab mind Jumalast ära ning walmistab mulle põrgu tuld."

Weel kaua aega sundis Dionissius Dorimedanti oma usku maha jätma, ning pärast andis teda piinamiste alla. Kannatlikult wõttis Dorimedant neid wastu, oma südant Jumala poole ülendades ning piinajaid manitsedes, tõt tundma hakkata. Aga tema sõnad üksnes wihastasid kohtu mõistjat, kes kõige kangemaid piinamisi püüdis wälja mõelda, nendega kannataja kindlust ära wõita lootes, aga see kõik oli ilma asjata. Siis käskis ta Dorimedanti wangi hõneste kinni panna ja hakkas jälle Trowimust piinama. Aga Trowimus jäi, nagu ennegi, kindlaks ja tänas kannatamise ajal Issandat.

Kui Dionissius oma sõbradega sai nõu pidanud, siis käskis ta mõlemad ristiniimesed kiskja metsaliste kätte ära süia anda. Neid wiidi näitemängu paika ning lasti üks emane karu, paardimetsaline ja lõu-koer nende pääle lahti. Aga metsalised ei puutunud püha kannatajate külge; seda nähes, hakkasid mitmed, ka paganate seas, kes seal olid, Jumalat kiitma, kes imelikul wiisil oma sulasid kaitseb. Aga tige Dionissius oli kange oma uskumatta meele sees, laimas Kristust ja sõimas ristirahwast nõidadeks. Wiimaks käskis ta nende nead mõdegaga otsast ära rajuda, mis warsti täidetud sai. Pühad kannatajad andsid rõõmu ning lootusega elu oma usu eest ära.

Püha martrite Tschernigowi würsti Mihaili ja tema nõuandja Weodori kannatamised.

20. Septembril.

Rohkest kui saja aasta eest langes Wenemaa hirmsa wiletsuse sisse: tema sattus Tatarlaste walitsuse alla. Esimesel 13. aasta saja poolel hakkasid need harimatta inimesed lõuna poolist Wenemaad rööwimas käima, põletasid linnad ära, kiskusid kirikud maha, piinasid kangeste rahwast ning igal pool jätsid eneste" taha hirmu ja laastamist. Wenemaa mis sell ajal mitmiks piisikesteks würsti riikideks oli ära jagatud, kelle walitsejad üks teisega waenu pidasid, ei olnud nii wägew, et oleks wõinud Tatarlased ära wõita, ehk ta küll wahwaste enese eest seisis. Tema pidi nendele järele andma. 1240. aasta ümber wõttis Mongolide han Batõi, mitmed linnad: Kiewi, Tschernigowi, Wladimiri, Käsani, oma kätte, põletas Moskwa ära ja lahingus, Siti jõe ääres, wõitis ning tappis enese suure würsti Georgi Wsewolodowitschi ära. Seft ajast pidi Wenemaa ennaft hani alla heitma ja temale maksusid maksma.

Batõi wõttis peale Wenemaad weel palju Poola, Ungria, Bolgaria, Moldawia, Walahia ja Kaukasuse maid enese alla, nõnda, et tema walitsus Doni jõe suust senni kui Donau jõeni ulatas. Wolga jõe ääres oli tema paiguline koht, orda ehk sõawäe laager, kuhu ta Wene würstisid ennaft kumardamas

käima fundis. Iga uus würost sai ordas ametisse kinnitud. See oli küll wene würostidele väga raske asi, aga nemad pidid häda pärast jeda tegema ning wõitja tahtmist täitma.

Kui Mongolid Kiemi linna peale tulid, siis oli ses linnas Kiemi ja Tschernigowi würost Mihail. Kui ta nägi, et ei olnud wõimalik waenlase wastu seista, siis põgenes ta Ungria maale ning kawa aega pärast reisis wõerais maades ja mitmes linnas sõawäge kokku korjata ja ka teisi wene würostisid ühest nõust kõikide waenlase wastu kokku kutsuda. Aga see asi ei läinud temal mitte korda. Siis läks ta oma sündimise paika tagasi ja hakkas esite ühe jõe saare peal, Kiemi ligidal, elama; aga ära põletud ja lõhutud Kiemi linn, mis tema filma paistis, tegi tema südamele suurt raskust ja seepärast läks ta seält oma sõbra, nõuandja Weodoriga, kes hädades ja teereisimistes tema truuks seltsimeheks oli, Tschernigowi linna elama. Aga ka seal ei olnud temal parem elada; ka seal toimetasid Tatarlased kõik asjad oma tahtmise järele, kirjutasid rahwa aru üles ja panid kõik hinged maksu alla. Batõi saadikud kuulutasid Mihailile, et tema ei wõi ilma hani lubata Tschernigowis elada, ja, et tema peab nõndasama, kui teised würostid ordasse minema. Mihail wõttis nõuks oma poja poja Borissiga ning sõbra ja nõuandja Weodoriga ordasse minna. Enne oma ära minemist läksid würost ning tema nõuandja oma waimuliku isa Joannese juure, et ta neid õnnistaks ja neile Jumala armu annaks. Wenemaal käis see jutt, et han, kes ise wäärjumalate teener oli, ka nende würostide käest, kes tema all olid, oma jumalate,

päikese ja tule kummardamist nõuda. Kui waimulik isa sest kuulda sai, et würst ordasse lähed, siis hakkas ta tema pärast kartma, õhkas ning ütles: „Palju, kes seal käinud, on omad hinged hukka saanud, — päikest, tuld ja muid wäärjumalaid kummardades. Kui sina ka senna lähed, siis mine rahuga; aga ära unusta ajaliku würsti ameti pidamise pärast, ainust õiget Jumalat ära.“ „Meie ei taha Teda mitte ära salgada,“ kostsid würst ning tema nõuandja, „ja oleme walmis Tema pärast oma elu ära andma.“ Siis wõttis waimulik isa neid Jumala armule, andis neile walmis pühitsetud anded seltsi, õnnistas neid ning ütles neile Jumalaga jättes, need sõnnad: „Issand kinnitagu teid ja läkitagu teile Püha Waimu anded, et teie oleksite kindlad uskus, julged Jeesuse Kristuse tunnistamises ja wahwad kannatamistes.“

Pärast seda läks würst oma seltsimeestega ordasse. Kui nad senna said, siis tahtsid nad kohe Batõi telki minna, aga said wäärjumalate preestritest ehk nõidadest finni peetud, kes neile kuulutasid, et nad peawad enne püha tulest, mis mõlemil pool telki oli üles tehtud, läbi minema, ja nikerdud kujude ette kummardama. Aga würst ütles: „mina olen tulnud teie kuningale au andma, seepärast, et meie, Jumala tahtmise järele, tema walitsuse alla oleme saanud, aga risti inimene ei kummarda mitte tuld ega wäärjumalaid.“

Üks Batõi nõuandjadest, nimega Eldega, läks ning andis sest Mihaili kostusest hanile teada. Selle aja sees püüdsid mõned würstid, kes seal samas olid, ning ka noor Boris Mihailile nõu anda hani tahtmist täita. „Mispärast sina ei wõi tuld ning päikest kummardada?“

ütlesid nemad: „selle väljaspidise kombe täitmisega peastad sina ise ennast ja võid olla ka meid libedast furnast. Jumal ei saa sulle vist seda pattuks arwama, mis sa fundimise pärast teed; aga kui sa isamaale tagasi lähed, siis võid sa palwe ning kahetsemise läbi oma süü andeks saada; ka meie kõik tahame sinu eest Jumalat paluda.“ Aga koguni teist nõu andis würstile tema nõuandja Weodor; tema jäi otsejärele würsti truuks sõbraks, sest ta kinnitas teda tões ja Jumala kartuses. „Tuleta meele, waga würst, ütles ta“ et sa oled Jumalale tootanud oma elu Tema eest ära anda. Kristus ütles: „Kes ial oma elu ära katab Minu ja armu õpetuse pärast, see hoiab seda. Mis kasu on inimesel sest, kui tema kõik maailma kasuks saaks, ja oma hingele kahju saadaks? — Kes mind tunistab inimeste ees, teda tahan ka Mina tunnistada oma Isa ees, kes taewas on; aga kes ial Mind ära salgab inimeste ees, teda tahan ka Mina ära salata oma Isa ees, kes taewas on. (Mark. 8, 35, Mat. 10, 32, 33.) Würst kuulis rõõmuga neid sõnu, mis ka tema enese mõtetega kokku sündisid, ning, usu eest seista ihaldades ootas ta kindla meelega hani mõistmist. Tema ütles teiste würstide wastu: „mina ei taha mitte sõnadega risti inimene olla ning pagana tegusid teha.“

Kui Eldega tagasi tuli, siis kuulutas ta Mihailile, et tema peab kas surema, ehk hani tahtmist täitma; et kui ta seda wiimast tegema saab, siis tahab han temale armu näidata ja würsti ametisse kinnitada.

Würost kostis: „üttele hanile, mis ütteleb würost Mihail, Kristuse sulane: sinu, kui kuninga ette, kelle kätte on Jumal meie pattude pärast, walitsuse meie üle annud, tahan ma kumardada, aga Kristust ära salata ja sinu wäärjumalaid kumardada ei luba ma miski asja eest. Nemad ei ole mitte jumalad, waid loodud asjad, ning mina ei taha mitte nõnda meeletu olla, et Loojat ära salgan ja looma kumardama hakkän.“

Elbega ütles: „sina würost eesid, et päikesest loodud asjaks nimetad. üttele siis, kes wõis üles taewa kõrgusele minna ja seal niisuguse suure walgustaja lua, mis kõik maailma walgustab?“

„Kui sa ihaldad seda teada saada,“ kostis Mihail „siis tahan ma sulle ütelda, kes kõik nähtawa ja nägematta maailma on loonud. See algmatta ja otfata Jumal, — waat see on taewa ja Maa ja päikese loonud, mis teie kumardate, ning ka kuu ja tähed ja mere ning kuiwa maa ja ka enese inimese. Inimesele andis Tema käsu, et tema ei pea enesele mitte jumalaid tegema, ei sest mis taewas, ei sest mis Ma peal, waid et ta üksnes Teda peab kumardama. Mina kumardan Teda ning ei pea sinu hani armu mitte kalliks, sest tema on ise ajalik ja wõib ka mulle ükspäinis ajaliku würosti riigi anda, aga Jumal, kelle peale mina loodan, annab mulle igawese kuning riigi.“

„Kui sina nõnda kange oled wastu panema,“ ütles Elbega, „siis ei saa sina mitte surmast peäsema.“

„Olgu nõnda,“ ütles würost: — „mina ei karda seda surma, mis mulle igawese elu Jumalaga annab. Aga mis tarwis siin weel sõnu pruufida? Mina olen risti inimene, tunistan usku taewa ning Ma

Looja sisse, ning tahan röömuga Tema nime pärast furra."

See Mihaili kostus sai hanile teada antud. Selle aja sees wõttis würst walmis pühitsetud anded, pruukis nad ära, heitis würsti mantli enese ümbert ära, wiskas tema mõdegaga seltsis maha, pööris teiste würstide poole, kes filma weega teda hani tahtmist täita palusid, ja ütles: „wõtke maapealne au omale, mina ihaldan taewa au kätte saada."

Eldega tõi hani käest käju Mihaili ära surmata. Tatarlased kargasid tema kallale ning hakkasid teda piinama. Aga tema laulis oma nõuandja Weodoriga Daweti laulusid ning palweid. Teda tõmati pikkali maha ning piinati edasi, aga tema ifka ütles: „mina olen ristiniimene!" Wiimaks raijus üks hani teenrittest tema pea otsast ära. Wiimne Mihaili sõna oli: „mina olen ristiniimene."

Kui piinajad würsti Mihaili said ära tapnud, siis hakkasid nad tema nõuandjad Weodori Batõi tahtmist täitma sundima, temale see eest suurt^a wara ning würsti pärandust lubades. „Mina ei taha oma würsti pärandust," kostis Weodor, „ei ka teie hani armu, waid ihaldan Kristuse Jumala juure seda sama teed minna, miska püha würst Mihail, minu isand, fenna läks. Ka mina tunistan ainust Jumalat, taewa ning Ma Loojat, ning tahan Temale otsani truuks jääda."

Siis kargasid tigidad Tatarlased tema kallale ning pärast kanget piinamist raijusid tema pea otsast ära, üteldes: „kes ei taha päikest kumardada, see pole ka wäärt tema peale vaatama."

Würsti ja tema nõuandja ihud said koerte kätte

wisatud, aga koerad ei puutunud neisse. Wene inimesed hoidsid nad alles ning töid Tschernigowi linna. Rogudus armas würsti Mihaili ja tema nõuandja Weodori pühade hulka ning pühitseb nende mälestust 20. Septembril. Mõne aja pärast said nende mädanematta ihud Moskwa linna wiidud ning Beaingli katedraal kiriku pandud, kus nemad õhtu poolse ukse juures paremal käel, püha tsarewitschi Dimitriuse ihu ligidal magavad.

Püha Dimitrius Rostowi mitropolit.

21. Septembril.

Püha Dimitrius sündis 1651. aastal Kiewi kubermangus, Makarowi külas ehk alewis ja sai ristmises Daniiliks (Danielik) nimetud. Tema isa Sabba (Sawwa), lianimega Duptalo, oli ühe wäe rügemendi saja ülem (sotnik). Daniil läks Kiewi kooli ning maast madalast oli wäga hoolikas palwet tegema ja õppima, armastas rohkesti raamatute lugemist ja jutustamist jumalakartusest, kui teiste lastega larmi teha, ja mängida. Asta aastalt läks see armastus ikka suuremaks, ning kui ta seitsmeteistkümnene aastaks sai, siis läks ta, wanemate lubaga, Kirilli-kloostri mungaks. Siin, usus ning jumalakartuses kindlamaks saades, õppis ta palju kasulikkuid õpetusi ning ka mitmed keeled selgeks. Temale olid Jumalast tarf mõistus ja kõik teised waimu anded rohkesti jagatud, mis tema, kui ustaw sulane, kellest Ewangelium rää-

gib, Jumala teenimiseks ning ligemiste kasuks pruukis. Tema kuulutas Jumala sõna Kiewis, Tschernigowis ja mitmes kloostris, oli kloostri ülemaks (igumeniks) esiti Maksakowski ja pärast Baturinski kloostri. Tema jutluste pärast tuli palju rahwast kokku ning need kinnitasid õiget usku seal, kus ta wanumas oli, seepärast, et õige usu inimesed tihti katoliku usulistega ümberkäisid.

Warsi sai Dimitrius ühe teise töö peale kutsutud. Tunti tarwis olewad kirjad püha inimeste elust kokku korjata. Juba ammu oli mitropolit Makarius seda tööd tegema hakkanud ning püha inimeste elu lugud mitmeist kirjadest kokku korjanud ja suured raamatud wälja annud; pärast tahtis Kiewi mitropolit Peeter Magila, need raamatud niisuguse keele murde peal wälja anda, mis kõik oleksid wõinud mõista, aga juri ära, ning ei jõudnud oma ihaldamist täita. Kuid otsis Kiewi mitropolit niisugust inimest, kes selle asja oleks wõinud enese peale wõtta, ning walitses siis Dimitriuse, kes oma jumalakartuse, tarkuse ja waewa nägemise armastuse poolest juba kuulus oli. Dimitrius hakkas seda tööd tegema, kui ta Baturinski kloostri igumeniks oli, ning ühte puhku, kakskümend aastad järestikku, tegi seda edasi, kui ta arhimandriti ametis Tschernigowis ja Nowgoridis Sewerskis pidas ja wiimaks Rostowi mitropolitiks oli. Tema korjas oma Tscheti mineides (kuude raamatudes) juttustamised püha inimeste elu lugudest kokku ning seadis neid kuu pääwade järele, mis eest tema meie suure tänu wäert on.

Selle wahel pani keiser Peeter, kes siis Wenema üle walitses, Dimitriuse Siberi ja Tobolski mitropo-

litiks, aga et tema waene terwis ning ka hakkatud töö teda teereisi kaugele Siberi maale ette wõtta ei lastnud, seepärast sai ta Rostowi ja Jaroslawi mitropolitiks ümbernimetud. Ses suures ametis tegi Dimitrius weel suurema hoolega tööd. Ünnistegia sõna meeles pidades, kes ütleb: et „kellele on palju antud, selle käest ka palju küsita kse,“ kandis ta wäsimatta hoolt hingede eest, kes tema kätte olid ustud. Tema seadis Rostowi linna oma kuluga kooli, waatis hoolega õpetuste järele, mis seal said õpetud ning tihti ka ise õpetas seal lapsi, kui tema mitme sugused tööd ja talitused seda aega andsid. Oma sõna ning jutlusega püüdis ta wäsimatta Kristuse õpetust ära seletada; aga oma kasina, jumalafartliku ja ausa eluga oli ta teistele eesmärgiks. Tema oli hea, armuheitlik ja lahke kõhude wastu, alati aitas igapidi ligemeisi: hea meelega andis head nõu ja õpetust; kandis haigete eest hoolt; jägas rohkestest waestele toitu ja ihu kattet ning jättis oma tarwis koguni pisut, nõnda, et pärast surma temast muud warandust järele ei jäänud kui ükspäinid pühad raamatud.

Ulatiline töö ja hool, mis see uus amet püha Dimitriuse käest nõudis, ei keelnud teda hoolega Tšeti-mineid edasi kirjutamist ja peale seda ka muid waimulikud raamatuid, palweid ja laulusi kokku panemast. Üks uus asi sundis teda weel suurema hoolega tööd tegema. Selle aja ümber ilmusid waleõpetajad (raskolnikud) kes Jumala sõna wõeriti seletasid. Nende elu paigad (skitid) olid Rostromaa ja Nowgorodi kubermangudes ja Bronski metsas, ning seal lautasid oma waleõpetust lajale ja ekfitasid neid, kes

usus ja Issanda seädufes mitte kindlad ei olnud. Dimitrius näitas oma wägewa jutlustega, et nende õpetus mitte õige ei ole; aga, et kõige parem sõa riist wale wastu on tõe ära seletamine, seepärast noomis ta oma kirjade läbi nende eksituusi ning näitas töt. Kõige tähtjam tema kirjade seast raskolnikude wastu on: „Bränski usu ära seletamine ehk järele pärimine.“

Nende suurde tegude eest austab kogudus Dimitriust ja nimetab teda: „õige usu eestseisjaks, waleõpetuse kautajaks, Wenemaa täheks, mis Kiemi on paistma hakkanud ja oma hiilgamisega Nowgorodist Sewskist fenni kui Rostowini ulatanud; mis kõik selle maa koha oma õpetuse ning imetegude läbi on walgustanud; nimetab teda ka kullasõnalikuks õpetajaks.“

Surm wöttis wara selle püha mehe ära. Wiekümne kahesamal oma elu aastal jäi ta haigeks ning tundis oma surma tunni ligi tulewad, ehk küll haigus ei näitanud raske ning kardetaw olewad. Pääw enne oma surma kutsus ta lauljad enese juure ning kuulis tähelepanemisega nende waimuliku laulude laulmist, mis ta ise oli kokku pannud: „Ma panen oma lootust Jumala peale, Sina oh Jeesus, oled mo Jumal, Sina oled mo rõõm.“ Kui ta kõik sai ära lasknud, siis jättis ta ühe laulja enese juure, kes teda aitas temast tehtud raamatuid ümber kirjutada, ning kawa aega kõneles temaga elust ning tegudest, mis ristiniimese kohus on teha. Pärast laskis ta teda ära minna, saatis oma kelja (ursiku) ukse juure, kumardas alandlikult tema ette ning tänas teda kõige selle abi eest, mis ta temale oli elu ajal näitnud. „Sinaks, püha waimulik walitseja, kumardaq nõnda ma-

dalaste minu, sinu kõige alama teenri ette?" ütles laulja. Mitropolit kummardas jälle madalaste ja jälle ütles: „ma tänan sind,“ ja pärast seda heitis põlwili maha ning hakkas Jumalat paluma. Paulu mees läks oma majasse kurwa ette tundmisega. Wara homiku andis kiriku kellade heäl püha mitropoliti surmast teada, keda põlwili maas surnud leiti olewad, nõnda kui tema palwe ajal oli olnud. See sündis Rostowi linnas 1709. aastal.

Nelikümend kolm aastat pärast Dimitriuse surma leiti tema ihu ja ka riided mädanematta olewad, ning nemad said keisrina Ekaterina walitsuse ajal 1763. aastal hõbe kirstu sisse pandud. Sest ajast käib ütlematta hulk inimeisi kõigist Wenemaalt Rostowi linnas selle suure koguduse wanema mädanematta ihu kummardamas.

Püha kannataja Wofa (Фокa), aednik.

22. Septembril.

Sinopi linnas, Musta mere ligidal, elas esimesel risti usu aasta sajadel, p. Kris. sünd., üks waga ristiinimene, nimega Wofa. Tema ei olnud mitte rikkas inimene, kõik tema warandus oli üks pisike aed mere ligidal, ja tema elas oma töö waewast, — müis aja ning puu wilja. Aga ka oma pisikesse waranduse juures leidis tema wõimaliku olewad ligimeisi aidata: ükski sant ei läinud tema juurest abita ära. Tema wõttis hea meelega teekäijaid wastu ning söötis neid, pani oma aea wärawa juure aea ning puu wilja tee-

käijatte tarwis wälja, kes juhtusid mööda minema. Selle eest armastasid head Wokat kõik linna ja maa rahwas. Tema oli waga elu wiiside elawaks eesmärgiks, ning mitmed, Jumala seaduse tegewust tema sees nähes, wõtsid risti usku wastu.

Sell ajal oli risti rahwa tagakiusamine. Selle maawalitseja sai kogemata teada, et Woka mitte ükspäinis ise Kristuse sisse usub, waid ka teisi selle usu poole pöörab. Tema armas seda suureks süüks ja saatis sõamehi teda kinni wõtma ning ära tapma. Kui sõamehed Sinopi linna tulid, siis said nad enese Wokaga kokku, kes nende käest küsis, keda nemad otsiwad?

„Meie otsime Wokat,“ kostsid nemad.

„Tulge minu majasse ja mina tahan teile teda näidata,“ ütles Woka.

Nemad sändisid sellega kokku ja Woka wõttis neid wäga lahkestest wastu ning andis neile süia. Jutu sees küsis tema nende käest, mis tarwis nemad Wokat otsiwad.

Sõa mehed kostsid: „maawalitseja käskis teda ülesse otsida ja ära surmata, seepärast, et tema ei austa jumalaid ning usub risti löödud Jeesuse sisse.“

See sõnum ei kohutanud Wokat mitte ära. Tema ütles sõameestele: „olge nõnda head, minu isandad, jääge õõseks minu juure, aga home homiku tahan ma teile seda näidata, keda teie otsite.“ Sõamehed jäid Woka juure õõmajale. Tema ajas kõige see õhta nendega juttu, walmistas neile wäga ausad toidud, ning kui nemad magama läksid, siis hakkas ta oma asju talitama. Tema muretses see eest, et tema warandus waestele ära jagatud saaks, walmistas

omale aedas haua ning kõik järele jäänud aja tegi palwet ja walmistas ennast surma wastu. Kui homiku tema wõerad temalt küüsid, kas ta on Woka üles leidnud, siis kostis tema neile: „mina ise olen see Woka, keda teie maawalitseja käsü järele peate ära surmama. Mina olen Kristuse fulane ning ei kummarda mitte teie wäärjumalaid. Täitke maawalitseja käsü.“

See kuulutus tegi sõamehed kurwaks; nemad olid oma head ja lahket maja pèremeeft armastama hakanud ning tahtsid teda surmast päästa. „Meie ei taha sind mitte ära surmata,“ ütlesid nemad, „waid läheme maawalitseja juure tagasi ning ütleme temale, et meie pole Wokat mitte ülesleidnud.“ Aga Woka ei tahtnud oma elu mitte pettuse läbi päästa, ning ei kartnudki surma, teades, et tema on parema elu sisse minemine, ja arwas suureks õnneks oma elu Kristuse usu eest ära anda. Tema palus sõamehi keda teha, mis neid oli kästusd ning sai mõega tera läbi ära surmatud.

Risti rahwas matsid tema ihu sellesama haua sisse maha, mis tema ise oli walmistanud, ning Woka mälestust austades, käisid tihti tema haua peal Jumalat palumas, ning wiimaks ehitasid jenna kiriku. Imelikud haigete terweks saamisid sündisid tema mädanematta ihu juures, ning püha Woka nimi sai kõige selle maa nurgale kuuljaks. Iseäranis austawad teda Musta ja Adriati merede laewa mehed, ning tihti paluwad temalt abi ja eespalweid. Nemad on palju laulusid kokku pannud, kus sees nad Woka waga elu ja imetegusid kiitwad; ning selle mälestuseks, et tema waeste wastu armuline on olnud, on nad ühe

wäga tähelepanemise wäärt kombe seadnud, mis kaua aega nende seas peetud sai. Mere reisi ajal jätsid nad iga pääw ühe jäu toitu püha kanataja auks. Kordamiste ostsid mere mehed selle toidu ära; ning kui laew oma reisi oli lõpetanud ja maale purjutunud, siis sai sell wiisil korjatud raha püha Woka nimel waestele ära jägatud.

Püha prohwet Jonas.

22. Septembril.

Digi kahekülsa jaada aastad enne Kristuse sündimist elas Israeli rahwa seas üks inimene, nimega Jonas. Tema sai Jumalalt prohwetit kuulutamise ande. Sell ajal wihastasid Jumalat suure Ninewi linna rahwas oma ülekohutuse ning patuse eluga, ning Jumal kästis Jonast senna minna ja neile meele parandamise jutlust kuulutada. Aga koraga tuli Jona peale argus; ta ütles ise eneses: „mis siis saab, kui Ninewe rahwas mind minu sõnade pärast piinama hakkawad?“ ning kartuses unustas ära, et Issanda käsud peab ilma wastu tõrkumatta täitma, ka siis, kui midagi appardust karta on; ning selle asemel, et Ninewe linna minna, istus ta laewa peale ning läks koguni teisi maale. Aga warsti nuhtles Jumal teda tema nõbra usu ja wastupanemise eest. Mere peal tõusis hirmus torm. Laew tahtis hukka minna, inimesed, kes laewa peal sõitsid, olid paganad ja seepärast hakkasid iga üks oma jumalat paluma, et ta neid surmast peastaks

ning selle juures loopisid kraami laewa pealt merde, et laewa kergemaks teha. Jonas magas sell ajal rahuliste laewa põhjas, teda tuldi üles äratama ning ööldi temale: „mis ja magad? Eks ja ei näe, et meie hukka läheme? Tõuse üles ja palu oma Jumalat, et Ta meid surmast peastaks.“

Selle aja sees pidasid laewa mehed ise keskis niisugust nõu: „see viletsus on vist meile ühegi nuhtluseks meie seast saadetud. Heitkem liisku, et teada saada, kes meie seast see patune inimene on, kes Jumalat on vihastanud.“ Nemad tegid seda, ning liisk langes Jona peale. Siis tulid nemad tema ümber ning hakkasid järele küsima: kes ja kust tema on, mis sugust Jumalat tema teenib ning mis süüd ta Tema ees on teinud. Jonas rääkis neile kõik üles ja ütles wiimaks: „wõtke mind ja wiskage meresse, sest mina olen Jumalat vihastanud ja minu nuhtluseks on see torm saadetud.“

Mere mehed, kes seda mitte teha ei tahtnud, wõitlesid weel tüki aega tormiga ning püüdsid maale purjetada, aga, nähes, et torm ikka kängemaks lähab, wõtsid wiimaks nõuks Jonat meresse wisata, ning warsti pärast seda waikis torm ära.

Kui Jonas sai meresse heidetud, siis tuli üks ilmatu suur kala ja neelas teda ära. Jumala tahtmise järele jäi Jonas kala süsikonnas kolm päewa ja kolm ööd elusse ning rõhutatud südamest hüidis Jumala poole, Temalt armu paludes. Issand lastas tema peale ning kala wiskas teda kolme päewa pärast kaldale wälja.

Jonas hakkas paluma ning Jumalat tänama, ning uueste kuulis Issanda heält enese wastu ütlemad:

mine Ninewe linna ja kuuluta temale jutlust, nõnda kui Mina sind olen käskinud, ja anna Minu tahtmist Ninewe rahwale teada. Jonas läks rutuste Ninewe. Kui ta fenna sai, siis käis ta terve pääwa linna uulitsaid mööda ja kuulutas rahwale, et nende pattude pärast Ninewe linn kolme pääwa pärast ärahukatud saab.

Ninewe rahwas uskufid prohveti sõna, hakkasid hirmu tundma, oma pattusid meeletuletama ning neid kahetsema. Ise kuningas tuli au-järje pealt maha, wöttis kallid kuninglikud riided enese ümbert ära, wöttis waejed riided ümber, pani enese ning kõige rahwa peale paastu, ning kõik rahwas palusid rõhutatud südamega terwed pääwad, kahetsesid alanduses oma pattusid ning tootasid meelt parandata. Nende kurbdust ja kahetsemist nähes, halastas Jumal nende peale, ning andis oma ütlematta armu pärast, Ninewa rahwale nende pattud andeks.

Kui Jonas kolm pääwa sai Ninewes olnud, siis läks ta linnast wälja, hakkas ühe mäe peal, linna ligidal, elama ning ootas, mis Ninewega saab sündima. Aga nähes, et seatud aeg, mis tema oli ette ütelnud, mööda läks, ning Ninewe linn ikka terweks jäi, sai ta kurwaks, kartes, et teda nüüd waleprohwetiks pidama hakatakse. Seepärast hakkas ta Jumala peale nurisema ning ütles: „sellepärast wiist, oh Jumal, kartsin ma Sinu tahtmist kuulutada, et teadsin, kui armuline, pitka meelega ja rikkas heldusest Sina oled, ning et Sa kahetsemise pärast patud andeks annad ja Oma wiha ära pöörad; nüüd wõta mo hing wastu; parem on mull surra, kui elada.“

See paik, kus Jonas elas, oli lage, ning päike põletas teda kangeste, nõnda, et temal sest juur

waem oli. Jumal käskis ühe ööga ühe puu lema juure üleskaswada, mis teda päikese palawa eest warjas, ning Jonas hingas puu warjus ja oli rõõmus. Aga häkifelt ühel öösel näris ufs puu ära; tema kuiwis ära ning Jonas hakkas jälle meelt ära heitma. Siis ütles Issand temale. „Kas sinu wiha õige on? Sina oled kurb puu ära kuiwamise pärast, mis sina mitte pole istutanud, ega kaswatanud, waid, mis ühe ööga üles kaswis ja ka ühe öö sees ära kuiwis, aga selle juures ei mõista sina, et minul, minu rahwa pärast, hale meel oli, kes oma mõistmatta meele pärast pattu tegid ja jälle kahetsesid ning minu poole pöörsid.“

Pärast seda läks Jonas sealt maalt ära ning tuli oma isa maale tagasi, aga wiimaks läks ta Assiria maale, kus ta ära surri.

Prohwetist Joonast räägiwad tihti waimulikud laulud, ning tema kolme pääwane kala sees olemine tähendas Jesuse Kristuse kolme pääwalist hauas olemist ette. Ise Onistegija näitas selle peäle, kui Ta oma jüngerite wastu Juuda rahwa kohta ütles: „Seesinane sugu otsib tähte, ja ei pea temale muud tähte antama, kui aga prohwetid Jona täht.“

„Sest otsekui Jonas oli kolm pääwa ja kolm ööd walaskala kõhu sees; nõnda peab inimese Poeg kolm pääwa ja kolm ööd maa pöues olema.“

„Kuinewe linna mehed tõuswad üles kohtu selle sinatse sougha, ja mõistwad seda hukka; sest nemad parandasid meelt Jona jutluse peäle,

ja waata, siin on enam kui Jonass.
(Mat. 12, 39—41.)

Püha esikannataja neitsi Wekla (Tekla).

24. September.

Kui pühad apostlid Paulus ja Barnabas Skonia linnas, Weike Aasia maal, armuõpetust kuulutasid, siis elasid nemad seal ühe jumalakartliku inimese majas, kelle nimi oli Dnesiworus. Paulus räägib temast omas raamatus Timoteussele, üteldes: „Sõs sand halastagu Dnesiworuse perre rahwa peale, sest tema on mind sa gedaste jahutanud, ja ei ole mitte moahelate pärast häbenenud (2. Tim. 1,16). Siis käisid Dnesiworuse majas kõik kous, kes apostlite õpetust kuulda tahtsid, ning palju pöörsid õige tee peale.

Nende seas oli üks üheksateistkümmne aastane neitsikene, nimega Wekla; tema oli väga ilusa näuga ning suurt sugu ja rikka wanemate tütar ning ühe noore mehega, kelle nimi oli Wamir, kihlatud, kes ka üks neist rikkamateist, suuremateist ja ka ilusamateist noortest meestest linnas oli. Apostli Pauluse sõnad jäid noore neitsikese südamesse ning tema wõttis salaja risti usku wastu. Kõigest südamest Jumalat armastades, püidis ta ikka rohkem ja rohkem maailma rõõmust ennast eemal hoida, abielusse astumise nõu maha jätta ja kõik oma elu Jumalale pühitseda.

Aga tema ema, kes pagan oli, nähes, et tema tütar tihti ristiinimestega ümber käib, jäi rahutumaks. Aga kui ta wiimaks teada sai, et Bekla oli risti usku vastu võtnud, siis vihastas ta hirmsal kombel. Tema kutsus Wamiri enese juure ning ütles tema vastu: „miks pärast ei kanna sa oma pruudi eest hoolt? Eks sa ei näe, et tema on nende petjate sõna kuulnud, kes tühja juttudega rahvast eksitavad, ning on sind ning oma suguwõsa koguni äraunustanud?“ Beigmees sai väga kurwaks ning püüdis meelitamiste ja libeda kõnedega pruuti jälle oma poole pöörda; aga Bekla jäi tema vastu ikka osawõttmataks ning külmaks. Aga ema mõnikord vihastas kangeste, mõnikord heitis kurwastuses meelt ära, mõnikord noomis tüdriku tema vastu tõrkumise pärast, ning oli tige tema vastu; aga mõnikord jälle palus ta teda filma weega mitte selle abielu vastu panna, mis temale auvat nime, rikkust ja kõik maailma rõõmu pakkus. Aga Bekla ei annud mitte järele. Tema nuttis, kahetsedes, et ta mitte ema tahtmist täita ei wõi; sest ta nägi, et temal, kes õiget usku oli tundma saanud, ei olnud enam võimalik wana eksituste sisse tagasi astuda, ei olnud võimalik paganaga abielusse heita, sest tema süda kippus teise elu poole ning ihaldas ennast täieste Jumalale ära anda.

Wiimaks Wamir nähes, et kõik tema püüdmine ilma asjata oli, läks linna ülema juure ja kaebas seal apostli Pauluse peale. Tema ütles: „see wõeras mees petab oma nõidusega inimesi, neid jumalate kumardamise poolt ära pöördes ja ühe Kristuse poole, keda Juuda rahwas on risti löönud, awatelles. Tema on see läbi ka minu pruudi Bekla meele ärapöörnud,

kes senni ajani mind on armastanud, aga nüüd ei tahta enam mulle tulla." Sinna ülem kutsus Pauluse enese juure ning käskis teda wangi torni heita jenniks, kui kohus saab seda asja järele pärinud.

Kui Bekla kuulda sai, et apostel Paulus tema pärast on wangi torni pandud, siis wõttis ta nõuks tema juure minna. Tema tõusis öösel üles, ning läks taha hiljukeste wangide majasse, andis seal oma kuld ehted wangi hoone hoidjale, et ta teda Pauluse juure sisse laseks, ning hakkas seal, kui tütar, tema eest hoolt kandma.

Bekla ärapõgenemine tegi kõik tema suguwõsa rahutumaks; kaua aega otsisid nemad teda igal pool taga, küsisid temast kõigi tutwate käest järele, ning wiimaks leidsid wangi hoonest Pauluse juurest.

Silma pill wiisid nad tema sealt ära ning andsid sest linna ülemale teada, kes apostli ning Bekla enese juure käskis tua. Kui rahwas Paulust nägi, siis hakkas ta linna ülema wastu kisendama: „lase teda ära surmata, tema on üks kuri nõid.“ Kõige rohkem nõudis Pauluse surma Wamir; aga Bekla ema, kes kange wiha sees armastuse oma lapse wastu oli äraautanud, nõudis Bekla surma. Linna ülem hakkas Paulust küsima; aga kui ta nägi, et temal muud süüd ei olnud, kui see, et ta ristiusku tunnistas, siis ei leidnud tema teda surma süi wäärt olewad, seepärast käskis ta teda nuhelda ja linnast wälja saata. Paulus läks Barnaba, Dnesiworuse ja tema perega linnast wälja; aga Bekla pärast rahuta olles, jäi ta linna ligidale seisma.

Selle aja sees fundis linna ülem Beklat jälle endisje usku tagasi pöördma ning Wamiriga abielusje

heita. Aga tema ei sündinud sellega mitte kokku; siis mõistis ta teda ärapõletada.

Toodi kuiwi puid, heinu ning hagu, pandi see kõik ühte unikusse, ning taheti juba noort risti usu neitsikest senna peale wija. Aga tema ei ootanud seda, waid lõi risti ette ning läks ise puu riida peale ja ootas rahulikult ja ilma kartuseta surma. Pandi puud põlema. Siin ilmus Ise Issand Weklale Pauluse näul; sest asjast räägib püha Kyprian ühe palwe sees nõnda: „tule meie juure nõnda kui Pauluse abelates ja Weklale tule sees.“

Tule leef tõusis juba kõrgele, häkifelt hakkas nõnda kangeste wihma ja rahet sadama, et linna ülem ning kõik rahwas suures hirmus oma majadesse ära põgenesid, oma elu peästma. Puu riit kustus ära; Wekla tuli tema pealt ilma wigata maha, ning läks linnast wälja apostlit Paulust taga otsima.

Warji tuli üks apostli Pauluse jünger, keda tema tihti Dnesiworuse majas oli näinud, tema wastu. Tema läks nüid linna leiba ostma. Wekla tundis teda ära, küsis temalt pühast apostlist Paulusest järele, ning see jünger wiis teda Pauluse juure. Röömustades ja Jumalat tänades, läksid nemad kõik seltsis Lüstraft ja Terbemist läbi Antiokia linna. Tee peal kuulutasid apostlid Paulus ja Barnabas armuõpetust ja tegid palju imetegusid.

Kui nemad Antiokia linna said, ning üks linna ülemate seast, nimeda Aleksander, Weklat nägi, siis hakkas ta teda kangeste armastama. Ta tahtis temaga abielusse astuda, aga Wekla oli weel kindlamaks ses nõus jäänud, et oma elu Jumalale pühitseda, ning tema ei sündinud sellega mitte kokku. Ilma

asjata juttustas ta temale oma armastusest tema vastu ning palus omale abikaasaks tulla. Wiimaks tõusis armastuse asemele kange wiha ning waen tema südames Bekla vastu, ning tema wõttis nõuks teda ära hukata. Ta kaebas linna ülema ees, et Bekla risti inimene on, ning Bekla sai metsaliste söögiks mõistetud. Teisel päawal pidi see mõistmine täidetud saama, aga seniks wiidi Bekla ühe naese juure, kelle nimi oli Triwäna. Pärast wõttis see Triwäna, kes kuninglikust sugust oli ise risti usku vastu. Temast räägib apostel Paulus omas raamatus Rooma rahwale. Terwe öö tegi Bekla palwet, ajas Triwänaga juttu, ning sai teisel päawal kõige rahwa nähes nuhtluse paika wiidud. Lasti metsalised tema peäle lahti; aga kõige rahwa imeks ei puutunud metsalised püha neitsikest. Siin hakkasid mõned rahwa seast jeda Jumalat kiitma, keda Bekla kuulutab; aga teised jälle ütlesid, et tema on nõid ning oma nõiduse läbi metsaliste wiha ära kustutanud. Siis käskis linna ülem Bekla jälle Triwäna juure wija ning keelas metsalistele teise pääwani süia andmast.

Teisel päawal sai Bekla jälle metsaliste kätte wiidud. Triwäna tuli teda saatma ning nuttes kibedaste, sest ta oli püha neitsikest armastama hakkanud, ning tema sõnad olid juba ta südamesse läinud. Lasti kaks metsalist löwi ja karu lahti. Nälja pärast kargasid nad suure wihaga oma puuride seest wälja, aga püha neitsikest nähes, läksid nad tasa tema juure ning heitsid tema jalgade ette maha.

Seda ime asja nähes, hakkas rahwas kisendama: „suur on see Jumal, keda Bekla kuulutab.“ Aga linna ülem ei annud mitte Issanda wäele järele

ning mõtles ühe uue piinamise wälja. Tema käskis püha neitsikese ühte hauku wisata, mis madusid ning kihwtisid roomajaid täis oli. Aga kui tema ka seält ilma wigata wälja tuli ning kui ka muud piinamised temale midagi teha ei wõinud, siis hakkas piinaja seda wäge kartma, mis seda neitsikest hoidis. Tema kutsus Bekla enese juure ning küsis temalt: „kes oled sina ja mis wägi kaitseb sind?“ „Mina olen igawese Jumala ümardaja,“ kostis Bekla; ning linna ülem, Jumalat kartes, las kis neitsikese lahti, üteldes: „Bekla, Jumala ümardaja, lasen mina priiks.“ Bekla läks Triväna juure tagasi ning elas tema juures mõne aja, Jumala sõna kuulutades ja paganaid Issanda poole pöördes. Pärast tahtis tema jälle apostli Paulusega ühes käija, aga Paulus ei sünninud mitte selega kokku, waid ütles, et sõtta minejal ei kõlba noort neitsikest feltsi wõtta.

Siis wõttis ta apostli Pauluse käest õnnistamise wastu, ning läks Selewkia maale. Seal hakkas ta ühe mäe peal tühjas paikas elama, ning tahtis kõige elu aja üksikut elu palwes ning paastmises elada. Aga palju rahwast hakkas senna tema juure käima tema käest õpetust otsima ja palju töid haigid ja palusid temalt abi, ning Bekla tegi Jumala wäega haiged terweks ning pööris Jumala sõnaga paganaid ristis usku.

Kurjad inimesed kuusajid teda ka siin taga, aga Issand päästis teda imelikul wiisil wiletuste ja äparduste käest. Rõnda elas ta hulga aega, Jumalat paludes ning häid tegusid tehes, ja suri wäga wana ea sees ära. Tema oli esimene kannataja naeste

rahwa feast, ning Dige usu kogudus nimetab teda apostlite sarnatseks, seepärast et tema armu õpetuse kuulutamiseft osa wöttis.

Waga Sergius Radonefi imeteutegia.

25. Septembril.

Benemaal teadwad kõik Troitsko-Sergiewa lawrat (kloostrit). Seal käiwad inimesed kõigist Benemaa nurrkadest Jumalat palumas. Kõik auustawad selle lawra asutaja, waga Sergiuse mälestust, kes oma eluga wagaduse, tasanduse ja Jumala wastu palawa armastuse eesmärki ülesnäitas ja ka isamaa heaseisuse eest suurt hoolt kandis. Jumal näitas püha Sergiusele juba tema eluajal oma armu ning pärast surma hoidis tema ihu mädanemise eest.

Waga Sergius sündis Rostowi linnas, 1314. aastal, suurt sugu ja jumalakartlikkuiist wanematest, kirillist ja Mariast, ning sai ristmises Warwolomeiks (Bartolomeuseks) nimetud. Tutustakse, et enne tema sündimist pani üks iseäraline juhtumine kõiki imes- tellema. Ükskord, kui ema temaga käima peäl oli, ning kiriku tuli, siis kisesdas sündimatta laps, kolm korda walju heälega ema ihus. See asi sündis wanemid tema elu iseäranis tähele panema.

Uga kui teda seitsmeaastase poisikese põlwes hakati lugema õpetama, siis ei jõudnud tema, wanemate kur- wastuseks, oma õpimesega nii palju edasi, kui wane-

mad lootjid. Koolmeister pekſis ning wanemad noomifid teda, ka tema iſe püidis nii palju kui jõudis, aga kõige ſee juures ei ſaanud tema lugemifit kätte. Maaſt madalaſt oli ta kuulnud, et iga hea aſja juures peab Jumalalt abi paluma. Uksford oli tema ükſi metsas ning häkitſelt nägi ühte munka ühe puu juures ſeiſwad ja Jumalat paluwad. Poififene jäi ſeiſma, ootas ſenni kui munk palwe otſa lõpetas, ning ſiis läks tema juure. „Mis full, laſufene, tarwis on?“ küſis munk. „Mina õpin lugemifit,“ koſtis Warmolomei, „aga ei jõua ſeda kätte ſaada, ja ſee teeb mulle kurbduſt. Palu, püha iſa, minu eeft Jumalat, et Tema mind aitaks.“ Wanamees tegi palwet ning õnniſtas poififet, kellele ſeft ajalt õpetus rohkem pähe hakkas. Warſi hakkas ta nõnda ſuure hoolega hingekafulikuid raamatuid lugema, et nende pärast laſte mängud maha jättis. Suuremaks ſaades, hakkas ta ikka rohkem ja rohkem püha raamatuid lugema, ning Jumala sõna juurdes tema ſüdames ja finnitās teda jumalafartuſes ja kõigis häis aſjades.

Tema wanematel oli tarwis Kadoneſi linna, mis Moſkwa ligidal, oma perega elama minna. Tema wennad heitſid abieluſſe, aga Warmolomei tahtis mungaks minna. Wanemad ſeiſid ſelle waſtu ſee-
pärast, et ta weel wäga noor oli. Nemad andſid temale nõu enne ennast läbikatsuda, et pärast kahetſeda ei tuleks. Kui sõnakuulelik poeg, ei pannud ta mitte wanemate waſtu, ning ükſpäinis pärast nende ſurma andis ta oma jau wanematelt ſaadud warandufit oma noorema wennale, ning läks ühte tühja paika otſima, et ſeäl elama hakkata. Tema wanem wend Stehwan, (Tehwanus), kes pärast oma abikaafa ſurma Hat-

Kowski kloostri oli läinud, tahtis ka ükshikut elu elama hakata. Seepärast läksid mõlemad vennad elamise kohta otsima. Sell ajal olid Moskwa ümberkaudu läbikäimatta metsad. Vennad läksid mõne wersta Radonežist ära. Metsas oli üks koht nende meelepärast, ning nemad tegid palwet ja hakkasid metsa rajuma. Esite tegid nemad lehtedest ja okstest enesele osmi, aga pärast ehitasid oma kättega kellia (munga urfiku), ja pisukese puu kiriku püha Kolmainu Jumala auks. Säält tuli see kuulus Troitskaja lawra (Kolmainu Jumala klooster).

Pärast kiriku pühitsemist läks Stehwan Moskwa ning hakkas seal ühes kloostriis elama, aga tema wend, (Sergius), wõttis kindla nõu kõrbe elama jääda. Kahetümne neljandamal oma elu aastal laskis ta enast ühest igumenist, (kloostri ülemast), nimega Mitromanist, mungaks pühitseada, kus juures ta Sergiuseks sai nimetud. See oli 7. Oktobril, püha kannatajate Sergiuse ja Wakhhi (Bahusse) pääwal. Mitroman õnnistas teda ning ütles: „figitagu Jumal sellest natse paiga peale suur ja kuulus klooster.“ Pärast seda läks tema ära, ning noor kõrbe elanik jäi üksi läbikäimatta metsadesse, mis siis kiskjaid metsalisi täis olid, ning, kus wäga raske oli pea toidust saada. Aga Sergiuse usk oli wägew ning aitas teda kõik ükshiku elu raskused ärawõita. Raskem, kui kõik puudused, oli temale seeft pidine wõitlemine, wõitlemine hirmu, kurbduse ja waimuliku wäsimuse wastu. Mõni kord pärast kauat paastumist, walwamist ja rasket tööd, toodi tema filmade ette hirmsad nägemised, tema kuulis heäli hüidwad: „põgene siit, ära looda mitte siin elada.“ Aga püha Sergius wõitles

wäsimatta kõige selle wastu, finnitäs waimu wäge alatilise palwega ning leidis tema sees rammu ja südame rahu. Kõigewähem kartis tema kiskjaid metsalisi, ehk küll nemad tihti tema kellia juure tulid. Kui ta ükskord oma kellia juures faru nägi, kes tema aru järele näitas näljas olewad, siis wiis ta temale kannika leiba wälja. Sest ajast hakkas see faru tihti kõrbe elaniku kellia juures käima, kes mõni kord ennast tarwiliku toiduta jättis, et aga näljatse metsa looma kõhtu täis sööta.

Uga siiski ei jäenud waga Sergius mitte kauaks ajaks foguni üksi. Tema püha elust läks jutt lajale, hakkati teda waatamas käima, ning inimesed, kes ennast tahtsid Jumalale pühitseda, tulid tema käest luba paluma tema ligidale elama jääda. Sergius rääkis kõik kõrbe elu raskused neile üles, aga pidi ometi neid wastu wõtma, keda see elu ei hirmutanud. „Minu wennad,“ ütles waga Sergius nende wastu, „mina tahtsin üksi kõrbes oma üksiku elu ära elada, aga et Issand ütleb: seäl, kus kaks ehk kolm Tema nimel kokku tulewad, saab Tema Ise kesk nende seas olema; seepärast ei taha ma mitte Issanda tahtmise wastu panna, kes siin tahab eluaseme (klooftri), asutada. Mina wõtan teid rõõmuga wastu ja palun iga meest enesele kellia ehitada. Uga olgu teile teada: kui teie olete seie tulnud Jumalale tööd tegema, ning tahate siin minuga elada, siis peate walmis olema, kõikjugaused hädad ja kurbdused, waesused ja puudused ära kannatama ja teie südamed ei pea mitte magusa toitute läbi rõõmustud saama, sest mitme kurbduse läbi peame meie taewa riigi sisse minema. Kitkas ja waewaline on see tee, mis igawese elu sisse wiib,

ning palju on kutsutud, aga pisut ärawalitsetud, see on neid, kes õnsaks saavad. Aga sina pisikene Kristuse karjake, ära kardada, sest sulle on Issand tootanud oma Isa kuningriigi anda, ning looda selle Ewangeliumi sõna pääle."

Korjas kaksteistkümnend munga wenda kofku. Waga Sergiuse abiga ehitasid nad enestele kelliad ning aitasid üksteist raskes kõrbe elus. Teistest koh-tadest käis seal preester Jumalateenistust pidamas, oma preestrit weel ei olnud. Püha Sergius ei tahtnud ei igumeni, ega preestri ammetit enese pääle wõtta. Tema ei tahtnud milgi kombel teistest ülem olla, waid teenis kõiki ning wõttis kõige raskemad tööd enese pääle. Mitu kelliad ehitas ta ise ülesse; tema rajus puid, kandis neid kelliade juure, jahwatas käsikwil, keetis toidust, õmbles riidid, ning jala warju, kandis wet mäe pääle ning pani iga kellia juure walmis.

Aga mida kauemine munga wennad ühes elasid, seda rohkem tundsid nad enestele igumenit tarwis olewat; ning wiimaks, wendade kange palumise pärast ning piiskopi käsu järele, pidi waga Sergius igumeni ameti enese pääle wõtma. Piiskop pühitses teda preestriks ning igumeniks. Pärast seda läks ta kiriku ning kaua aega tegi seal filma weega palwet; pärast pööras ta ennast kofku tulnud munga wendade poole, õnnistas neid, ning oma nõdrust tundes, palus enese eest palwet teha. Kui waga Sergius teiste ülemaks sai pandud, siis ei muudnud ta mitte oma eluwiiisid. Tema õpetas wendi tasase sõnadega ning ikka wana wiisis teenis neid kõigi koduste talituste juures.

Selle wahel kaswis munkade aru ikka suuremaks:

arhimandrit, (suurem kloostri ülem), Simon Sergiusest kuulda saades, jättis kloostri walitsuse Smolenski maha, läks Sergiuse walitsuse alla elama ning aitas teda oma waraga suurema kiriku, kui enne oli, üles ehitada. Aga sellegi pärast oli klooster weel väga waene; püha Sergius ei annud wendadele luba kōrwalt abi otsida, waid käskis Jumala armu peale loota. Aga puudus tuli tihti kätte. Rohkest wiisteistkümnend aastat oli klooster niisuguses seisuses, et tema juure wõis läbi suurte metsade waewalt saada. Mõni kord ei olnud waha küinalde tarwis, siis põletati peergu, ning peeru walgusel peeti Jumalateenistust. Toidu puudus tuli ikka kõige esite igumeni kätte, kes enese pärast väga pisut muretses. Ükskord tuli päris nälg kätte; mõned mungad olid juba faks pääwa söömata, ning wennad tulid Sergiuse juure ja palusid teda neile luba anda leiba paluma minna. Aga Sergius kutsus kõik palwele, käskis Jumala armu peale loota ning ütles nende wastu: „mina usun, et Jumal ei saa mitte meid ning meie kloostrit maha jätma.“ Ning tõeste, tema usk ei läinud tühja: warsti pärast neid sõnu saatis üks waga inimene palju toidu asja kloostri ning kolm pääwa järgestikku ei jätnud seda saatmist maha.

Issanda wägi lastis mitu korda imelikud asjad waga Sergiuse usu järele sündida. Ses kohas, kus tema elama hakkas, ei olnud wet, wennad nurisesid mõni kord, et pidid kaugelt wet tooma. „Mina tahtsin siin üksi elada,“ kostis Sergius, „aga Jumal, kelle tahtmise järele sessinatset paigas on klooster tõusnud, on wägew meile wet andma, nõnda kui Tema Issraeli rahwala kõrbes wet andis.“ Pärast

wõttis ta ühe kloostri wenna enesega ning läks temaga kloostri ligidale paksu metsa sisse, seal leidis ta ühe pisikeste augu sees natukene wihma wet. Tema heitis põlwili maha, palus kõigest südamest Jumalat, ning jenna hilmus hallikas, kust seeft wesi mitte otša ei lõpnud, ning kust täna pääwani wet wõetakse. Püha Sergiusele oli wägi antud imetegusid teha: tema tegi oma palwega haeged terweks, ning üksford äratas ka ühe surnud üles; aga alati lükkas ta selle au enesest ära, mis temale selle eest anti, ning käs kis ükspäinis Jumalat kiita ja tänada.

Üksford, kui waga Sergius oma wiisi järele ööse wendade eest palwet tegemas oli, kuulis ta ühte heält ennast hüidwad. Tema tegi risti tähte oma rinna ette, wõttis hafna lahti ning nägi taewast ühte iseäralikku walgust. „Sergius,“ ütles endine heäl, „Issand on sinu palwet kuulnud. Waata, siuu jüngerite aru saab niisama paljuks minna, kui needsinatsed linnud.“ Waga Sergius waatas ülesse ning nägi suure hulga lindusi, kes igal pool kloostri ümber olid.

Ohk küll püha Sergius alanduses elas ja maailma auust ennast eemal tahtis hoida, siiski sai tema nimi wäga kuulsaaks: palju tulid kaugelt tema juure teda paluma eneste eest palwet teha, ning temalt nõu ja õpetust otsima. Konstantinopoli patriarh saatis temale õnnistuse täheks risti, paramandi (rinna ehte) ja s'hiima, (kõige kangemata munga seaduste pidajate riide), ning oma kirja läbi andis Sergiusele nõu oma kloostri niisuguse elamise korra asutada, et kõik mungad ühesuguste seadumiste all ning ühest warandusest elaksid. Püha Sergius palus mitropolit, püha Alek-

fiat seda asja õnnistada ning tegi patriarhi soomimise järele. Said kõigi wendadele omad ametid antud ning ära keeldud kellelgi oma warandust olemast, waid kõik pidi neil ühes olema. Mida kuuljamaks klooster sai, seda rikkamaks ta läks, seepärast wõttis püha Sergius wiisiks seal reisijaid wastu wõtta, kerjajaid sööta ja neid, kes abi palusid, aidata.

Üks kord, kui Sergius kogematta teada, sai, et üks floostri wend igumeni ametit oma kätte tahab, siis põgenes ta ööse kloostrist ära ning hakkas ühes kohas, kelle nimi oli Kirjats, elama: Tema ära minemine tegi wendadele palju kurbdust ning mitu nende seast läksid kloostrist ära tema juure. Nõnda sai teine klooster asutud. Aga mõne aja pärast pidi püha Sergius, wendade palumise pärast ning mitropoliti käsu järele, jälle floostri tagasi tulema.

Püha mitropolit Aleksius (Aleksiej) tahtis waga Sergiuse piiskopiks pühitseda, et ta ükskord tema asemele wõiks mitropolitiks saada. Ta kutsus teda enese juure, pani kuld risti tema kaela ning palus teda pärast oma surma mitropoliti ameti enese peale wõtta. Püha Sergius kummardas tema ette maha ning alandlikult kostis: „anna mulle andeks, waimulik walitseja; omast noorest põlwest ei ole ma kulla kandja oluud, seda rohkem tahan ma wanas põlwes waejeks sandiks jääda.“ Kuu aega palus mitropolit teda. „Anna mulle andeks, ütles waga Sergius temale kindla sõnaga: „sina tahad niijuguse koorma minu päale panna, mis üle minu jõu on. Sina ei saa minus seda, mis sa otsid, leidma, sest mina olen patune inimene.“

Oh! küll waga Sergius maailma elust ennast

eemal hoidis, fiiski oli temal suur armastus isamaa vastu, ning tema tundis juurt kurbdust tema wiletsuste pärast ja nõudis tema au taga. Sell ajal oli Wenema Tatarlaste walitsuse all; würstid käisid ordas (Tatarlaste pea laagris), Tatarlaste kuningat (hani), kummardamas; rahwa peale said raskeid maksud pandud; ühe piiskopse wastupanemise pärast said linnad ja terwed maakonnad paljaks laastud ja pidid tageda waenlaste pealetulemisest palju häda kannatama. Wenemaa ei olnud mitte nõnda wägew, et oleks wõinud kõik oma rammu kokku wõtta ja selle hirmsa ikke enese päält ärakeita, mis aasta aastalt ikka raskemaks läks. Sell ajal oli Wenemaa Suureks würstiks Dimitrij Joannowits, noor inimene, kes suure südame waluga pidi enese raske seisuse ja isamaa wiletsused ärakannatama; aga wägewa hani vastu hakkata oli raske, ning tema, nõndasama kui teisedki würstid, pidi ennast hani alla andma ja ordas käima. Aga kõige see juures tõusid hani Mamaiga waidlemised; tema saatis sõawäed Wenemaa peale, aga nemad said Dimitrijst Woschi jõe juures ärawõidetud. Läks weel mõni aasta mööda, Dimitrij ei täitnud täieste hani Mamai tahtmist, wiimne sai seepärast wäga wihaseks, korjas kõik oma wäed kokku ning tuli Suure würsti peale. Dimitrij oli natukesega aega kabe wahel, ei teadnud, mis ta pidi tegema, kas hani alla andma, wõi tema põhjatu hulga sõawäe vastu minema. Ühe ettemõtlematta teuga isamaad weel suurema wiletsuse sisse saata kartes, pidas ta kaua aega oma ülematega nõu, ning läks ka püha Sergiuse käest nõu ning õnnistust paluma, keda tema püha elu pärast juba kõik auustasid. Waga Sergius

õnnistas würsti sõtta ning ütles: „Kuningas, sinu kohus on Jumalast sinu alla ustud Kristuse nimelise karja eest hoolt kanda, ning Tema abiga pead sa wõimust saada.“ Pärast seda tegi ta palwet, õnnistas kõiki sõamehi, kes würostiga olid senna tulnud, ning andis temale abimeesteks kaks munku, Aleksandri Beresweta ja Andrei Dsläba, kellele ta riided (s'hiimad) andis, kus peal ristid olid. Würst ning sõamehed said waga Sergiuse sõnadest ja õnnistusest kinnitunud, ning läksid kloostri ära. Dimitrij läks Tatarlaste wastu. Aga kui ta nägi, et nende wägi palju suurem oli, kui temal, siis läks ta meel nukraks ning ta ei teadnud, mis teha. Sellisamal filmapilgul astus püha Sergiuse saadik tema ette kirjaga, kus sees see waga mees käskis würosti Jumala abi peale loota ning andis nõu ilma kartuseta waenlase peale minna. Sündis üks kange lahing Doni jõe ligidal, Kulikowi wäljal, 1380-mal aastal, ning Mamai sai koguni ära wõidetud. See wõit, mille mälestuseks Dimitrij sai Donskijs (Doni würostiks) nimetud, kõigutas kangeste Tatarlaste wõimust, ehk küll Wenemaa palju hiljemine nende alt koguni lahti sai. Jutustakse, et lahingu ajal on püha Sergius kloostri wendadega palwel olnud, nendele sõalahingu järjest jutustanud, nende nimesid nimetanud, kes sõas surma olid saanud, ning nende eest palwet teinud.

Mitme imetähe ning imeteu läbi näitas Issand Jumal oma armu waga Sergiuse wastu. Nendest on suuremates raamatutes palju jutustamist, aga nende seas on üks imekik ilmutamine, mida meie ei wõi mitte jutustamatta jätta.

Uksford ööse palu püha Sergius kõigepühamad

Jumalafünnitajat selle temast ehitud kloostri oma kõi-
 gewägewama faitsmise alla wõtta. Kui ta sai pal-
 wet teinud, siis istus ta maha natufe hingema, aga
 häkitselt pööras ta ennaft oma jüngri Mihei (Mika),
 poole ning ütles tema wastu: „walwa lapsukene,
 warfi saab meile üks imelik ilmutamine olema.“ Kui
 ta need sõnad sai ütelnud, siis kuulis ta ühte heält
 ütlemad: „Kõigepuhtam tuleb!“ Sergius läks fel-
 liaft wälja eeskotta ning sai häkitselt ühest imelikust
 walguseft ümberpiirdud, ja nägi selles hiilgamises
 kõigepuhtamat Neitsit kahe apostli, Peetruse ja Jo-
 annesega seiswad. Hirmu pärast langes ta filmile
 maha, aga kõige püham Jumalafünnitaja puutus tema
 külge ja ütles: „ära ehmata, mo ärawalitsetud mees!
 sinu palwe on kuulnud: sinu elu ajal ja pärast sinu
 surma tahan ma alati sinu elu aseme (kloostri) juures
 olla!“ Pärast seda lõppis nägemine ära, ning Ser-
 gius, kui jälle märkama hakkas, nägi oma jüngrit
 otsekui surnut maas olemat; tema tõstis ta ülesse.
 „üttele mulle, püha isa,“ küsis jünger, „mis imelik
 nägemine see oli? Minu hing tahtis peaaegu ihust
 ära lahkuda.“ Aga püha Sergius wõis isegi wae-
 walt rääkida, nii täis oli tema süda rõõmu, kartust
 ja püha austamist. „Kannata natufene,“ ütles ta
 jüngri wastu, „seft minu waim wärioseb selle imeliku
 nägemise pärast.“ Natufese aja pärast kutjus ta kaks
 wogat kloostri wenda Isaki ja Simeoni enese juure
 ning rääkis neile selle nägemise ülesse. Kõik ühes
 kous tänasid rõõmuga Jumalat ja kõigepühamat Ju-
 malafünnitajat. Seda imelikku nägemist wõib selle
 kaju peal näha, kus waga Sergius on üles maalitud.

Püha Sergius sai 78 aastaseks, tema waga elu

ots hakkas ligi jõudma. Tema tundis seda kuus kuud ette ära, kutsus floostriwennad enese juure ja andis walitsuse oma jüngri, waga Nikoni kätte. Septembri kuus jäi ta haigeks, kutsus jälle mungad enese juure, maenitses neid wiimast korda, wöttis Jumalaarmu, ning suri 25. Septembril 1392 aastal ära. Suremisse minutil lehtas magus hais tema ihust ning tema pale hiilgas waikse röömuga.

Kolmekümne aasta pärast leiti tema ihu mädanematta olemad. Sest ajast saadik käib palju rahwast tema mädanematta ihu juures, mis floostri pea kiriku sai pandud, Jumalat palumas, ning mitmed saawad seal oma usu ning palwete järele imelikul wiisil haigustest ja tõbedest terweks.

Issanda arm on ikka selle püha floostri peal hinganud ning teda imelikul wiisil hädade ja wiletsuste ajal hoidnud. Troitskaja lawra seisib kaua aega Poolakate ümberpiirmise wastu; ümberkaudu olid surmatoojad tõbed, aga floostriis olid kõik terwed; wiimaks Prantsused, kes 1812. aastal mitmed linnad Moskwa ligidal oma kätte wõtsid, ei läinud mitte selle lawra sisse.

Dige usu kogudus pühitseb püha Sergiuse mälestust weel 5. Juli kuu pääwal.

Püha kuulsa Apostli ja Ewang. Joannese see Jumala sõna õpetaja (Teologuse) elu.

26. Septembril.

Ükskord, kui Issand Jeesus Kristus Tiberia mere ääris kõndis, nägi Tema kahte wenda, Jakobust ja

Joannest, oma isa Sebedeusega, võrkusid parandavad; nemad olid kala mehed. Tema kutsus neid, ning nemad warssi jätsid kõik maha ja läksid Tema järele. — Selle ette tähendusüks, et nemad saavad Tema seaduse kindlad täitjad ja wälja lautajad olema, nimetas Ta neid „pitkse lasteks“ — poanerges. Nemad olid ühes Petrussega Jairuse tütri furnust üles äratamise juures, Tabori mäe peal, Issanda muudmise ajal, ja enne Issanda kannatamist Demaga Ketsemani aedas. Kõigepuhkem armastas Jeesus Kristus Joannest. Püha õhtu söömaajal istus Joannes Tema juures, laskis ennast Tema rinna peäle, kui Temalt küsida tahtis, kes see pidi olema, kes Teda äraannab. Wiimaks, kui Issand Jeesus Kristus, enne hingeheitmist, kõigepuhkamat Neitsit Mariat ja seda jüngrit, keda Tema armastas, risti juures nägi, siis andis Ta oma Oma tema hooliks. Tema ütles oma kõigepuhkama Oma wastu: „waata, see on sinu poeg!“ ning jüngri wastu: „waata, see on sinu ema!“ Joannes wõttis kõigepuhkama Jumalafünnitaja oma juure ja kandis tema, kui ema eest hoolt, tema ausa uinumiseni.

Kui Maria Magdalena hingamise päawal enne walget Issanda haura juure tuli ning Issanda Jeesuse ihu seal ei leidnud, siis tõttas ta seda Petrussele niug Joannesele kuulutama. Nemad läksid kohe tema järele haura juure, ning Joannes läks haura sisse ja oli see esimene, kes Kristuse furnust ülestõusmiste uskus. Pärast oma ülestõusmiste ilmus Issand jüngritele Tiberia mere ääres; Joannes tundis Teda kõige esite ära ning ütles teistele: „see on Issand.“ Pärast Issanda taewaminemiste elas Joannes teiste

apostlitega Jerusalemas, käis templis palwet tegemas ning sai (Melipühil), püha Waimu andeid ja keelte mõistmist. Sest ajast hakkas ta suure hoolega armuõpetust kuulutama ja Juuda ning pagana rahwast Issanda poole pöörma. Uskord, kui tema Petrusega püha kotta läks palwet tegema, palus üks sündimisest saadik jalust wigane inimene neilt armu annet, ning apostlid tegid teda sõnaga terveks. Selle imeteu pärast kogus palju rahwast nende ümber, ning apostlid kuulutasid neile Jumala sõna. Kui Juuda rahwa juure kohtu wanemad ning ülemad preestrid seda nägid, siis mõtsid nad apostlid kinni; ning kui neid jälle lahti lasksid, siis keelasid nad neid kangesste Issanda sõna kuulutamast.

Aga nemad ei kartnud mitte häda ega ahwardamisi, waid kuulutasid julgeste, Kristuse käsju järele armu õpetust, ning uskjate hull kaswis iga pääw.

Pärast seda, kui püha Waim apostlite peale tuli, elas Joannes ikka kõigepuhtama Jumalafünnitajaga ühes, kunni tema surmani; aga pärast Jumala Oma uinumist läks ta oma jüngri Prohorusega Weike Aasia maale armuõpetust kuulutama. Kui nemad laewaga senna läksid, siis tõusis mere peal kange torm; laew läks hukka, aga Joannes ning Prohorus peafsid imelikul wiisil ning said laenetest äere wistatud. Siis läksid nad oma etteseatud tee-reisi edasi, ning tulid Ewesuse linna. Et neil midagi warandust ei olnud, seepärast hakkasid nad ühte majasse teenriteks. Nende peremehed olid paganad ning nende wastu väga tigidad: panid nende peale kõigeraskemad tööd ning tihti pekksid neid. Aga Joannes ja Prohorus kannatasid kõik ära, teenisid ausaste oma

isandaid ja kuulsid nende sõna. Ses majas, kus nemad elasid, suri üks noormees, linna ülema, Dioskoridi poeg ära; Dioskorid suri kange kurbduse pärast ise ka ära. See asi tegi kõik linna rahwa koguni kurvaks. Siin näitas Jumal oma püha apostli vastu oma armu. Joannes palus Jumalat, ning Jumal äratas Dioskoridi ja tema poja surnuist ülesse. Selle imeteu pärast nimetasid Joannest mõned noiaks, mõned jälle Jumalaks ning Jumala Pojaks; aga Joannes seletas neile ära, kelle wäe läbi tema selle imeteu tegi, hakkas Kristusest kuulutama. Palju uskusid Issanda sisse ning lasksid endid ristida; nende seas oli ka selle maja perenaene, kus apostel elas, ja Dioskorid pojaga. Nemad palusid apostlit eneste juure elama tulla ja neile Jumala seadust edasi õpetada.

Sest ajast hakkas armuõpetuse kuulutamine Weike Aasia maal. Kristuse õpetus läks rutuste lajale, ütlematta hulgast imetegudest ja apostli enese waga elu eesmärgist toetust saades, sest tema õpetas mitte ükspäinis sõnadega, waid ka tegudega, näitas oma enese eluga ette misfugune peab ristiinimene olema. Sest asjast anti Rooma keisri Domitianile, kes ristirahvast kangeste tagakiusas, teada. Tema kutsus Joannese enese ette, ning, kui ta tema kõikumatta usku ja kindlat armuõpetuse kuulutamise nõu nägi, siis heitis ta teda suurte piinamiste alla: andis temale karika kihwtiga segatud jooki ära juua, ning wiskas teda keewa õli katla, Aga Joannesele ei sündinud sest midagi wiga. Tema peal läksid need Issanda sõnad tõeks, mis Ta oma jüngeritest ütles: „kui nemad üht surma jooki peaksid jooma, ei pea

neile seft ühtegi wiga saama," (Mark. 16, 18). Reed, kes selle piinamise juures olid, hüüdsid: „suur on ristirahwa Jumal!“ Domitsjan ei julgenud pärast seda Joannest enam piinata, ning saatis tema Patmosi saare peale, mis Weike Aasia maa ligidal on, wangi põlwe.

Joannes pandi rauda ning wiidi laewaga selle saare peale. Teereisi ajal tegi ta palju imetegusid, mille pärast kõik tema seltsimehed õige usu poole pöördsid. Ükskord istusid sõamehed lõuna söömäl, jõid ja olid rõõmsad; häkitselt kukkus üks nende seast wette ning uppus ära. Kõik said rahutumaks; rõõm sai kurbduseks pöördud, ning ärauppunud sõamehe isa sai nõnda kurwaks, et tahtis meeleäraheitmises ka ise poja järele merde hüppada. Waewalt jõudsid teised teda finni hoida. Laewamehed hakkasid pagana wäerjumalaid, — mõned Apollot, mõned Dianat (Artemidat) ja teisi appi hüüdma. Siis ütles Joannes nende wastu: „teil on wäga palju jumalaid! Kas siis ühelgi nende seast ei ole meelewalda hukka läinud sõameest furnust ülesäratada?“ ning jättis neid kurbduse sisse kunni teise pääwani. Teise pääwa homiku palus ta filma weega Jumalat; häkitselt sündis mere peal kange laenetamine, ning üks laene tõusis kõrgele ja heitis ärauppunud sõamehe elawalt Apostli jalgade ette. Üks teine kord waigistas ta oma palwega tormi, tegi sõnaga haige terweks, ning ükskord, kui laewa peal wee puudus oli ja kõik kanget janu kannatasid, muudis ta soolase mere wee magedaks weeks. Nende imetegude pärast lasksid kõik tema teereisi seltsimehed ennast ristida. Nemad tahtsid teda lahti lasta ja maale wija, aga tema ei annud neile mitte luba

keisri käju vastu teha, ning sai nõnda Patmosi saarde viidud.

Püha Joannese elamine Patmosi saare peal oli kõige selle saare rahva hingede õnneseks. Mõne aastaga walgustas ta neid kõiki tõe õpetuse walgusega. Tema ei pannud waewa raskeks, käis selle saare mittu korda läbi, tegi haigid terveks ja ka palju muid imetegusid. Oma eluga näitas ta alanduse, tasanduse ja Jumala ning ligemise armastuse eesmärki ja pööris inimesi Kristuse poole, kui oma hea eesmärgi, niisama ka sõna ja imetegude läbi.

Kõige see juures tuli temal mitme häda ning tagakuusamise vastu wõidelda. Enne tema tulemist olid kõik selle saare rahwas paganad, uskusid nõidumise ja saadana wäe sisse. Mitmed pruukisid rahwa ebausku oma kasuks, ütlesid ennaft noiad (targad) olewad, ning neil oli juur meelewäld rahwa üle. Need inimesed said püha Joannese peale väga pahaseks, seepärast, et ta nende wale juttusid noomis, õiget Jumalat kuulutas ja palju rahwast wäerjumalate teenistuse poolt ära pööras. Üks nende noidade seast, nimega Rufian, wõttis nõuks Apostli ärarahkata. Tema kihutas oma wale juttudega juurema hulga rahwast Joannese vastu. Joannest taheti äratappa. Aga noia pettus tuli ülesse, rahwas said Rufiani vastu wiha täis, wõtsid teda finni, tõid Joannese juure ja ütlesid: seefinane õel pettis tahtis sind ärarahkata, aga waata, tema on fiin, käsi, mis meie temaga peame tegema!" „Laske teda lahti, et ta meelt parandab," kostis apostel ilma wihata. Seft ta pidas oma Jumaliku Õpetaja eesmärki ning sõnu meeles, kes waenlastele käskis andeks anda.

Uga Joannese tajane meel ei teinud Nufiani mitte mõistlikumaks. Teisel päeval hakkas ta jälle Joannest kiusama, ning siis võttis Joannes nõuks teda nuhelda. Uhe sõnaga võttis ta tema filmanägemise ära. Wiimaks hakkas Nufian oma süid tundma, langes kahetsemisega Apostli jalge ette maha ja palus oma süid andeks. Joannes andis temale jälle filmanägemise tagasi, ning pärast, kui tema kahetsemist nägi, ristis teda ning läks temaga seltsis tema majasse. Uga sedamaid, kui Joannes Nufiani majasse astus, langesid need wäerjumalad, mis majas olid, korruga puruks maha. Seda imeasja nähes, pööris kõik Nufiani pere Issanda poole.

Uhes linnas elas üks noor mees nimega Sofipater, kes oma tigeada ning ülekohtuse ema poolt palju häda kannatas. Kui sell noorel mehel enam wõimalik ei olnud ema ülekohtu ja kurjust ära kannatada, siis põgenes ta kodust ära ning tuli püha Joannese juure, kes sell korral selle linna ligidal armuõpetust kuulutas. Kui Apostel teda nägi, siis jai ta warsti aru, mis oli sündinud. Tema võttis Sofipatri käest kinni, wiis teda kõrwale ning andis temale nõu ema juure tagasi minna; ta ütles, et olgu ema misjugune tahes, sellegi pärast peab poeg teda austama ja tema sõna kuulma. Kuu aega tõrkus Sofipater vastu. Selle aja sees ema, kes poja põgenemise pärast oli kangeste wihastanud ja teada saanud, et ta Joannese juures on, kaebas mõlemate peale kohtumõistja ees ning waletas, et nemad olla palju kurje tegusid teinud. Kohtumõistja kutsus neid enese ette, ning, ilma järelepärimatta, mõistis neid surmale. Kui Joannes ülekohtuse kohtumõistmise sai ära kuulnud,

siis hakkas ta Jumalat paluma. Häkitselt hakkas see koht, kus nemad seisid, wabisema; ülekohtuse kohtumõistja käsi, mis tema Apostli peäle tohtis ülestösta, kuimis ära; aga Sosipaatri emal kuivasid mõlemad käed ära ning tema jäi pimedaks. Araehmatanud kohtumõistja langes Apostli jalge ette maha ja palus oma süid andeks. Joannes jutustas temale Kristusest, usust ja õigest kohtumõistmisest, ning, tema südamelikku kahetsemist nähes, tegi teda terveks ja ristis. Aga Sosipaatri ema sai hirmu täis ning jooksis koju. Raua aega maenitses Joannes poega ema juure tagasi minna, õpetas teda wiha eest ennast hoidma ja pahandusi andeks andma, ning wiimaks, kui pois tema sõna kuulda wõttis, läks ta ka ise temaga tema ema majasse. See õnnetu naene tuli nende wastu, heitis põlwili maha ja kahetses oma pattusid. Apostel tegi teda terveks, ja pärast, kui sai temale Issanda sõna õpetanud, ristis teda kõige tema pere rahwaga. Sest ajast sai ta koguni teiseks inimeseks ja elas järelejäenu elu pääwad patu kahetsemises ning palwes.

Niisugusid armastuse ja halastuse tegusid tegi Joannes kõige oma wangi põlwe aja. Pärast keisri Domitsiani surma, sai Rooma keisriks Nerwa, üks hea inimene, kes ristirahwa tagakiusamise maha jättis. Joannes sai jälle lahti lastud, ning tema wõttis nõuks Ewesuse linna minna. See asi tegi kõik Patmosi saare rahwa kurwaks, kes Joannest, kui isa, olid armastama hakkanud. Nemad tulid tema ümber ning kangeste palusid teda neile Ewangeliumi jätta, et nemad ka ilma temata oleksid wõinud Jumala seadust edasi õppida. Seda rohkem oli neil Ewangeliomit

seepärast tarmis, et waleõpetajad tõusma hakkasid, kes Issanda Jeesuse Kristuse Jumalikust olemisest wõeriti õpetasid. Joannes pani kõige ristirahwa peale paastu, wõttis Prohoruse enesega, läks ühe kõrge mäe peale ja oli seal kolm päewa palwes ning paastumises. Kolmandamal päawal hakkas häkitselt Maa kõikumine ning tõusis hirmus müristamine ja walgu-löömine. Prohorus langes hirmu pärast maha; Joannes tõstis teda ülesse, pani enese kõrwa istuma ning käs kis kõik seda üleskirjutada, mis ta temale rääkima saab. Siis tõstis ta omad silmad üles taewa poole, palus Jumalat ning tegi, püha Waimu juhutamise järele, Ewangeliumi hakatust nende sõnadega: „Algu se s oli Sõna, ja Sõna oli Jumala juures, ja Sõna oli Jumal.“ Prohorus kirjutas need Jumala Waimust juhatud sõnad ülesse, ning nõnda sai Joanne se Ewangelium kirjutud, kus sees rohkem, kui teistes, see kõrge õpetus Jumala Pojast on ülespandud. Sealsamas Batmosi saare peal kirjutas püha Joannes ka oma Ilmutamise raamatu, kus sees ta sala tähenduse wiisil inimese sugu tulewaid lugusid ja maailma lõpetust prohwet i wiisil ettekuulutab Arwatakse, et püha Joannes on Ewangeliumi 102 aasta ümber, pärast Kristuse sündimist, kirjutanud.

Enne oma äraminemist, käis Joannes weel ükskord saare läbi ja kinnitas uskjaid oma õpetuse ja imetegudega. Pärast läks ta Ewefuse linna, kus tema tulemine suurt rõõmu ristirahwa südameses sünnitas. Nemad tulid tema wastu ning teretasid teda nende sõnadega: „õnnistud on see, kes tuleb Issanda nimel.“

Dma elu otsani jäi Joannes Weike Asia maale ning

tegi oma lunastlikku tööd, mis ta enne oli alganud, edasi. Tema õpetas ja tegi jutlust kõigis Weike Aasia maakondades, käis linnad ja külad läbi ja pööras suure hulga inimese sõna, imetegude wäe ja oma enese waga elu eesmärgi läbi õige tee peale. Palju tema jüingrite seast said kuulsaks oma püha elu poolest. Ka omas wanas põlwes ei jätnud Joannes waewanägemist maha, sest suur hool Jumala auwäljalautamise pärast ja armastus ligemise wastu kinnitasid teda ses asjas. Käegitakse, et ühes linnas Weike Aasia maal on ta ühe poisikese leidnud, kes wäga tema meelepärast on olnud ning teda tema ka õpetama hakkanud. Aga, et Joannes ise pidi kaugeemale araminema, seepärast jättis ta, araminnes, selle oma ue jüngri linna piiskopi hooleks. Aga piiskop ei kannud õiget hoolt poisikese eest: tema õpetas teda küll kirja tundma, aga pani pisut tema elnwiiisid tähele. Poisikene, kes mist weel mitte usu ning Issanda seaduses kindlaks ei olnud saanud, õppis paha inimestest mitmed sandid kombes ning hakkas üle annetumat elu elama. Wiimaks wõttis ta omad fergemeelised seltsimehed kokku, seadis ühe mõrjuka sellsi, hakkas teiste ülemaks ja käis teede peal inimesi röõwimas. Püha Joannes juhtus jälle sest linnast läbi minema; warsti küsis ta noort meest taga ning temale räägiti kõik üles, mis oli sündinud. Tema sai wäga kurwaks, kutsus piiskopi enese juure ja hakkas teda, tema hooletuse pärast, noomima. Tema ütles piiskopi wastu: „anna mulle see warandus, mis ma sinu kätte olen hoida annud, tagasi; anna mulle noor mees, teda ja pidid Issanda seaduse järele elama õpetama, kätte.“ Piiskop silma

weega kostis: „noormees on huffaläinud, oma hinge poolest ärasurnud, ennaft ropu ja üleannetuma elule annud.“ „Kas nõnda oli tarwis wenna hinge eest, kes sinu kätte oli ustud, hoolt kanda?“ ütles Joannes. „Aga anna mulle hobune ja teenäitaja, ma tahan seda jälle ülesotsida ja hukatusest peasta, keda sina oled huffasaatnud.“ Apostel läks teele, ja kui ta senna kohta sai, kus mõrjukad elasid, siis palus ta ennast nende ülema juure wija. Kui noormees, Joannest nägi, siis hakkas ta nõnda kangel häbi tundma, et tema eest ärajooksis. Aga Joannes, kes küll wäga elatand mees oli, jooksis tema taga, oma huffa läinud wenda peasta lootes. Ta kisendas tema järele: „tule, poeg, oma isa juure tagasi, ära karda, et Issand sinu poolt oma armu ära pöörab! Mina tahan sinu patud enese peale wõtta, paranda aga meelt ja kuule minu sõna, sest Jumal Ise on mind sinu juure läkitanud.“

Nooremehe kängus sai Apostli sõnadest ärawõidetud, ta jäi seisma, heitis tema jalge ette maha ning ei julgenud tema filmagi waadata, — nii wäga häbenes ta oma tegusid. Aga Joannes andis isaliku armastusega temale juud, wõttis teda enesega ja oli rõõmus, kui hea karjane, kes ekfinud lamba on ülesleidnud. Tema hakkas teda jälle ueste õpetama, käs kis pattu kahetseda ning selletas temale ära, et Jumala otsata halastus, on alati walmis kahetsijat patust wastuwõtma. Noor mees, Joannese maenitsust kuuldes, hakkas kõik kurja põlgama, aga tema oleks wist koguni huffa läinud, kui Apostel poleks tema pärast niisuguse armastusega hoolt kannud. — Wäga wana eani, nagu meie näeme, ei jätnud Joannes

waewanagemist, õpetamist ja Jumala sõna kuulutamist maha. Aga kui ta wiimaks nõnda nõdraks jäi, et kaua rääkida ei võinud, siis ütles ta oma jüngritele tihti neid sõnu: „lapsukesed, armastage üksteist!“ Üksford küsisid nemad temalt: „Õpetaja, mis tarwis fina meile seda sagedaste räägid?“ Joannes kostis: „see on Issanda käsk, tema üksi võib teil kõikide teiste asemel olla.“

Joannes elas rohkest jada aastat wanaks. Kui ta oma surma tundis ligi tulewad, siis wõttis ta mõned omad jüngrid ja nende seas ka oma armsa jüngri Prohoruse enesega ja läks linnast wälja. Seal käskis ta neid haura walmis kaewada, pärast kutsus neid kokku, muenitjes ja õnnistas neid wiimast korda, heitis hauda ning andis oma hinge Jumalale.

Pärast Ewangeliste surma, käis igal aastal 8. Mai kuu pääwal üks õhuke põrm (tolm) tema hauast wälja, mis nende tõwed terweks tegi, kes usuga tema haura juure tulid. Seepärast pühitsetakse püha Joanne se mälestust teist korda 8. Mai kuu pääwal.

Püha Joannes kirjutas peäle Ewangeliumi ning Ilmutamise raamatu, weel kolm Epistli raamatut kõige usklikeude heaks. Epistli raamatuteks nimetakse kirjad, mis apostlid ristirahwale saatsid, et neid uskus finnitada ja neile Jumala seadust äraseletada. Nende Epistli raamatute sees paistab seefama tasanduse ja põlewa armastuse waim Jumala ja ligemise wastu, mis selle Apostli elus ennast tunda annab. Tema tuletab ühtepuhku Jumala halastust meile meele, kes oma armu pärast ja Jeesuse Kristuse meie eest were ärawalamise pärast meile patud andeks annab.

Dma esimeses Epistliraamatus kirjutab tema:

„Minu lapsukesed! seda kirjutan mina teile, et

teie mitte ei pea pattu tegema, ja kui keegi on pattu teinud, siis on meil eestkostja Isa juures, Jeesus Kristus, kes õige on."

"Tema on äralepitus meie pattude eest; aga mitte ükspäinis meie, vaid ka kõige maailma pattude eest."

"Ja sest tunneme meie, et meie teda oleme tunnud, kui meie tema käsu sõnad peame."

"Kes ütleb: mina tunnen teda, ja ei pea mitte tema käsu sõnu, see on walelik, ja tõde ei ole mitte tema sees."

"Aga kes ial tema sõna peab, selle sees on tõeste Jumala armastus täieks saanud; sest tunneme meie, et meie tema sees oleme."

"Kes ennast ütleb tema sisse jäewad, see sama peab ka nõnda käima, kui tema on käinud."

"Ses oleme meie Jumala armastust äratunnud, et tema (Jeesus Kristus), oma elu meie eest on jätnud, ja meie peame ka elu wendade eest jätma."

"Aga kellel maailma peatoidust on, ja näeb oma wennale midagi tarwis olevad, ja paneb oma südame tema eest kinni, kuidas jäeb Jumala armastus tema sisse?"

"Minu lapsukesed! ärge armastagem mitte sõnaga ega keelega, vaid teuga ja tõega."

"See on Jumala armastus awalikuks saanud meie sees, et Jumal on oma ainu sündinud Poja maailma sisse läkitanud, et meie tema läbi peame elama."

"See on armastus, ei mitte, et meie oleme Jumalat armastanud, vaid, et tema meid on armastanud ja oma Poja läkitanud lepituseks meie pattude eest."

„Mo armjad! et Jumal meid nõnda on armastanud, siis peame meie ka üksteist armastama.“

„Minu armas! ära võta kurja, vaid hea viisi järele elada; kes head teeb, see on Jumalast, aga kes kurja teeb, see ep ole Jumalat näinud.“

Waga Hariton Usutunistaja.

28. Septembril.

Rooma keisri Aureliani walitsuse ajal kolmandamal aastajal, oli kange ristirahwa tagakiusamine kõigis maades, mis Rooma walitsuse all olid. Skoonia linnas, Weiße Wasia maal, toodi igemoni ehk linna ülema ette üks waga inimene, nimega Hariton, kes suure hoolega Jumala seadust täitis.

„Mikspärast ei kummarda sina mitte jumalaid, keda meie kõik auustame?“ küsis igemon tema käest.

„Sellegärast, et nemad ei ole mitte jumalad,“ kostis Hariton. „Üks meeletu asi on neid kummar-dada; aga mina kumardan igawest Jumalat, seda maailma Loojat ja Peastjat.“

„Selle häbematta kostuse eest oled sa jurma wäert,“ ütles igemon, „sest sina laidad meie jumalaid; aga, et nemad kannatlikud on ja ei taha sulle seda kätte maksta, seepärast annan ma sulle andeks, kui sa meelt parandat, neid kumardad, ja, neile ohwrit tuues, andeks palud.“

Hariton kostis: „kui sa arwad, et minu nikerdud kujud tõeste jumalad on, siis ei pea sa selle inimesele, kes neid laidab, mitte andeks andma, sest iga inimene peab oma jumala eest seisma. Aga kui sa isegi nende sisse ei usu, siis ilma asjata sunnid sa mind neid kumardama. Aga olgu sulle teada, et mingisugused piinamised ei või mind minu Jumalat ärasalgama sundida. Mina pean püha Bekla (Tekla) õpetust ja tema püha õpetaja Paulusega ütleva: „Kes võib mind lahutada Jumala armastusest? Kas wiletjus, ehk ahastus, ehk tagakiusamine, ehk mõek? Mitte ilmaski ei taha ma Teda ärasalgada ja minu hingeta väerjumalaid kumardada.“

Need sõnad wihastasid väga kangeste igemonit; ta käskis Haritooni armutamalt peksta, keda pärast pool furnult wangi hoone wiidi. Jumala tahtmise järele, sai ta warji terweks; sai jälle igemoni ette toodud, weel raskemine piinatud ja jälle wangi hoone wiidud.

Natukesse aja pärast suri keiser Aurelian ära, ja tema aujärje pärija käskis ristirahwa tagakiusamise maha jätta. Wangid said lahti lastud, need, kes wangi põlwe olid saadetud, said jälle oma kodumaad näha, kes koobastesse ja kõrbedesse olid tagakiusamise hirmu pärast warjule läinud, wõisid jälle julgeste kous käija palwet tegemas, ja kõik olid rõõmsad ja tänasid Jumalat, kes keisri meele oli armuheitmise poole pöörnud. Sell ajal sai ka Hariton wangist lahti lastud. Tema, kes raske piinamiste läbi weel rohkem usus oli finnitud saanud, jättis maailma kogni maha, et kõik oma elu Jumalale pühitseda, ja

läks Jerusalemma püha paikade peale Jumalat paluma. Aga enne, kui ta weel Jerusalemma sai, sattus ta rööwlite kätte. Nemad sidusid teda kinni, aga kui nägid, et tema käest midagi wõtta ei olnud, jätsid teda oma koopa ning ise läksid teist saaki otsima. Hariton, üksi koopas olles, palus Jumalat ning andis ennast Jumala hooleks, ning Jumal peastis teda imelikul wiisil seält lahti. Selle koopa sisse roomas üks kihwtine madu, kes joogi riistast, mis seal koopas oli, jõi, ning surmatoojat kihwti selle joogi sisse jättis. Kui mõrtsukad tagasi tulid ning seft joogist, mis weel järele oli jäenud, jõid, siis surid nad kange walu sees kõik ära.

Siis sai Hariton omast wangist lahti. Tema leidis koopast palju raha ja muud warandust, mis mõrtsukad mitme aasta sees olid kokku pannud. Ühe jäu seft warast andis ta waeste ja kirikute kasuks, aga järele jäenud waraga ehitas ta kloostri, kellele ta nime pani „Fare.“ See koobas ise sai kirikuks ümbertehitud. Tuli palju munga wendafid kokku. Hariton kirjutas neile munkade elu seadused ja näitas ise alati neile kõigis häistegudes eesmärki: oli armuline waeste wastu, wõttis teekäijaid wastu, oli tasane ja alandlik; armastas paastu ja kasinat elu; pidas tööd armsamaks, kui hingamist, ja waesust kallimaks, kui suurt rikkust. Kui ta kloostriis kõik oli korra peale seadnud ja mittu korda munga wendi maenitfenud, neid käskinud kindlaste kasinat elu elada, pisut räkida, ühte puhku tööd teha ja Jumalat paluda, siis kuulutas ta neile; et ta tahab kloostrist äraminna ja üksikut elu elama hakata. See kuulutus kurwastatas väga kõiki wendi, kes teda püüdsid tagasi hoida,

aga ilma asjata. Hariton walitses neile floostri ülema, õnnistab neid, ning läks ära.

Seriku linna ligidal leidis ta ühe koopa ja hakkas tema sees elama. Kõik tema mõtted olid Sumala poole pöördud, pääwad ja ööd palwet tehes; tema ei annud enesele peaaegu koguni mahti hingada, ning toitis ennast ükspäinis juurte ja mets puude wiljaga. Aga mõne aja pärast sai tema ükfil elu rikutud. Mõned wennad, keda tema oli maha jäänud, hakkasid teda taga igatsema ja wõtsid nõuks tema juure minna. Hariton pidi neid vastu wõtma. Warsi said ka teised tema elupaigast teada ning hakkasid tema ligidale elama tulema. Nõnda asutas ta teise floostri, kellele ta niisamasugused seadused andis, kui esimeselegi, ja läks ka sealt ära kõrbe elama. Seal sündis nõnda sama kui ennegi, ja Hariton ehitas kolmandama floostri. Pärast läks ta ühe kõrge mäe peäle ja hakkas seal elama. Aga ka sealt pidi ta floostrite üle walitsema: floostri wennad käisid tihti tema juures nõu ja õpetust palumas. Aga kõik prii aja elas ta koguni üksi waga mõttetes ja põlewais palwetes.

Wiimaks, kui ta juba wäga wanaks oli saanud, tundis ta oma surma tunni ligi tulemist ette ära. Tema kutsus kolmest floostrist kõik floostri ülemad ja munga wennad enese juure, et neile oma maailmasi lahkimisest kuulutada ja wiimsed maenitsused anda. See sõnum, mis Hariton rõõmuga ja rahulikult kuulutas, sai wendadest suure kurbdusega vastu wõetud. Aga püha Hariton trööstis neid, ja, et nemad ilma juhatajata jäeda kartsid, seepärast tuletas ta neile Õnnistegia sõnu meele, kes tootas usk- ja

tegu maailma otsani olla. Wennad küsivad temalt, kuhu ta oma ihu käsitä panna. "Pange kuhu tahate," kostis tema; „andke põrm põrmule, sest Issanda pärast on Ma ja tema täius.“ Aga nemad kostsid temale: „ei mitte, püha isa, sina seadsid kolm floostrit, ning iga ühes tahetakse sinu ihu omale saada; seepärast tee ise üks selge aru, et meie wabel pärast waidlemised ei tõuseks.“ Hariton sündis selle nõuga kokku ning ütles, et tema tahab esimeses floostri, mis mõrsukate koopast on asunud, maha maetud saada. Wendade abiga läks ta senna floostri, tegi neile weel wiimast korda maenitust, õnnistas neid ja läks rahu sees ja waluta hingama.

Püha preestrilik kannataja Gregorius, Armeenia maa walgustaja.

30. Septembril.

Kolmandamal aastafajal, pärast Kristuse sündimist, oli Persia kuninga Hosroi (Kosroese), ning tema ligidalt naabri, Armeenia kuninga wabel sõda. Üks Persia kuninga sugulane; kuninga meelepärast olla tahtes, ja wist ka enesele midagi kasu lootes, tappis tema waenlase, Armeenia kuninga ära, aga warsti sai ka ise äratapetud. Temast (Armeenia kuninga tapjast), jäi kaks poega järele, keda üks tema sugulane surmamise eest peastis ja ristiusus üleskaswatas.

Wanem poeg, Gregorius, läks Rooma linna teenistusesse ja heitis abielusse, ning temal oli kaks poega; wiimaks jäi ta leseks ning elas Roomas ühte waga elu.

Selle aja sees sai Persia kuningas Armeenia maa oma alla, ning wõttis endise kuninga poja, Tiridati, wangi ja saatis Rooma. Tiridat hakkas Rooma wäerteenistusesse ja sai warsti kuulsaks oma ramu ja wahwuse poolest; peäle seda auustati teda ka sellepärast, et ta kuninga poeg oli.

Kui Gregorius kuulda sai, et Tiridat Roomas on, siis läks ta tema alla teenistusesse ja püüdis oma teenistuse ning truusega oma isa süid ärakustutada, kes Tiridati isa oli äratapnud, aga mis noore würs-tile ometi teada ei olnud.

Rõnda läks mitu aastat mööda. Gota rahwas tungisid Rooma riigi maade peäle, tõusis sõda, ning Gota kuningas kutsus Rooma keisrit enesega (mees mehe wasta) wõitlema, et see läbi sõdale otsust teha. Keiser ei tahtnud ise wõitlema minna ning otsis sõameeste seast niisugust meest, kes tema asemel oleks wõinud waenlase wastu astuda. Tiridat wõttis selle asja oma peäle. Tema oli tugew ja wapper, wõitis Gota kuninga ära, sidus teda kinni ning tõi keisri ette. Selle eest aitas tänulik keiser teda tema isa aujärje peale astuda.

Kui Tiridat Armeenia kuningaks sai, siis wõttis ta oma truu teenri, Gregoriuse jenna kaasa. Aga et Tiridat ise pagana usku oli, seepärast tahtis ta ka Gregoriust pagana wäerjumalaid kummardama sundida. Gregorius, kes omas uskus kindel oli, ei pannud kuninga sundimisi ega ähwardamisi miiski, ning

kannatas kõikumatta kõik need hirmsad piinamised ära, miska kuningas teda laskis waewata. Rogematta sai Diridat siin teada, et Gregoriuse isa tema isa tapja on olnud. See süttas tema wiha weel rohkem põlema: ta käskis Gregoriust ueste piinata ja wiimaks ühte auku wifata, mis kõiksugused roomajaid täis oli. Pärast seda ei tulnud Gregorius temale enam meelegi, sest ta arwas teda wistist surma saanud olemad. Aga Sumal hoidis oma sulast ime-likul wiisil. Gregorius jäi elama. Üks waga leff naene tõi salaja temale toidust, ning maod ja teised roomajad ei teinud temale midagi waewa.

Mõne aja pärast sündis, et Rooma keiser Dioklitian, ühte wäga ilusat neitsikest, nimega Ripsimiat, fangeste armastama hakkas. Ta tahtis temaga abieluse heita; aga Ripsimia, kes ristiniimene oli ja kloostriis elas, ei sündinud sellega mitte kokku. Dioklitian käis ikka peale. Et wägivaldselt pealekäämimest peaseda, põgenes Ripsimia kloostri ülema neitsikese ja teiste sõsaratega Rooma riigist ära. Nemad kõik tulid Armeenia maale ja hakkasid wiinamägedel, Ararati linna, ligidal elama. Seal elasid sõsarad, kelle aru 37 waimu oli, oma töö waewast, käisid ümberkaudu rahwa juures palga eest tööl.

Keiser otsis kaua Ripsimiat taga ning sai wiimaks teada, kus ta warjul oli. Tema andis sest Diridatile, kellega ta wana wiisi sõbrust pidas, teada ja palus Ripsimia ülesotsida. Warsti sai nende neitside elukoht ülesleitud. Aga kui Diridat Ripsimiat näha sai, siis hakkas ta ise teda fangeste armastama ja omale abitaasaks tahtma. Ta pakkus temale kallid kingituisi, jaatis temale uhked riided ja kuningliku au

märgid, et teda enesega abielusse astuma meelitada. Aga Ripsimia pidas kindlaste oma tootust — kõigeks elu ajaks neitsi põlve jäeda, kus juures tema toeks floostri ülem neitsi Haiania oma nõu ja palwega oli. Siis saatis kuningas sõamehed Ripsimiat wägise enese juure tooma. Aga sedamaid, kui nemad tema külge puutusid, tõusis häkitselt kange müristamine ja müristamise ajal oli üks heäl taewast kuulda, mis ütles: „ärge kartke, mina olen teiega.“ Sõamehed kufkusid hirmu pärast maha ja mõned nende seast said ära kohkunud hobustest furnuks tallatud.

Aga Tiridat ei saanud sest mõistlikumaks; tema käis ikka endist wiisi Ripsimia peale ja wihastas wiimaks tema wastupanemise pärast nõnda, et kõiki neid neitsijid ning ka ülemat neitsit Haianiat kangeste piinata laskis. Nemad said kõik ärasurmatud ja nende ihud jäeti maha matmata.

Sumala wiha ei wiibinud Tiridati selle hirmsa kurja teu eest nuhtlemast. Mõned pääwad käis ta rahuta ja mõttetes; kuendamal pääwal pärast kolmekümneseltsme neitsi tapmist, tegi ta oma igawuse jahutamiseks suure jahi ning läks sõameeste ja suurte ülematega metsa loomi püüdma. Häkitselt tuli tema peale seesama nuhtlus, mis üksford suurelise Babeli kuninga Nebufadnetsari peale jaadetud sai. Tema jäi meelemõistusest ilma ja kautas omas hullus meeles inimese näu ära ning sai metsa looma sarnatseks. Seesama nuhtlus tuli ka kõikide peäle, kes tema kurjast teust osa wõtsid: nemad hulkusid, kui metsalised mägede peal ja metsade sees, kiskusid riided eneste ümber lõhki ja kargasid hullus meeles üksteise kallale.

Niisugune hirmus nuhtlus tegi kõigile ütlematta

suurt hirmu. Aga Issand näitas warfi oma armu ja saatis Tiridati sõsarale unes ühe nägemise. Tema juure tuli unes üks inimene, kes ütles: „sennikui Gregorius august wälja wõetud ei saa, ei pea Tiridat mitte terweks saama.“ Reid sõnu pani ta wäga imeks, sest kõik arwasid Gregoriuse ammu surnud olewad. Warfi sai käsk antud teda ülesotsida. Kui saadetud mehed augu juure tulid, siis hüüdsid nad walju heälega: „kas sa, Gregorius, weel elus oled?“ ning imekspanemisega kuulsid kostuseks neid sõnu: „mina olen, Issanda armu läbi, elus.“ Püha Gregorius, kes foguni lahjaks kuiwanud ja kaua aegse niiskuse ning õhu käes olemise pärast näust mustaks oli läinud, wõeti august wälja; ning kõik kummardasid teda ja palusid temalt abi. Kui ta nende juttust kuulda sai, mis sündinud oli, siis käskis ta ennast kõige esite nende kannatajate neitside ihude juure wija. Kauga aega palus ta seal Jumalat; pärast pööras ta ennast rahwale poole ja kõneles neile Jumalast ning neist imelikust teedest, mis läbi Issand patusid meeleparandamise poole pöörab ja uskmatta inimesi tõe tundmisele toob. Kõik kuulsid tema sõnu hirmu ja wäga meelega. Püha Gregorius käskis ruttu ühe pisukeste kiriko üles ehitada, ja, kui ta tema sai ärapihitšenud, siis wiis ta kannatajate neitside ihud senna sisse.

Siis wast läks ta hullumeelse kuninga järele ja tõi teda palwega kiriku. Siin hakkas Tiridat jälle märkama ja tema mõistus tuli temale tagasi. Ta kahetses filmaweega oma kurjategusid, tunistas neid walju heälega kõige rahwa kuuldes, kuulutas, et see nuhtlus oli õiguse pärast tema peäle saadetud, ning

tänas õiget Jumalat, kes temale oma armu oli näitnud. Temaga said ka kõik tema kurjategude osalised, püha Gregoriuse palve läbi, terveks, ning palusid ilma meega ja rõhutatud südamega Jumalalt andeksandmist. Püha Gregorius seletas neile Issanda seadust ning ristis neid, kes usklikuks olid saanud. See sündis 319. aastal pärast Kristuse sündimist.

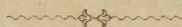
Kuninga meeleparandamine oli tõsine ja südamelik.

Seet ajast sai ta koguni teiseks inimeseks, — hakkas waga ja kasinat elu elama, püüdis ise oma alamatele waga elu eesmärgiks olla ja neid õige usuga walgustada. Tema ehitas palju kirikuid ja kutsus ristirahwast Armeenia maale elama. Püha Gregorius, kes pärast piiskopiks ja wiimaks patriarhiks pandud sai, kuulutas suure hoolega Jumala sõna, ja pööras lühikese aja sees enamiste kõik selle maa rahwa Issanda poole. Pärast läks ta kõrbe elama, aga piiskopi ameti andis oma poja Arostani kätte. See oli üks waga ja jumalafartlik inimene, kes pärast Nikea Sinodi peäle sai saadetud, et seal Ariuse waleõpetuse wastu wõidelda ja õige usu eest seista.

Pühataja.

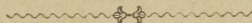
	Lehe kulg.
Geskõne	3
Meie waga isa Simeon Sambnit	10
Püha kannataja neitsikene Wasilissa	15
Püha prohwet Mooses Jumalanägia	18
Diglased Sakarias ja Elisabet	23
Rõigepühama Jumalasünnitaja sündimine ja Issanda esivanemad Joakim ning Anna	29
Waga Josep Woloklamskist	33
Issanda kalli ja elawakstegewa risti ülestõstmine . . .	38
Püha suurkannataja Nikitas	43
Püha suurkannataja neitsikene Chwimia	45
Püha martrite Wera, Nadesda, Lübowi ja nende ema Sohwia kannatamised	51
Pühad kannatajad Trowimus, Sabbatius ja Dori- medont	57
Püha martrite Tschernigowi würsti Mihaili ja tema nõuandja Weodori kannatamised	63
Püha Dimitrius Rostowi mitropolit	69
Püha kannataja Wofa aednit	73

Püha prohvet Jonas	76
Püha esikannataja neitsi Beela	80
Waga Sergius Radonesi imeteutegia	86
Püha kuulsa Apostli ja Ewangelisti Joannese, see Ju- mala sõna õpetaja (Teologuse), elu	97
Waga Hariton Usutunnistaja	110
Püha preestrilik kannataja Gregorius, Armeenia maa walgustaja	114

Trüffi wiga.

Geszeiswas 57. lehekülges on Pühade Trowimuse
ja Sabbatiuse lugemises mitte Dorimedant
waid Dorimedont lugeda.

www.books2ebooks.eu